

STORTINGET

Innst. 12 S

(2017–2018)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2018, kapitler under Kunnskapsdepartementet, samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16)

Prop. 1 S (2017–2018)

Innhold

Side

1.	Innledning.....	1
1.1	Oversikt over regjeringens budsjettforslag.....	1
2.	Generelle merknader for rammeområde 16.....	6
2.1	Generelle merknader fra Høyre og Fremskrittspartiet.....	6
2.2	Generelle merknader fra Arbeiderpartiet	7
2.3	Generelle merknader fra Senterpartiet	12
2.4	Generelle merknader fra Sosialistisk Venstreparti.....	15
2.5	Generelle merknader fra Venstre.....	17
2.6	Generelle merknader fra Kristelig Folkeparti.....	25
2.7	Oversikt over alternative budsjettforslag i finansdebatten	28
3.	Kunnskapsdepartementets budsjettkapitler	34
3.1	Kap. 200 Kunnskapsdepartementet	34
4.	Grunnopplæring.....	34
4.1	Kap. 220 og kap. 3220 Utdanningsdirektoratet – direktoratet for barnehage, grunnopplæring og IKT	36
4.2	Kap. 221 Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene.....	37
4.3	Kap. 222 og kap. 3222 Statlige videregående skoler og fjernundervisningstjenester	37
4.4	Kap. 223 Sametinget	38
4.5	Kap. 225 og kap. 3225 Tiltak i grunnopplæringen.....	38
4.6	Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	43
4.7	Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler.....	54
4.8	Kap. 228 Tilskudd til frittstående skoler mv.	54
4.9	Kap. 229 og kap. 3229 Norges grønne fagskole – Veia	55
4.10	Kap. 230 og 3230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem	55
5.	Barnehager.....	56
5.1	Kap. 231 Barnehager	56
6.	Fagskoleutdanning.....	59
6.1	Kap. 240 Fagskoleutdanning	59
6.2	Kap. 241 Felles tiltak for fagskolesektoren	61
7.	Kompetansepolitikk og livslang læring.....	61
7.1	Kap. 252 EUs utdannings- og ungdomsprogram	61
7.2	Kap. 253 Folkehøyskoler	61
7.3	Kap. 254 Tilskudd til voksenopplæring	62
7.4	Kap. 255 Tilskudd til freds- og menneskerettssentre	63
7.5	Kap. 256 og kap. 3256 Kompetanse Norge	63
7.6	Kap. 257 Kompetansepluss	65
7.7	Kap. 258 Tiltak for livslang læring	65
8.	Høyere utdanning.....	66
8.1	Kap. 260 Universiteter og høyskoler	66
8.2	Kap. 270 Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	73
8.3	Kap. 280 og kap. 3280 Felles enheter	75
8.4	Kap. 281 og kap. 3281 Fellestiltak for universiteter og høyskoler.....	76

	Side
9. Forskning	78
9.1 Kap. 284 De nasjonale forskningsetiske komiteene	78
9.2 Kap. 285 Norges forskningsråd	78
9.3 Kap. 287 Forskningsinstitutter og andre tiltak	78
9.4 Kap. 288 og kap. 3288 Internasjonale samarbeidstiltak	79
10. Utdanningsstøtte.....	79
10.1 Kap. 2410, kap. 5310 og kap. 5617 Statens lånekasse for utdanning	79
11. Forskning under Nærings- og fiskeridepartementet.....	81
11.1 Kap. 920 Norges forskningsråd	81
11.2 Kap. 923 Havforskningsinstituttet	82
11.3 Kap. 926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	82
11.4 Kap. 928 Annen marin forskning og utvikling	83
12. Forskning under Landbruks- og matdepartementet.....	83
12.1 Kap. 1137 Forskning og innovasjon (LMD)	83
13. Oppfølging av anmodningsvedtak	83
14. Forslag fra mindretall.....	83
15. Komiteens tilråding	84
Vedlegg	94

STORTINGET

Innst. 12 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 1 S (2017–2018)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2018, kapitler under Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16)

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Martin Henriksen, Nina Sandberg, Leif Audun Sande og Torstein Tvedt Solberg, fra Høyre, Kent Gudmundsen, Turid Kristensen, Aleksander Stokkebø og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Fremskrittspartiet, Ingelinn Lossius-Skeie og lederen Roy Steffensen, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Marit Knutsdatter Strand, fra Sosialistisk Venstreparti, Mona Lill Fagerås, fra Venstre, Trine Skei Grande, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, fremmer i denne innstillingen forslag om bevilgninger på statsbudsjettet for 2018 under de kapitler og poster som er fordelt komiteen i rammeområde 16 Utdanning og forskning, jf. Innst. 18 S (2017–2018). Rammeområde 16 omfatter inntekts- og utgiftskapitler under Kunnskapsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

Med virkning fra 1. oktober 2017 er Stortingets forretningsorden endret. Etter § 14 nr. 7 har utdannings-

og forskningskomiteen overtatt saker knyttet til barnehager. Fra samme dato er saker knyttet til kirke, tros- og livssynssamfunn flyttet til familie- og kulturkomiteen.

Komiteen viser til at forslaget til statsbudsjett for 2018 ble fremlagt av regjeringen Solberg 12. oktober 2017, jf. Prop. 1 S (2017–2018).

Komiteen viser til at det 22. november 2017 ble inngått avtale om statsbudsjettet for 2018 mellom regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet, og Venstre og Kristelig Folkeparti. Det vises til behandlingen av Innst. 2 S (2017–2018) 4. desember 2017, samt til de respektive merknader i denne innstillingen.

Ved Stortingets vedtak under finansdebatten 4. desember 2017 ble netto utgiftsramme for rammeområde 16 fastsatt til 74 513 072 000 kroner. Den foreliggende innstillingen behandler rammeområde i henhold til Stortingets vedtak og Stortingets forretningsorden § 43.

Regjeringens forslag, budsjettforliket og tre av partiens primære alternative budsjettforslag er gjengitt i tabellform i pkt. 2.7.

For øvrig viser komiteen til de respektive partiers merknader og forslag under de enkelte kapitler og poster.

Når det gjelder budsjettposter som ikke er omtalt i denne innstillingen, har komiteen ingen merknader og slutter seg til regjeringens forslag.

1.1 Oversikt over regjeringens budsjettforslag

Tabellen nedenfor viser regjeringen Solbergs forslag til statsbudsjett for 2018 for rammeområde 16, jf. Prop. 1 S (2017–2018).

90–99-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Oversikt over regjeringens forslag under rammeområde 16 Utdanning og forskning

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2017–2018)
Utgifter			
<i>Kunnskapsdepartementet</i>			
200		Kunnskapsdepartementet	
	1	Driftsutgifter.....	349 760 000
	21	Spesielle driftsutgifter	27 152 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 870 000
220		Utdanningsdirektoratet – direktoratet for barnehage, grunnsopplæring og IKT	
	1	Driftsutgifter.....	373 526 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	203 500 000
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	66 769 000
221		Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene	
	1	Driftsutgifter.....	14 840 000
222		Statlige videregående skoler og fjernundervisningstjenester	
	1	Driftsutgifter.....	106 718 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 559 000
223		Sametinget	
	50	Tilskudd til Sametinget	46 627 000
225		Tiltak i grunnsopplæringen	
	1	Driftsutgifter.....	22 900 000
	21	Spesielle driftsutgifter	104 467 000
	60	Tilskudd til landslinjer.....	221 691 000
	63	Tilskudd til samisk i grunnsopplæringen, <i>kan overføres</i>	67 349 000
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	111 351 000
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i>	199 608 000
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring.....	50 863 000
	67	Tilskudd til opplæring i finsk.....	8 925 000
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen.....	287 542 000
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger, praksisbrevkandidater og lærekandidater med spesielle behov.....	61 096 000
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram og organisasjoner	6 290 000
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	18 228 000
	74	Tilskudd til organisasjoner	8 908 000
	75	Grunntilskudd.....	70 724 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 012 338 000
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 446 791 000
	60	Tilskudd til forskning på tiltak for å øke gjennomføringen i videregående opplæring.....	43 024 000
	63	Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsett på 1.–4. trinn.....	1 329 048 000
	71	Tilskudd til vitensentre.....	55 185 000
227		Tilskudd til særskilte skoler	
	63	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner.....	39 087 000
	78	Tilskudd	156 616 000
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.	
	70	Frittstående grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	2 296 734 000
	71	Frittstående videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 644 401 000
	72	Frittstående skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i>	160 127 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2017–2018)
	73	Frittstående grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	118 213 000
	74	Frittstående videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	18 504 000
	75	Frittstående skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i> ..	304 412 000
	76	Andre frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	50 522 000
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	19 025 000
	78	Kompletterende undervisning	24 611 000
	79	Toppidrett.....	46 193 000
	81	Elevutveksling til utlandet	1 998 000
	82	Kapitaltilskudd til friskoler, kapital- og husleietilskudd.....	32 357 000
229		Norges grønne fagskole – Veia	
	1	Driftsutgifter	26 206 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 211 000
230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem	
	1	Driftsutgifter	706 178 000
	21	Spesielle driftsutgifter	46 435 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	9 281 000
231		Barnehager	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 51</i>	444 322 000
	50	Tilskudd til samiske barnehagetilbud.....	22 012 000
	51	Forskning, <i>kan nyttes under post 21</i>	8 362 000
	63	Tilskudd til tiltak for å styrke den norskspråklige utviklingen for minoritetsspråklige barn i barnehage	145 729 000
	66	Tilskudd til økt barnehagedeltakelse for minoritetsspråklige barn	20 000 000
	70	Tilskudd for svømming i barnehagene.....	36 243 000
240		Fagskoleutdanning	
	60	Tilskudd til fagskoler	651 079 000
	61	Utviklingsmidler til fagskoleutdanning.....	35 945 000
241		Felles tiltak for fagskolesektoren	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	20 248 000
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 21</i>	12 214 000
252		EUs utdannings- og ungdomsprogram	
	70	Tilskudd	586 985 000
253		Folkehøyskoler	
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	821 215 000
	71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet	5 088 000
	72	Tilskudd til Nordiska folkhögskolan	649 000
254		Tilskudd til voksenopplæring	
	70	Tilskudd til studieforbund	185 978 000
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner.....	13 473 000
255		Tilskudd til freds- og menneskerettssentre	
	70	Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter.....	33 858 000
	71	Falstadsenteret.....	19 675 000
	72	Stiftelsen Arkivet	11 743 000
	73	Nansen Fredssenter	6 377 000
	74	Narviksenteret	7 084 000
	75	Det europeiske Wergelandsenteret.....	9 218 000
	76	Raftostiftelsen.....	5 265 000
256		Kompetanse Norge	
	1	Driftsutgifter.....	62 963 000
	21	Spesielle driftsutgifter	12 069 000
257		Kompetansepluss	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	5 869 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2017–2018)
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	157 167 000
258		Tiltak for livslang læring	
	1	Driftsutgifter	5 043 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	123 586 000
	60	Tilskudd til karriereveiledning.....	33 585 000
260		Universiteter og høyskoler	
	50	Statlige universiteter og høyskoler	34 296 634 000
	70	Private høyskoler.....	1 458 933 000
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	
	71	Tilrettelegging for internasjonal mobilitet.....	18 151 000
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	87 044 000
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	746 424 000
280		Felles enheter	
	1	Driftsutgifter	136 622 000
	21	Spesielle driftsutgifter	10 000
	50	Senter for internasjonalisering av utdanning.....	159 097 000
	51	Drift av nasjonale fellesoppgaver.....	85 451 000
	71	Tilskudd til UNIS.....	132 349 000
	72	Tilskudd til UNINETT	27 546 000
	73	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	36 723 000
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	326 612 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 364 000
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd.....	223 840 000
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 1</i>	59 798 000
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	64 475 000
	78	Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet.....	12 509 000
284		De nasjonale forskningsetiske komiteene	
	1	Driftsutgifter.....	18 586 000
285		Norges forskningsråd	
	52	Langsiktig, grunnleggende forskning.....	1 664 206 000
	53	Strategiske satsinger.....	1 492 091 000
	54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	748 932 000
	55	Virksomhetskostnader	793 097 000
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	15 439 000
	53	NUPI.....	4 914 000
	56	Holbergprisen	16 329 000
	57	Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	182 024 000
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	210 564 000
	71	Tilskudd til andre private institusjoner.....	47 268 000
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris	15 338 000
288		Internasjonale samarbeidstiltak	
	21	Spesielle driftsutgifter	47 156 000
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner.....	338 558 000
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	2 199 232 000
	75	UNESCO-kontingent.....	24 341 000
	76	UNESCO-formål	3 695 000
<i>Nærings- og fiskeridepartementet</i>			
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd til forskning	2 073 800 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2017–2018)
	51	Tilskudd til atomforskning.....	102 500 000
923		Havforskningsinstituttet	
	1	Driftsutgifter.....	584 880 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	397 050 000
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	157 100 000
926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	
	1	Driftsutgifter.....	158 093 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	83 850 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	55 000 000
928		Annen marin forskning og utvikling	
	50	Tilskudd til Veterinærinstituttet.....	57 900 000
	72	Tilskudd til Nofima.....	103 700 000
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>			
1137		Forskning og innovasjon	
	50	Forskningsaktivitet, Norges forskningsråd.....	242 827 000
	51	Basisbevilgninger m.m., Norges forskningsråd.....	187 822 000
	53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.	3 564 000
	54	Næringsrettet matforskning mv.	160 000 000
	70	Innovasjonsaktivitet mv., <i>kan overføres</i>	8 375 000
	71	Bioøkonomiordningen, <i>kan overføres</i>	2 832 000
<i>Statsbankene</i>			
2410		Statens lånekasse for utdanning	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	392 153 000
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	6 910 577 000
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 785 025 000
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	775 837 000
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	1 011 496 000
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	610 420 000
	74	Tap på utlån.....	385 550 000
		Sum utgifter rammeområde 16	78 480 507 000

Inntekter

Inntekter under departementene

3220		Utdanningsdirektoratet – direktoratet for barnehage, grunnpplæring og IKT	
	1	Inntekter ved oppdrag.....	5 901 000
	2	Salgsinntekter mv.	1 233 000
3222		Statlige videregående skoler og fjernundervisningstjenester	
	2	Salgsinntekter mv.	7 857 000
3225		Tiltak i grunnpplæringen	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter.....	55 119 000
3229		Norges grønne fagskole – Veia	
	2	Salgsinntekter mv.	1 790 000
	61	Refusjon fra fylkeskommuner.....	1 196 000
3230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem	
	1	Inntekter ved oppdrag.....	46 435 000
	2	Salgsinntekter mv.	10 268 000
3256		Kompetanse Norge	
	1	Inntekter ved oppdrag.....	11 699 000
	2	Salgsinntekter mv.	360 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2017–2018)
3280		Felles enheter	
	1	Eksterne inntekter NOKUT	10 000
	2	Salgsinntekter mv.	1 372 000
3281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler	
	2	Salgsinntekter mv.	10 000
3288		Internasjonale samarbeidstiltak	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	6 026 000
3923		Havforskningsinstituttet	
	1	Oppdragsinntekter.....	410 200 000
3926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	
	1	Oppdragsinntekter.....	84 000 000
5310		Statens lånekasse for utdanning	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter.....	23 600 000
	29	Termingebyr.....	18 512 000
	89	Purregebyrer	104 672 000
<i>Renter og utbytte mv.</i>			
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	
	80	Renter.....	3 880 115 000
Sum inntekter rammeområde 16			4 670 375 000
Netto rammeområde 16			73 810 132 000

2. Generelle merknader for rammeområde 16

2.1 Generelle merknader fra Høyre og Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at et av regjeringens hovedprosjekt er å realisere kunnskapssamfunnet og skape et bærekraftig velferdssamfunn. Kunnskap skaper fremtidsmuligheter for den enkelte, uavhengig av bakgrunn, og danner grunnlaget for sosial mobilitet i samfunnet. Derfor har regjeringen høye ambisjoner for norsk barnehage og skole, gjennomføringen i videregående opplæring, høyere utdanning og en kunnskapspolitikk med vekt på livslang læring hvor ingen går ut på dato.

Disse medlemmer vil understreke at kunnskap er avgjørende for å styrke norsk konkurransekraft og fremtidig velstandsvekst og verdiskaping. Dette budsjettet følger opp regjeringens ambisjoner gjennom en tydelig satsing på konkrete kvalitetstiltak i alle ledd av utdanningsløpet.

Disse medlemmer vil understreke at satsingene i statsbudsjettet bidrar til å heve kvaliteten i barnehagene, at elevene lærer mer på skolen og skaper morgendagens jobber gjennom satsing på kunnskap, forskning og innovasjon. Dette gjøres gjennom tydelige satsingsområder:

- tidlig innsats i skole og barnehage
- videreføring av lærerløftet

- styrking av yrkesfag og fagskoler
- oppfølging av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning

Disse medlemmer viser til at regjeringen forsterker kunnskapssatsingen gjennom å styrke satsingen på tidlig innsats i barnehage og skole. Disse medlemmer vil understreke at et krafttak for tidlig innsats i skolen vil gi mindre frafall og mindre utenforskap. Det foreslås nå å øke satsingen på tidlig innsats med 100 mill. kroner til ulike tiltak. Disse medlemmer vil videre vise til at disse midlene blant annet vil styrke satsingen på lærerspesialister, gi midler til innføring av en samarbeidsplikt mellom barnehage- og skoleeier og styrke arbeidet med å få flere minoritetspråklige barn til å gå i barnehage. Disse medlemmer viser til at kommunene i tillegg får 200 mill. kroner mer over de frie inntektene til arbeid med tidlig innsats i barnehage og skole. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen styrker kvaliteten i barnehagen blant annet gjennom å foreslå å øke bevilgningen til flere barnehagelærere fra 172 mill. kroner til 424 mill. kroner i 2018.

Disse medlemmer viser til at regjeringen gjennomfører et lærerløft og opprettholder de høye bevilgningene til videreutdanning av lærere. I løpet av fire år har regjeringen nesten tredoblet antall plasser i videreutdanning. Over 5 500 lærere vil få tilbud om videreutdanning i 2018.

Disse medlemmer vil vise til yrkesfagløftet, som videreføres i budsjettet for 2018. Yrkesfag og fagskolene styrkes med i overkant av 70 mill. kroner. Den-

ne satsingen vil blant annet bidra til styrket kvalitet, 638 nye studieplasser i fagskolene, øke rekrutteringen av lærebedrifter, gi flere yrkesfaglærere mulighet til å hospitere i en bedrift og 30 studieplasser og fem rekrutteringsstillinger til desentralisert yrkesfaglærerutdanning. Disse medlemmer vil videre vise til at regjeringen støtter planleggingen og gjennomføringen av arrangementet knyttet til Yrkesfagenes år i 2018.

Disse medlemmer viser til at regjeringen fortsetter arbeidet med å bedre studentvelferden. Prosessen med innføring av 11 måneders studiestøtte fortsetter, og studiestøtten utvides nå med uke 2 av 4. Også den betydelige satsingen på studentboliger fortsetter, slik at 2 200 nye studentboliger kan påbegynnes i 2018.

Disse medlemmer vil peke på regjeringens sterke satsing på forskning og høyere utdanning. I statsbudsjettet for 2018 foreslår regjeringen å øke bevilningene med 600 mill. kroner til oppfølgingen av langtidsplanen. Med dette vil regjeringen ha økt bevilningene til langtidsplanens opptrappinger og langsiktige prioriteringer med totalt 2,9 mrd. kroner i perioden 2015–2018. De foreslåtte bevilningene til FoU i statsbudsjettet er anslått å utgjøre 1,04 pst. av BNP i 2018. Disse medlemmer vil understreke betydningen av en sterk satsing på forskning og utvikling for å skape et mer konkurransedyktig næringsliv og flere grønne, smarte og nyskapende jobber.

Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å bevilge midler til ordinær opptrapping av de 500 nye fireårige studieplassene i IKT som ble vedtatt i budsjettet for 2017, slik at universitetene og høyskolene kan ta opp 500 nye studenter på disse studiene hvert år. Samlet vil det utgjøre 2 000 studieplasser når det er ferdig opptrappet. Disse medlemmer vil understreke at flere studieplasser vil bidra til at privat og offentlig arbeidsliv får raskere og bedre tilgang på IKT-kompetanse.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av at regjeringen fortsetter å satse på virkemidler som utløser næringslivets egen forskningsinnsats, deriblant Skattefunn-ordningen og Brukerstyrt innovasjonsarena. Budsjettforslaget innebærer en tydelig satsing på muliggjørende teknologier hvor regjeringen foreslår å øke Forskningsrådets bevilgninger til forskning på dette området med 75 mill. kroner. Disse medlemmer vil understreke at den sterke veksten i næringslivets FoU-arbeid gjør at totale FoU-utgifter som andel av BNP for første gang er beregnet til å være over 2 pst. Økt innsats innen FoU er viktig for et Norge i omstilling og for det grønne skiftet.

Disse medlemmer vil vise til at moderne livsvitenskap og bioteknologi er et av regjeringens sentrale satsingsområder. Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår en startbevilgning på 50 mill. kroner til Livsvitenskapsbygget ved Universitetet i Oslo, som skal bidra til å utvikle et ledende tverrfaglig fagmiljø for

forskning, utdanning og innovasjon i livsvitenskap, og sikre Norge internasjonal konkurransekraft på området.

2.2 Generelle merknader fra Arbeiderpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil ha en sterk offentlig fellesskole der alle elever opplever læring, trivsel og mestring, og får et godt grunnlag for videre utdanning, arbeid og gode liv. Fellesskolen er selve kjernen i den norske modellen, og en nøkkel til å motvirke sosiale forskjeller. Alle barn skal få en god skolegang, uavhengig av foreldrenes økonomi og bakgrunn, og et best mulig grunnlag for å leve gode liv.

Disse medlemmer viser til at elevene som begynner på skolen i år, skal være i arbeidslivet rundt 60 år fram i tid. Disse medlemmer mener vi må ha en skole som gir alle barn og unge kompetansen og de ferdighetene som trengs i fremtiden. Trygge barn lærer best, og disse medlemmer vil skape gode læringsmiljøer for alle barn: Kort sagt en skole der alle barn kan lykkes.

Disse medlemmer viser til at få samfunn i verden stiller så høye krav til kompetanse som vårt. Og få samfunn har så gode forutsetninger for å ta i bruk og bygge videre på kompetanse. Samtidig betyr dette at flere må mestre ny teknologi, og utviklingen innebærer at kompetanse mer enn noen gang er ferskvare. Flere vil bytte jobb oftere. Det forsterker det politiske ansvaret for at alle også får mulighet til å lære seg det de trenger for å kunne stå et langt liv i krevende arbeid. Å styrke den norske modellen er viktig for å sikre gode insentiver og verktøy for kompetanseheving.

Disse medlemmer mener investering i kunnskap og kompetanse blir særlig viktig for å møte digitaliseringen i alle deler av samfunns- og arbeidslivet. Da må livslang læring bli en av våre aller viktigste oppgaver.

Tid til læring: Flere lærere og barnehagelærere

Disse medlemmer viser til at mye er bra i norsk skole, men det er også store utfordringer. Vi vet at én av fire som starter på skolen, ikke fullfører videregående opplæring på normert tid. Uten formelle kvalifikasjoner er det stadig færre muligheter i arbeidslivet.

Elever som ikke lærer å lese, skrive og regne godt i de første skoleårene er ofte de samme elevene som får problemer med å mestre andre fag. Slik fører svake grunnleggende ferdigheter til store kunnskapshull – og bidrar til frafall. Derfor vil disse medlemmer gjennomføre en reform for tidligere innsats i barnehage og skole. Det vil gi barn og unge et bedre grunnlag for læring og mestring, og sikre at alle elever raskt får den oppfølgingen de trenger av godt kvalifiserte lærere med nok tid. Disse medlemmer vil også innføre en lese-, skrive- og regnegaranti, slik skal alle elever få den oppfølgingen og in-

tensivundervisningen de trenger for å mestre disse ferdighetene før de går ut av 2. klasse.

Disse medlemmer mener at å gå fra ord til handling i tidlig innsats krever flere lærere, både i skole og barnehage. Det er over ti år siden Stoltenberg-regjeringen introduserte begrepet tidlig innsats, men tross gode intensjoner er ikke målet om tilpasset opplæring for hver enkelt elev oppfylt. Lærerne ser hver enkelt elevs behov, men melder at de ikke har tid til å gi hver enkelt elev god nok oppfølging.

Nok kvalifiserte voksne er nøkkelen til å lykkes med tidlig innsats, både i skole og barnehage. Disse medlemmer vil ha krav om at halvparten av de som jobber i barnehagen skal være barnehagelærere for å sikre høy kompetanse rundt de yngste barna. Disse medlemmer vil også ansette 1 000 flere lærere i 1. til 4. klasse i 2018 for å kunne gjennomføre tidlig innsats og begynne opptrappingen mot en norm for lærertetthet.

Samtidig går norsk skole mot en varslet lærerangel, og søknaden til lærerutdanningen er for lav. Disse medlemmer vil starte en nasjonal rekrutteringskampanje for flere kvalifiserte lærere i skolen, og for økt status og bedre rekruttering til lærerutdanningen. Kampanjen vil ha et særlig fokus på rekruttering av flere menn til å bli lærere i barnehage og skolen.

Trygg skoledag: Trygge elever lærer best

Disse medlemmer viser til at Elevundersøkelsen for 2016 viste at 6,3 pst. av elevene blir mobbet to til tre ganger i måneden eller oftere. Mobbing hindrer læring, men like viktig er det at det går ut over barns livsglede, helse og trygghet. I verste fall kan mobbing gi langvarige, alvorlige helseproblemer. Disse medlemmer mener at alle barn og unge skal ha et godt skolemiljø, og at ingen skal være redde for å oppleve mobbing verken på skoleveien, i friminuttene eller i timen. Da må alle skoler arbeide kontinuerlig, kunnskapsbasert og målrettet med å forebygge og oppdage mobbing og trakassering – og raskt håndtere det når det oppstår.

Disse medlemmer mener at flere lærere, med nok tid og kompetanse til å bygge gode klassemiljø og raskt ta tak i utfordringer er viktig. I 2015 trakk ekspertene i Djupedal-utvalget frem kompetanseheving for ansatte i skolen blant de viktigste tiltakene mot mobbing. Disse medlemmer vil derfor gjennomføre et større kompetanseløft for alle ansatte i skolen, styrke skoler med store læringsmiljøutfordringer med flere miljøarbeidere og innføre det vellykkede prøveprosjektet med beredskapsteam mot mobbing for alle kommuner.

Disse medlemmer mener at samfunnet må ta på større alvor at så mange unge opplever at skolerelatert stress og press gjør dem syke. Disse medlemmer vil at skolen skal lære alle elever om å håndtere stress og ta bedre vare på egen psykiske helse, og vil ha

en skolehelsetjeneste som er tilgjengelig når elevene trenger den.

Moderne skole: Vi trenger et taktskifte i digital satsing

Disse medlemmer viser til at skolen skal gi elever den kunnskapen de trenger i et samfunn og arbeidsliv i sterk endring. Skolen må legge økt vekt på at elevene lærer å lære, blir gode på problemløsning, kommunikasjon og samarbeid, og opplæringen må stimulere til kreativ og kritisk tenkning. Skoleløpet i dag er også for teoretisk. Vi vet at elever lærer bedre når de får se teori og praksis i sammenheng. Disse medlemmer vil ha en mer praktisk skole fra første klasse, og begynne med å innføre den praktiske skolesekken, for at alle elever skal få prøve seg i praktiske ferdigheter og lære mer om fagarbeid og praktiske yrker.

Disse medlemmer mener at tidlig innsats og tilpasset opplæring er avgjørende for at alle elever skal lære godt i skolen. En like viktig grunn til å skape en moderne skole som tar i bruk digitale muligheter er at elevene skal lære best mulig. Det forutsetter at lærerne har tid til å følge opp hver enkelt elev, og at lærere får bedre tilbud om etter- og videreutdanning i god pedagogisk bruk av digitale læremidler.

Disse medlemmer viser til at det å kunne bruke IKT og digitale tjenester godt, blir en stadig viktigere kompetanse i arbeidslivet og i samfunnet for øvrig. Disse medlemmer mener at vi må legge til rette for at barn og unge ikke bare er i stand til å bruke, men også skape digitalt innhold og digitale tjenester. Disse medlemmer mener at vi trenger et teknologiløft som starter i grunnskolen, at alle elever skal få lære koding allerede fra barnetrinnet og at lærerne må få bedre tilbud om etter- og videreutdanning i god pedagogisk bruk av digitale læremidler.

Yrkesfagmilliard: Flere fagarbeidere

Disse medlemmer viser til at faglig dyktige og selvstendige fagarbeidere er et konkurransefortrinn for norsk næringsliv, og et viktig bidrag til trygge og gode velferdstjenester. Analyser fra SSB viser at vi ligger an til å mangle over 90 000 fagarbeidere innen 2035. I dag slutter hver tredje elev på yrkesfag før de har oppnådd et fag- eller svennebrev, og i fjor stod nesten 9 000 elever i kø for å få læreplass. Disse medlemmer mener at dette er Norges mest meningsløse kø, og mener at vi må gi ungdom mulighet til å fullføre utdanningen sin og sikre nok læreplasser.

Disse medlemmer vil ha et mer forpliktende samarbeid mellom stat, skoleeier og partene i arbeidslivet for flere læreplasser. Som del av en slik forpliktelse vil vi øke lærlingtilskuddet med mål om at opplæring i bedrift skal verdsettes likt som opplæring i videregående skole.

Dyktige lærere med nok tid er også den viktigste kvalitetsfaktoren i yrkesfagene, men for mange fagarbeidere er det krevende å gå ut av arbeidslivet for å ta en ny utdanning. Disse medlemmer vil innføre et stipend for å få flere dyktige fagarbeidere til å bli yrkesfaglærere. Yrkesfagelever møter ofte utstyr som for lengst er utdatert i arbeidslivet. Dermed forbereder ikke skolen dem på det yrkeslivet de skal ut i, og de stiller dårlig forberedt til praksis og læretid. Disse medlemmer vil investere i oppdatert og mer tilgjengelig utstyr for yrkesfagene, slik at elevene blir bedre forberedt på det utstyret og den teknologien de vil møte i arbeidslivet.

For mange yrkesfagelever må vente lenge før de får prøve seg i arbeidslivet, og det er altfor få programmer som har tatt i bruk vekslingsmodeller der elevene veksler mellom læring på skolen og ute i praksis. I dag må bedrifter som gir elever praksis gjøre dette på ren dugnad. Disse medlemmer vil innføre praksistilskudd til bedrifter for at flere elever skal få mer praksis fra første dag i opplæringen.

Kompetanse for framtidens arbeidsplasser og næringer

Disse medlemmer viser til at automatisering og digitalisering vil endre arbeidslivet fundamentalt og kreve at vi jobber på andre måter enn før. For disse medlemmer er svaret at livslang læring skal være en sentral del av den norske modellen, slik at det ikke bare er du og jeg som arbeidstakere som må ta ansvar, men hvor både arbeidsgivere og staten gjør det samme. Utviklingen går også i en retning der det blir mindre klare skiller mellom læring ved utdanningsinstitusjoner og læring i arbeidslivet, og mindre klare skiller mellom «førstegangsutdanning» og det vi vanligvis tenker på som «etter- og videreutdanning». Disse medlemmer mener at det trengs en satsing på kunnskap og ferdigheter som er arbeidslivsnær, og gir påfyll av relevant kompetanse i møte med arbeids- og næringslivets behov.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet har foreslått å gjennomføre en bred kompetansereform sammen med partene i arbeidslivet, som vil gi den enkelte tydeligere rettigheter, bedriftene og virksomheter bedre kompetanse og bringe utdanningsinstitusjonene tettere på arbeidslivet. Disse medlemmer vil begynne med å sette i gang et forsøk med kompetansereform i eldreomsorgen og byggebransjen, geografisk avgrenset til Rogaland og Hordaland. Prosjektet skal utvikles sammen med arbeidslivets parter, staten og utdanningsinstitusjonene – fagskoler, høyskoler og universiteter. Fagopplæringen må involveres for å tilpasse et rask spor til fagbrev for ansatte med eksisterende kompetanse. Forsøket skal evalueres og danne grunnlaget for en ny, helhetlig kompetansereform for hele landet tilpasset alle bransjer.

Flere studieplasser og fagskoleplasser

Disse medlemmer viser til at det i sommer stod 23 000 kvalifiserte søkere uten tilbud om studieplass. I en situasjon med over 70 000 mennesker under 30 år utenfor studier eller arbeid, har Høyre- og Fremskrittsparti-regjeringen knapt foreslått nye studieplasser. Flere studieplasser gir mulighet for den enkelte til å komme styrket ut av en vanskelig situasjon, og gir arbeidslivet nødvendig kompetanse. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslår å opprette 3 000 nye studieplasser, med vekt på lærerutdanning, helse- og sosialfagene, IKT, teknologi og realfag.

For å sikre en solid og omstillingsdyktig universitets- og høyskolesektor, og for å tiltrekke oss dyktige studenter og forskere i årene framover, mener disse medlemmer at det er helt sentralt med en god infrastruktur og en tilrettelagt bygningsmasse. Det er også et stort vedlikeholdsetterslep, og disse medlemmer mener det trengs en prioriteringsliste for bygg og infrastruktur i universitets- og høyskolesektoren. Disse medlemmer mener at det også er sentralt med bedre oppfølging av studentene og målrettet arbeid med utdanningskvaliteten.

Samfunnet har også et stort behov for den kompetansen fagskolene tilbyr, og disse medlemmer mener at det er viktig med en større opptrapping av fagskolesektoren og en videreutvikling av tilbudet. Det er også viktig med etter og videreutdanning av fagskolelærere for å sikre god pedagogisk kvalitet.

Studentvelferd

Disse medlemmer viser til at utdanning av kompetente og kunnskapsrike kandidater både handler om kvalitet i utdanningen og rammevilkårene for å være student. Lik rett til utdanning er en av grunnpilarene i det norske utdanningssystemet, og en rett disse medlemmer vil hegne om. For mange studenter er avhengige av hjelp hjemmefra eller ekstrajobb ved siden av studiene. Disse medlemmer mener det er viktig å fortsette opptrappingen mot 11 måneders studiestøtte, og viser til at Arbeiderpartiet over flere år har foreslått dette i sine alternative statsbudsjetter.

Disse medlemmer viser til at studentboliger er et sentralt virkemiddel for å styrke studentøkonomien og sikre studentene tilpassede boforhold under studietiden. Disse medlemmer mener det er behov for å styrke byggingen av studentboliger i regi av landets studentsamskipnader til 3 000 studentboliger i året.

Det er over flere år dokumentert at én av fem studenter opplever alvorlige psykiske helseproblemer i studietiden. Det gjør studenter mer utsatt enn befolkningen for øvrig, og disse medlemmer viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslår økte

midler til å styrke det forebyggende arbeidet med studenters psykiske helse.

Forskning

Forskning er en forutsetning for utvikling og vekst, og helt nødvendig for å møte de store, sammensatte utfordringene Norge og verdenssamfunnet står overfor. Disse medlemmer er bekymret for en ensidig satsing på verdensledende forskning, og mener det også er nødvendig å sikre gode rammevilkår for fagmiljøene som skal utdanne og utvikle samfunnet og institusjonene våre.

Disse medlemmer etterlyser særlig en sterkere satsing på samfunnsikkerhet og beredskap, IKT og datasikkerhet og den viktige profesjonsforskningen, i tillegg til bio-økonomi, de marine og maritime næringer,

og klima/energi under andre departementer. For å styrke forskningsinnsatsen og den kunnskapsbaserte samfunnsutviklingen viser disse medlemmer til Arbeiderpartiets alternative budsjett, der det foreslås både å opprette nye programmer for profesjonsforskning, IKT og datasikkerhet og samfunnsikkerhet og beredskap under Forskningsrådet.

Disse medlemmer viser også til at Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett foreslår en satsing på nye rekrutteringsstillinger i universitets- og høyskolesektoren. Stillingene skal bidra til å utvikle profesjonene, øke omfanget av og kvaliteten på forsknings- og innovasjonsarbeidet i helse- og omsorgssektoren, bidra til en god innføring av 5-årig lærerutdanning og til å utvikle flere solide fagmiljøer innen IKT, teknologi og realfag.

Kap.	Post	Satsing	Diff. Prop. 1 S Mill. kroner
Rammeområde 16			
225	21	Digitale læremidler og infrastruktur	50
225	75	Rosa kompetanse i skolen	1,5
225	63	Samisk i grunnopplæringa	20
225	75	Frivillige organisasjoner – arbeid mot mobbing	7,5
225	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	2
225	21	Forsøksordninger med nye tiltak for ungdom som står utenfor opplæring og arbeid	10
225	21	Senter for entreprenørskap i grunnskolen (Høgskolen innlandet / Østlandsforskning)	10
225	75	Teknisk senter Flekkefjord	0,8
225	60	Landslinje jazz – Molde vgs.	0,4
226	21	Innføre lese-, skrive- og regnearanti	104
226	21	Fornye seksualundervisningen – pilot	2,5
226	22	Etter- og videreutdanning for lærere i god bruk av digitale læremidler	20
226	72	Pilotprosjekt: Hospitering i arbeidslivet for rådgivere i ungdomsskolen	2,5
226	22	Videreutdanning av lærere, inkludert ikke-kvalifiserte	200
226	21	Utvidelse av satsing på programmering i skolen	25
226	71	Tilskudd til vitensenter	10
227	78	Røde Kors United World College i Fjaler	3
231	21	Rosa kompetanse i barnehagen	1
231	70	Svømmeopplæring i barnehage	30
253	70	Reversere kuttet i folkehøgskolenes bevilgning	25
254	71	Kompetansereform for arbeidslivet – pilotprosjekt i Hordaland og Rogaland	50
254	70	Reversere kutt til studieforbund	22,5
260	50/70	3 000 nye studieplasser	150
260	50/70	Bedre veiledning av studenter i høyere utdanning	25
260	50/70	100 rekrutteringsstillinger (phd. m.m.) ved universiteter og høyskoler	40
260	50/70	Kompetansereform for arbeidslivet, utvikling av tilpassende studietilbud	27,5
260	50	Basisfinansiering UH-sektoren	100
260	50	Utredning av ulike modeller for et studium i klinisk medisin, samarbeid mellom SUS, UiS, UiB	5
260	50	Medisinsk utstyr og teknisk inventar Search ved NMBU Høyland	12

Kap.	Post	Satsing	Diff. Prop. 1 S Mill. kroner
270	75	3 000 nye studentboliger	45,6
270	74	Psykisk helsetilbud for studenter	5
280	71	UNIS – Universitetscenteret på Svalbard	10
280	1	NOKUT	10
285	53	Muliggjørende teknologier	50
285	50	Forskning på integrering	10
287	57	Frie forskningsinstitutt	25
920	50	TransferIt – Teknologioverføring fra petroleumsnæringen	35
920	50	Forskningssentre for havrommet	25
920	50	Forskningssentre for bioøkonomi og forskning jord/skog	25
923	1	Kunnskapsløft for havet	20
925	22	Bestandsforskning fisk	10
1137	50	Forskning jord/skog	10
2410	50	Lærerrekuttering – oppstart av nasjonal rekrutteringskampanje for flere lærere i skole og barnehage	10
2410	70	Reversere kutt i bostipend	21,2
2410	50	Videreføre studiestøtten til elever som tar år nummer 2 på folkehøyskole	10,8
285/260	53/50/70	Tre nye forskningsprogram for utvikling av fremtidens næringer	150
200	1/21	Kunnskapsdepartementet	-25
220	1/70	Utdanningsdirektoratet	-25
226	22	Omprioritering EVU	-20
260	50	Innsparinger, strukturreformen i UH-sektoren	-20
285	53	Forskningsrådet – omprioritering	-70
285	52/53	Redusert bevilgning til Forskningsrådet, faseforskyvning	-100
		Sum Arbeiderpartiets satsing utdanning og forskning utover Prop. 1 S rammeområde 16	1169,8
		Relevante satsinger andre rammeområder	
571	60	Mer ambisiøs pedagognorm – 50 pst. barnehagelærere fra 1. august 2018*	125
571	60	Flere barnehageplasser*	175
571	60	Reversere realøkning i makspris i barnehagene*	302
571	60	Heve inntektsgrensen for rett til gratis kjernetid i barnehage til 533 500 kr fra 1. august 2018	24,8
571	60	1 000 nye lærere i 1. til 4. klasse*	300
571	60	Beredskapsteam mot mobbing*	20
571	60	Miljøarbeidere – 100 nye miljøarbeidere*	25
571	60	Kompetanseutviklingsprogram i antimobbearbeid for ansatte*	30
571	60	Koding på barnetrinnet*	30
571	60	Lærere 5.–10. klasse*	100
571	60	Tilskudd til IKT-tiltak i grunnopplæringen*	50
572	60	Oppdatert og moderne utstyr i undervisningen*	100
572	60	Økt lærlingtilskudd*	110
572	60	Praksistilskudd – tilskudd til bedrifter for å gi yrkesfagelever praksis*	20
572	60	Stipend for at flere fagarbeidere skal utdanne seg til flere yrkesfaglærere*	20
572	60	1 000 fagskoleplasser (300 nye)*	17
572	60	Etter- og videreutdanning for fagskolelærere*	10
571	60	Innfasing av én time fysisk aktivitet hver dag for norske skoleelever*	50

Kap.	Post	Satsing	Diff. Prop. 1 S Mill. kroner
571	60	Prøveprosjekt med skolemat i 50 kommuner*	100
571	60	Gjeninnføre frukt og grønt i ungdomsskolen*	102
571	60	Øremerking økt bemanning i skolehelsetjenesten*	100
1400	62	Støtte til den naturlige skolesekken	5
Sum samlet satsing utover Prop. 1 S			2985,6

*Bevilges over kommune- eller fylkeskommunerammen

2.3 Generelle merknader fra Senterpartiet

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at kunnskap og kompetanse er grunnleggende viktig i enkeltmenneskets liv, for gode velferdstjenester og for utviklingen av nærings- og samfunnsliv. God kvalitet i undervisning og skolebygg krever først og fremst en solid kommuneøkonomi.

Disse medlemmer viser til at kommunesektoren er gitt ansvar for våre viktigste velferdsytelser, som skole, omsorg, sosiale tjenester og hoveddelen av samferdsel og kulturtiltak. Disse medlemmer vil understreke at det er kommunene og fylkeskommunene som er skoleeiere. Derfor er det de økonomiske rammene som Stortinget vedtar for kommunesektoren, som i første rekke er styrende for drift, investeringer og styrkingstiltak i skolen, både i grunnskolen og i videregående opplæring. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet legger opp til en kraftfull satsing på kommuner og fylkeskommuner i sitt alternative budsjett. Samlet sett blir overføringene til kommunesektoren økt med 3,9 mrd. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Disse medlemmer mener det er problematisk at det handlingsrommet som «Kunnskapsløftet» var ment å gi skolen lokalt, og den enkelte lærer, i realiteten er kraftig strammet inn. Dette har bidratt til å skape et omfattende skolebyråkrati. Senterpartiet ønsker å endre dette, og disse medlemmer mener det er nødvendig med en større grad av tillitsbasert ledelse i skolesektoren.

Disse medlemmer mener at styring gjennom mål og resultatstyring i for sterk grad har fått innvirkning på utformingen av skolen. Gjennom reformen Kunnskapsløftet som ble innført i 2006, gikk læreplanene fra å være styrt av innhold til å bli styrt av mål. Senterpartiet frykter at skolene presses til å konsentrere seg om gode testresultater framfor god undervisning.

Disse medlemmer vil understreke at grunnlaget for alle elever selvsagt innebærer å lære å lese, skrive og regne. Dette er fundamentet for å fullføre utdanningsløpet. Men en forutsetning for å lære og for å nå vedtatte læringsmål, er at elevene også opplever mestring og motivasjon.

Disse medlemmer mener skolen og samfunnet for øvrig må i sterkere grad kommunisere overfor elever

og foreldre at det er mange veier til målet i opplæringsløpet, dersom en skal oppnå at flere elever skal fullføre skolegangen. Senterpartiet mener det å legge til rette for økt motivasjon, særlig på ungdomsskolen, er en av nøklene. For mange elever vil det å få anerkjennelse og utløp for sine praktiske ferdigheter være en viktig motivasjon for å lære.

Flere lærere og tid til den enkelte elev

Disse medlemmer vil understreke at kvalitet i undervisningen ikke bare krever en faglig dyktig lærer, men også tilstrekkelig tid til å følge opp den enkelte elev. Det er bred politisk enighet om behovet for videreutdanning av lærere. Disse medlemmer mener at regjeringen har et ensidig fokus på lærernes formelle kompetanse, og neglisjerer behovet for oppfølging av den enkelte elev.

Disse medlemmer mener at alle elever fortjener lærere som har tid til å følge dem opp når de trenger det, og at dette er kjernen i arbeidet med tidlig innsats og tilpasset opplæring. Færre elever per lærer gir bedre mulighet for variasjon i undervisningen og tettere oppfølging av den enkelte elev. Derfor foreslo Senterpartiet i finansinnstillingen, jf. Senterpartiets alternative budsjettforslag, en ytterligere opptrapping i antall lærerstillinger.

Et reelt yrkesfagløft

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i en årrekke har arbeidet for at skolesystemet i større grad skal anerkjenne praktisk kunnskap, og har foreslått en rekke tiltak, både for å heve kvaliteten i fagopplæringen, fjerne hindringer i systemet, og øke elevenes motivasjon for å velge yrkesfag. Disse medlemmer viser til at endringene i arbeidslivet gjør det nødvendig å vurdere om fagopplæringen i dag samsvarer med den kompetansen som arbeidslivet trenger. Frafallet i videregående opplæring er fortsatt for høyt, og det største frafallet er innen de yrkesfaglige utdanningsprogrammene.

Disse medlemmer mener det er en utfordring at skolene i for liten grad tar ansvar for formidling av læreplasser og oppfølging av elevene når de går ut i læretida. Disse medlemmer mener at skolene, gjennom vekslingsmodeller og andre tiltak, må følge opp elevene fram til fagbrev. Videre viser disse medlemmer til at Senterpartiet i partiets alternative budsjettforslag har

foreslått en egen tilskuddsordning for et tettere oppfølgingsarbeid og formidling av lærlinger ved den enkelte skole.

Disse medlemmer savner en tydeligere oppfølging av Samfunnskontrakten for rekruttering av lærebedrifter og formidling av lære plasser i regjeringens forslag til statsbudsjett. Derfor har Senterpartiet i sitt alternative budsjettforslag foreslått å øke tilskuddet til lære plasser med 5 000 kroner per kontrakt. Disse medlemmer mener dette vil styrke økonomien til lærebedrifter og opplæringskontorer og bidra til å gjøre det lettere for bedriftene å ta inn lærlinger.

Disse medlemmer vil understreke at utstyr, i form av maskiner og verktøy, er en vesentlig del av fagopplæringen. For at fagopplæringen skal være relevant, er det viktig at elevene får benytte utstyr som er

oppdatert og slik de vil møte i læretida og arbeidslivet etter endt utdanning. Det er kostnadskrevende å oppdatere skolens utstyr. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjettforslag foreslår en egen tilskuddsordning, slik at skolene kan søke om tilskudd til særskilt kostnadskrevende utstyr. For å utjevne kostnadsforskjellene mellom de ulike utdanningsprogrammene i videregående opplæring, og oppfylle gratis skoleprinsippet, viser disse medlemmer til at Senterpartiet i sitt alternative budsjettforslag i tillegg foreslår å øke utstyrsstipendene.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet, gjennom en rekke ulike tiltak i partiets alternative budsjett, foreslår et reelt løft for yrkesfagene på til sammen 253 mill. kroner, og viser til oversikt og merknader til dette under kap. 226.

Tiltak	Mill. kr
Utstyr til ressurskrevende yrkesfag	15
Tilskudd til relevant og oppdatert utstyr i yrkesfagene	20
Hospitering i bedrift for yrkesfaglærere	5
Tilskudd til rekrutterings- og formidlingsarbeid lokalt til yrkesfag	10
Øke satsene for utstyrsstipend for videregående opplæring	20,4
Øke lærlingtilskuddet med 5 000 kr	100
Tilskudd til vekslingsmodeller og andre fleksible opplæringsløp	6,6
Tilskudd til opplæring av lærlinger med særskilte behov	20
Tilskudd til etablering av produksjonsskoler	15
Oppheve behovsprøving av bostipend for lærlinger	38
Opprette 60 nye studie plasser innen yrkesfaglærerutdanningene	3
Sum tiltak for yrkesfag	253

Digitalisering

Disse medlemmer er bekymret for at manglende dekning av høyhastighets bredbånd fører til et digitalt klaseskille i Norge, og at regjeringens manglende oppfølging og kutt i tilskuddsmidler forsterker den skjeve utviklingen mellom ulike deler av landet. Disse medlemmer viser til at dette også påvirker skolens oppdrag og vilkår. I Senterpartiets alternative statsbudsjett ble det derfor foreslått å øke satsingen på høyhastighets bredbånd med 500 mill. kroner, samt en forsterket satsing på koding i grunnopplæringen og økning i antall studie plasser innen IKT-studier, inkludert økt kapasitet på masternivå for å utdanne flere IT-eksperter.

Fagskoleutdanning

Disse medlemmer viser til at mens vel 30 pst. av befolkningen over 16 år har universitets- og høyskoleutdanning, er det bare 1,4 pst. som har fagskoleutdanning. Dette er ikke tilstrekkelig til å dekke arbeidslivets behov. Disse medlemmer viser til at det innenfor enkelte bransjer er mangel på relevante fagskoletilbud sammenlignet med etterspørselen i arbeidslivet. Disse medlemmer mener det er behov for å utvide fagsko-

leutdanningene, og viser til at Senterpartiet i alternativt budsjettforslag foreslår å øke antall studie plasser i fagskolene. I tillegg mener disse medlemmer det er behov for en ny vurdering av finansieringssystemet.

Folkehøyskole og studieforbund

Disse medlemmer viser til at folkehøyskolene har en lang tradisjon i Norge og er en viktig del av utdanningssystemet, selv om utdanningen ikke gir formell uttelling i form av studiepoeng og karakterer. Et år på folkehøyskole er for mange viktig for modning og for å finne motivasjon på veien videre for å realisere sine evner og ønsker for framtida. Disse medlemmer mener at regjeringens budsjettforslag nok en gang er et anslag mot dette viktige skoleslaget. Manglende kompensasjon for elevtallsvekst, kombinert med bortfall av tilskudd til kortkurs, rammer folkehøyskolene økonomisk.

Disse medlemmer finner det urimelig at regjeringen utelukker elever som går på folkehøyskole i ordningen med elleve måneder studiestøtte. Disse medlemmer viser til at Senterpartiets alternative budsjett-

forslag inneholder forslag om å innlemme folkehøgskoleelever i ordningen.

Disse medlemmer mener at regjeringens budsjettforslag inneholder en gjennomgående svekkelse av rammebetingelsene for frivillige organisasjoner. På Kunnskapsdepartementets område innebærer budsjettforslaget etter disse medlemmers oppfatning at blant annet virksomheten i landets studieforbund vil reduseres. Studievirksomhet i form av kurs og annen opplæring er viktig for den enkelte, men også en forutsetning for aktiviteten og utviklingen i den store floraen av frivillige organisasjoner. Derfor inneholder Senterpartiets budsjettforslag en styrkning av bevilgningen til kursvirksomhet og studiearbeid.

Høyere utdanning og forskning

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet tidligere har advart mot den vedtatte endringen av finansieringssystemet for høyere utdanning, og mener dette vil kunne føre til et ytterligere press på viktige profesjonsutdanninger og gjøre det vanskelig for utdanningsinstitusjonene å løse sitt samfunnsoppdrag.

Disse medlemmer er bekymret for regjeringens ambisjon om at finansieringen av høyere utdan-

ning i større grad skal baseres på konkurranse. Dette vil kunne svekke samarbeidet mellom studenter, forskere, fagmiljøer og institusjoner, og dermed motvirke kvalitetsarbeidet i sektoren. I tillegg vil det kunne svekke de ansattes arbeidsvilkår i form av mindre forutsigbarhet og økt midlertidighet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet derfor er imot ytterligere konkurranse og innføring av en ny, konkurransebasert indikator i finansieringssystemet. Disse medlemmer viser til at det i Senterpartiets alternative budsjettforslag innebærer en opptrapping av basisfinansiering av universitet og høyskoler, og en kompensasjon til de nye universitetene for noe av effekten av det nye finansieringssystemet.

Disse medlemmer viser til at det innen flere næringer og yrker er en kritisk mangel på kvalifisert arbeidskraft. Senterpartiet mener at regjeringens budsjettforslag ikke i tilstrekkelig grad imøtekommer arbeidslivets behov for kompetanse og den store søknin-gen til høyere utdanning. Derfor foreslår disse medlemmer å øke antallet studieplasser i UH-sektoren innen flere framtidrettede utdanninger, som vist i tabellen nedenfor:

Tiltak	Mill. kroner
1 000 nye studieplasser innen IKT-fag	67
Opprette masterprogram innen luftfartsfag ved UiT, 20 studieplasser	8
Opprette 100 studieplasser i musikkterapi	10,5
40 studieplasser i medisin	7,2
100 studieplasser innen interaksjonsdesign ved NTNU og AHO	7
60 studieplasser innen yrkesfaglærerutdanning	3
30 studieplasser i ingeniørfag ved Campus Kristiansund	7,5
40 studieplasser innen bærekraftøkonomi ved Høgskolesenteret på Kongsvinger	10
Sum økning av studieplasser	107,5

Disse medlemmer er forundret over at regjeringen i proposisjonen foreslår kutt i tilskudd til de regionale forskningsfondene og de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene. Disse medlemmer mener dette innebærer svekkelse i innovasjonsarbeidet regionalt, og i forskning som leverer data og analyser som inngår i grunnlaget for politikk og samfunnsutviklingen. Som det framgår av finansinnstillingen og Senterpartiets alternative budsjettforslag, viser disse medlemmer til foreslått en økning til disse formålene.

Distriktsfiendtlig studiefinansiering

Disse medlemmer vil understreke at en god og forutsigbar studiefinansiering er avgjørende for å sikre alle lik rett til utdanning, og sikre landet nødvendig kompetanse. Det er positivt at regjeringen viderefører opptrappingen mot 11 måneder studiestøtte, og en prisjustering av denne. Men disse medlemmer vil påpeke at det er studentene selv som må betale for det-

te, gjennom de kutt som regjeringen har gjennomført innenfor studiefinansieringen de siste årene. Disse medlemmer synes det er urimelig at regjeringen igjen utelukker elever som går på folkehøgskole i ordningen med 11 måneders studiestøtte. Senterpartiet foreslår derfor å øke bevilgningen, slik at også folkehøgskoleelever vil omfattes av ordningen.

Disse medlemmer mener videre det er urimelig at mange elever og læringer har en kostnadsulempe som følge av at de må bo på hybel i læretida. De siste årene har regjeringa gjennomført flere grep som øker kostnadsulempen for elever og læringer som må flytte på hybel for å ta videregående opplæring. I praksis betyr det at man påfører borteboende elever og læringer en dårligere økonomi enn hjemmeboende elever og læringer. Senterpartiet mener dette er dårlig distriktspolitikk, og at det vil ha en negativ effekt på rekrutteringen av ungdom til videregående opplæring generelt, og yr-

kesfagene spesielt. Disse medlemmer viser til regjeringens forslag om å øke avstandsgrensen fra 40 km til 60 km fra og med 2018, og mener dette er et nytt distriktsfiendtlig grep som rammer ungdom i distriktene spesielt. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen og Senterpartiets alternative budsjettforslag, som inneholder forslag om å avvikle behovsprøving av bostipendet, slik at dette igjen blir en universell ordning for borteboende elever, samt en økning av selve bostipendet med 620 kroner fra høsten 2018.

2.4 Generelle merknader fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener lik rett til utdanning til alle er en forutsetning for et samfunn med like muligheter. Utdanning gir større frihet for enkeltmennesket og er en kilde til økt innsikt, forståelse og dannelse. For samfunnet er utdanning et verktøy for utjamning, inkludering og verdiskaping. Investeringer i oppvekst og utdanning er de mest lønnsomme investeringer et samfunn kan gjøre, og mye mer langsiktige enn investeringer i skatteutt. Dette medlem vil derfor vri pengebruken i statsbudsjettet fra kortsiktige skatteutt til langsiktige investeringer i oppvekst, utdanning og forskning. I en tid da norsk økonomi står foran en stor omstilling, er dette viktigere enn noen gang. Kunnskap er makt, og lik rett til utdanning til alle er derfor også viktig for et levende folkestyre. Derfor er utdanning en hovedprioritet for Sosialistisk Venstreparti, fra barnehage og grunnskole til forskning, høyere utdanning og etter- og videreutdanning gjennom et langt yrkesliv.

Dette medlem vil i tillegg vise til at ordinær drift av barneskoler og videregående skoler ikke finansieres over Kunnskapsdepartementets budsjett, men direkte av skoleeierne gjennom bevilgninger finansiert over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor rammeoverføringene til kommunene og fylkeskommunene foreslås økt med 4,6 mrd. kroner utover regjeringens forslag. 2,95 mrd. kroner av dette er økning i frie midler. En sterk kommuneøkonomi er nødvendig for å gi bedre undervisning og skoledager for våre barn. Sosialistisk Venstreparti vil bruke de store pengene på det som gagnar fellesskapet i stedet for skattelette til noen få.

Flere lærere

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der hele det brede utdanningsløpet styrkes. Nøkkelen til gode kvalitetsbarnehager handler om nok voksne med god barnefaglig kompetanse. De hjelper barna med å bli trygge, legger til rette for den gode leken og bidrar til læring og utvikling på barns premisser. Barn som skal utforske og veiledes i lek

og læring, og som skal vokse og utvikle seg sammen med andre, trenger voksne rundt seg som har kompetanse om barn og forståelse for barns behov. At alle barn blir sett hver dag, og at de får omsorg og oppmuntring, er viktig for en god kvalitetsbarnehage og skole. Å mestre grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning er en forutsetning for videre utdanning og for deltakelse i samfunns- og arbeidslivet. Like fullt skal skolen legge et bredt kunnskapssyn til grunn og bidra til at elevene trives og får økt læringsutbytte gjennom en mer praktisk og variert undervisning. Derfor er innføringen av en nasjonal ressursnorm for flere barnehagelærere, fagarbeidere og økt bemanning i barnehagen, og økt lærertetthet i skolen en hovedprioritering for Sosialistisk Venstreparti. Dette medlem mener flere lærere og økt kompetanse er de viktigste virkemidlene for å kunne lykkes med tidlig innsats gjennom hele utdanningsløpet. Da må lærerne ha tid og mulighet til å se og følge opp hvert enkelt barn og tilpasse opplæringen barnets ressurser og behov. Økt lærertetthet, flere fagarbeidere og god bemanning er dessuten viktig for å skape sosial tilhørighet og trygghet. Sosialistisk Venstreparti vil på sikt innføre en nasjonal ressursnorm for økt lærertetthet i videregående opplæring.

En barnehage for alle

Dette medlem er opptatt av at barnehagen skal anerkjenne barndommens egenverdi og ivareta barns behov for omsorg og lek, og legge grunnlaget for livslang læring og dannelse. En god barndom varer hele livet. Sosialistisk Venstreparti vil prioritere tiltak som styrker kvaliteten i barnehagen, og som gir alle barn mulighet til å gå i barnehage. Gjennom sterke fellesarenaer gir vi barna våre best forutsetninger for å lykkes. Dette medlem vil hegne om prinsippet om at barnehagen skal være et universelt velferdstilbud som kommer alle barn til gode, uavhengig av foreldrenes økonomi eller bosted. I Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett foreslås det derfor å redusere foreldrebetalingen gjennom en reell videreføring av maksimalpris og sikre barnehageplass til alle barn på asylmottak. På sikt er målet å gjøre barnehagetilbudet gratis. For å styrke kvaliteten på barnehagetilbudet foreslås det å innføre en bemanningsnorm og krav om minimum 50 pst. barnehagelærere og minimum 25 pst. fagarbeidere, samt styrke finansieringen av barnehagelærerutdanningen.

Framtidsskolen

Dette medlem mener skolen skal gi alle barn og unge like gode muligheter for å lære, lykkes og trives, og bidra til økt kunnskap, sosial utjevning og god folkehelse. Sosialistisk Venstreparti vil bygge videre på den inkluderende fellesskolen og sørge for at skolen kan møte kompetansebehovet for framtidens samfunns- og arbeidsliv. Framtidsskolen innebærer et bredere lærings-

syn enn i dagens skole, og gir plass til det som mangler mest: større vekt på kreativitet, kunnskap og dybdeløring mer tid til praktiske og estetiske fag, mer fysisk aktivitet, og sunn og gratis skolemat. I stedet for at mye av øvingsarbeidet gjøres hjemme på kveldstid, vil denne tiden innlemmes i skoledagen, slik at barna kan få hjelp av lærere og har leksefri når de kommer hjem. Slik vil også den nye skoledagen kunne gi en bedre familiehverdag, fordi den er bedre tilpasset det livet barnefamilier lever i dag. En slik modernisering av skolen vil kreve ny organisering og store investeringer. Både i flere lærere, slik at det blir mer tid til oppfølging av hvert enkelt barn, og i flere skoletimer, slik at det blir rom for mer aktiv læring, kunst og kultur og øving som alle barn kan få utbytte av. Dette medlem vil understreke at framtidsskolen ikke handler om lengre skoledager og mer voksenstyrt aktivitet, men om å utnytte skoledagen og tiden i skolefritidsordningen bedre til beste for elevene. Dette medlem mener dessuten at en slik skolehverdag gir økt motivasjon og mestring, og danner et bedre grunnlag for at ungdommer gjennomfører videregående opplæring.

Yrkesfag

Dette medlem er bekymret for det vedvarende høye frafallet i videregående opplæring. På yrkesfag er frafallet høyest, og mange får ikke lære plass. Norge skal være en kunnskapsnasjon, og vi trenger flere og gode fagarbeidere. Sosialistisk Venstreparti vil styrke innsatsen mot frafall og sikre at alle får en videregående opplæring med høy kvalitet uavhengig av bakgrunn og bosted. I Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett foreslås det bevilgninger på 292 mill. kroner utover regjeringens forslag for å styrke yrkesfagene. Av disse øremerkes 100 mill. kroner for flere lærlingeplasser, 100 mill. kroner for å oppgradere utstyrsparken og 40 mill. kroner for økt rekruttering av yrkesfaglærere. Elevenes utstyrstipend økes med 30 mill. kroner, og det foreslås bevilget 22 mill. kroner til borteboerstipendet, slik at elever med en reiseavstand fra og med 40 km fremdeles får stipend.

Høyere utdanning og forskning

Dette medlem viser til at flere analyser tyder på at den akademiske friheten utfordres, og mange universiteter og høyskoler opplever mindre forutsigbarhet fordi finansieringen i økende grad knyttes til eksternt finansierte prosjekter med korte tidshorisonter. Det gjør det vanskeligere å tilby forskerne fast jobb, utvikle gode forskerkarrierer og forskningsmiljøer, og å investere i kvaliteten i utdanningene. Dette medlem mener dagens resultatbaserte finansieringssystem hindrer universitetene og høyskolene i å legge langsiktige planer for sin aktivitet, og en svak basisfinansiering bidrar til økt midlertidighet og svekker de ansattes arbeidsvilkår.

Kombinasjonen av usikre tilsetningsvilkår og prestasjonsbaserte tellekanter på individnivå er uheldig og truer den akademiske friheten. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative budsjett, der basisbevilgningene til universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter økes på bekostning av regjeringens effektiviseringskutt og innføring av en resultatbasert BOA-indikator. Et slikt løft for oppvekst og utdanning har vi råd til, hvis vi lar være å bevilge store summer til skatteutt. Det er ingen tvil om hva som er best i et langsiktig samfunnsperspektiv. Dette medlem mener en større andel av samfunnets ressurser må brukes på utdanning. I en situasjon der Norge skal gjennom en omfattende omstilling av nærings- og arbeidslivet som følge av de globale klimaproblemene og oljekrisen i norsk økonomi, er dette viktigere enn noen gang. Vi vet ikke nøyaktig hva Norge skal leve av i framtiden, men det kommer i stadig mindre grad til å være olje. En høyt kompetent befolkning og høy innovasjonsgrad kommer til å bli enda viktigere. Investeringer i forskning og utdanning legger grunnlaget for framtidens verdiskaping og nasjonalformue. Dette medlem er opptatt av å ivareta og videreutvikle faglig sterke forsknings- og utdanningsinstitusjoner med høy kvalitet, og sikre gode rammebetingelsene for både ansatte og studenter. Sosialistisk Venstreparti vil øke grunnbevilgningene og endre finansieringssystemet slik at det tar høyde for ulikheter i institusjonelle forutsetninger, fagsammensetninger og oppgaver. Dette vil også kunne bidra til at andelen midlertidighet i akademia reduseres. I Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett foreslås det bevilget 525 mill. kroner utover regjeringens forslag, samt at utslaget av BOA-indikatorer flyttes for å styrke basisfinansieringen av universiteter, høyskoler og forskningsinstituttene.

Studenter

Dette medlem er opptatt av å sikre alle lik rett til utdanning. Studentene må ha gode ordninger, og det må satses på desentraliserte utdanningsløp, slik at alle kan utdanne seg uavhengig av familiens økonomi og hvor i landet man bor. En av de største utgiftene studenter har, er boligutgiftene, i tillegg bidrar studentboliger til å presse ned prisene på det vanlige leiemarkedet. I Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett foreslås det blant annet å bevilge totalt 4 000 studentboliger i året, 11 måneders studiestøtte som inkluderer folkehøyskoleelevene og gradvis øke studiestøtten til 1,5 G av folketrygden. Dette medlem er dessuten bekymret for at mange studenter faller fra under studieløpet. Et godt helsetilbud for studenter er en viktig del av det å sikre gode rammer for å studere. Én av fem studenter opplever alvorlige psykiske problemer i studietiden, uten at studenthelsetilbudet har kapasitet til å møte utfordringen. I Sosialistisk Venstreparti sitt alternative

statsbudsjett foreslås det bevilget 15 mill. kroner til tiltak rettet mot god psykisk helse for studenter.

2.5 Generelle merknader fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres helhetlige forslag til statsbudsjett for 2018, som tar utgangspunkt i budsjettforslaget fra regjeringen Solberg, jf. Prop. 1 S (2017–2018).

Dette medlem vil påpeke at kunnskap og kompetanse er det viktigste Norge kan satse på. En slik satsing innebærer at fremtidig verdiskaping og velferd sikres, og at demokrati, frihet og dannelse styrkes. Dette forutsetter at man sikrer gode og stabile rammebetingelser for grunnopplæring, voksenopplæring, høyere utdanning og forskning. Det er viktig å anerkjenne at kunnskap og dannelse kan erverves og utvikles på mange ulike områder og på mange ulike måter. For dette medlem er det et mål at Norge skal være en førsteklasses kunnskapsnasjon, med et bredt syn på kunnskap og kompetanse, og at Norge videreutvikles som et kunnskapssamfunn tuftet på verdiene om dannelse og folkeopplysning.

IKT-løft i skolen

Dette medlem mener at tiden er inne for et gjennomgående IKT-løft for hele skole- og utdanningssektoren. Mens det ikke har manglet på mål og strategier om å øke elevenes digitale kompetanse, har det manglet en budsjettsatsing som tar høyde for at digital forståelse faktisk er i ferd med å bli en nødvendig forutsetning for å forstå hvordan samfunnet er bygget opp og fungerer. Det handler ikke bare om hverdagsmestring i sosiale medier og nye plattformer, men også om å legge til rette for framtidig teknologi- og bedriftsutvikling og økonomisk vekst.

Dette medlem viser til at 5 pst. av elevene på ungdomstrinnet har tilbud om programmering som valgfag gjennom forsøksordningen som ble vedtatt i forbindelse med statsbudsjettet for 2016. Dette medlem mener at programmering bør ha en mer sentral del i utdanningen. Koding gir verdifull kompetanse som kan nyttes i en rekke fag, og det bør legges til rette for at barn og unge ikke bare lærer å bruke, men også utvikle digitalt innhold og tjenester. Dette medlem viser til at Venstre i sitt forslag til statsbudsjett for 2018 foreslår å utvide forsøksordningen med programmering som valgfag til at programmering blir obligatorisk for alle elever på skoler som deltar i forsøket, og bevilge 50 mill. kroner til dette formålet. Dette medlem viser også til at det i samme budsjettforslag foreslås å innføre en ekstra uketime i grunnskolen øremerket IKT og programmering, noe som vil ha en helårseffekt på 258 mill. kroner, og viser til nærmere omtale av dette under rammeområde 18.

Dette medlem påpeker at det er stor forskjell mellom ulike kommuner i hvor stor grad IKT er en integrert del av undervisningen. Mens elever i enkelte kommuner og på enkelte skoler har egne nettbrett og undervisningen i stor grad foregår ved hjelp av smartboard, finnes det andre steder der det utelukkende brukes mer tradisjonelle metoder. Digitale læremidler kan bidra til å tilpasse opplæringen til hver enkelt elev og til å gjøre lærerens kartleggings- og oppfølgingsmuligheter enklere, og er derfor svært viktig for å gjøre læring både mer motiverende og mer effektiv. Dette medlem merker seg at forskjellen mellom kommuner og skoler ofte begrunnes økonomisk, og viser derfor til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å etablere en tilskuddsordning for økt bruk av IKT i grunnopplæringen der skoler og kommuner kan søke om støtte til IKT-tiltak, og der det bevilges 100 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser til at Venstre i mange år har vært pådriver for satsingen på videreutdanning for lærere i grunn- og videregående skole. Gode og tilgjengelige videreutdanningsmuligheter er nødvendig som et kvalitetshevingsiltak i skolen, men også for å gjøre læreryrket attraktivt og relevant. Dette medlem mener at det vil være vanskelig å få til et IKT-løft uten å sette inn betydelige ressurser også på videreutdanning av lærere innen IKT og digital kompetanse, og viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås en ytterligere bevilgning på 150 mill. kroner til videreutdanning av lærere og skoleledere med særlig vekt blant annet på IKT.

Dette medlem viser til at mange barn og unge i Norge ikke får den hjelpen de trenger med leksene hjemme. Gjennom leksehjelpsordninger kan de få hjelpen de trenger, og ved digitalisering av leksehjelpsordninger kan enda flere få raskere hjelp. Dette medlem viser derfor til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å gi tilskudd til digitalisering av leksehjelp i regi av Røde Kors, med 2,5 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det er nødvendig å legge til rette for livslang læring for å sikre et inkluderende arbeids- og samfunnsliv. Digitale ferdigheter er sentralt på de aller fleste arbeidsplasser, og det er derfor viktig å sikre at arbeidstakere har grunnleggende ferdigheter. Dette medlem viser derfor til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å styrke læringsprogrammet Digitale ferdigheter i Kompetansepluss med 20 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det er et stort kompetanseunderskudd i IKT-næringen, og at regjeringen i Meld. St. 27 (2015–2016) varsler at kun én av fire nødvendige IT-stillinger vil være besatt i 2030 med mindre det utdannes flere i faget. En sterk norsk IKT-næring er en forutsetning for god og effektiv drift av både offentlig

sektor og øvrige næringer, og dessuten en viktig næring i omstillingen til en grønnere økonomi.

Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å opprette 1 000 nye studieplasser innen IT og IT-sikkerhet. Satsingen er nær-

mere omtalt under overskriften «Høyere utdanning». Dette medlem viser videre til at det samtidig foreslås å bevilge 2 mill. kroner til å styrke teknologi- og IT-utdanningen ved å flytte den fra finansieringskategori E til kategori D. Helårseffekten av forslaget er 4 mill. kroner.

Tiltak	Mill. kroner
Tilskudd til IKT-tiltak i grunnsopplæringen	100,0
Forsøk med programmering som fag (ikke valgfag)	50,0
En ekstra uketime 1.–3. trinn i grunnskolen øremerket IT/IKT/programmering	258,0
Videreutdanning av lærere og skoleledere med spesiell vekt på IKT	150,0
Digitalisering av leksehjelp	2,5
1 000 nye studieplasser innen IT/IKT (fullårseffekt)	173,0
Styrke digitale ferdigheter i arbeidslivet	20,0
Sum digitaliserings- og IKT-løft i skolen	753,5

Barnehage

Dette medlem viser til at de fleste barn i Norge går i barnehage, og at barnehagen er en svært viktig del av barns oppvekst. En av våre viktigste oppgaver som samfunn er å sørge for at barna våre får en trygg oppvekst. Trygge og lykkelige barn gir innovative og handlekraftige voksne. Barnehagen og skolen er våre viktigste fellesinstitusjoner og skal sikre alle barn gode muligheter til å leve sine liv slik de ønsker.

Dette medlem mener at den viktigste investeringen i barnehager er trygge og kompetente barnehagelærere som følger opp det enkelte barn. Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det er foreslått 50 mill. kroner i kompetansetiltak i barnehagene. Videre vises det til forslag om å utvide forsøk med svømmeopplæring i barnehagene. En økning av tilskuddet på 75,4 mill. kroner innebærer at alle 5-åringer får tilbud om svømmeopplæring.

Selv om de fleste barn i dag går i barnehage, er dette medlem bekymret over at mange av dem som trenger det aller mest, ikke benytter tilbudet. Det er derfor nødvendig med tiltak for å sikre at alle barn får mulighet til å gå i barnehage. Dette medlem viser derfor til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, hvor det er foreslått 28,8 mill. kroner til å heve beløpsgrensen for rett til gratis kjernetid i barnehagen. Forslaget er nærmere omtalt under ramme 18. Dette medlem viser også til at det i Venstres forslag til statsbudsjett for 2018 er satt av 342 mill. kroner til 3 650 flere barnehageplasser som følge av annet forslag om avvikling av kontantstøtten. Dette forslaget er også nærmere omtalt under ramme 18.

Grunnsopplæring og lærere

Dette medlem vil understreke betydningen av en vedvarende og sterk satsing på grunnsopplæringen. En solid grunnutdanning er et sentralt fundament i et sivilisert samfunn, og en offentlig skole av høyest mulig

kvalitet er Venstres førsteprioritet på veien mot kunnskapssamfunnet. Skolens samfunnsoppdrag er å gi alle elever mulighet til å oppnå sine mål, utvikle sin kunnskap og sitt potensial for å delta i samfunnet som frie borgere. Skolen skal også bygge respekt for kunnskap, dannelse, verdier og kulturarv. Dette medlem ønsker å legge til rette for en skole for kunnskap og like muligheter, og mener også at kunnskap er den fremste veien til like muligheter for alle. Derfor må det å formidle kunnskap og det å motivere til læring være høyeste prioritet i den norske skolen. Nøkkelen er dyktige, motiverte og faglig oppdaterte lærere, og en tydelig prioritering av både finansielle og menneskelige ressurser.

Dette medlem vil understreke at læreren er den viktigste innsatsfaktoren for elevenes læring. Dette medlem mener at læreryrket er et av de viktigste yrkene vi har. En skole for kunnskap og like muligheter krever faglig og pedagogisk sterke lærere, og det er av avgjørende betydning både at vi rekrutterer de flinkeste og mest motiverte, samt at lærerne gis gode videreutviklingsmuligheter. I et moderne samfunn er det behov for kontinuerlig å oppdatere seg på sitt eget fagfelt, og lærere som yrkesgruppe er intet unntak. Dette medlem vil derfor påpeke at det er nødvendig for lærere i grunn- og videregående skole å ha mulighet til systematisk å fornye og komplettere sin fag- og yrkeskompetanse, og mener det er rom for høyere ambisjoner enn det regjeringen legger opp til. Særlig er behovet stort for videreutdanning innen IKT og digital kompetanse, som beskrevet over. Samtidig mener dette medlem at det er behov for et løft for videreutdanning innen samfunnsfag og spesialpedagogikk. Samfunnsfag er viktig for å forstå samfunnet man lever i, og lærere som underviser i faget må få tilbud om påfyll av kompetanse på området. Gjennom samfunnsfaget opparbeider man i tillegg til samfunnsforståelse demokratiforståelse og evne til kritisk tenkning og til å sortere informasjon. Styrking innenfor spesialpedagogikk er nød-

vendig for å løse de utfordringene lærerne møter i hverdagen. Tall fra KOSTRA og GSI viser at det de siste årene har vært en økning i antall assistenter i skolen, og at assistentene ofte har oppgaver knyttet til spesialundervisning. Dette medlem mener at elever med utfordringer må følges opp av pedagoger og ikke assistenter. Dette medlem viser på denne bakgrunn til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å styrke videreutdanningen av lærere med 150 mill. kroner, hvor det særlig skal legges vekt på IKT-opplæring, samfunnsfag og spesialpedagogikk.

I tillegg mener dette medlem at kompetansehevingssløftet for ikke-kvalifiserte lærere i grunnskolen, som etter Venstres initiativ ble innført i statsbudsjettet for 2015, må styrkes. Av ca. 9 000 ikke-kvalifiserte lærere i grunnskolen hadde om lag halvparten bare grunnskole eller videregående opplæring da ordningen ble innført, og alle manglet pedagogisk kompetanse. Dette medlem mener at det viser behov for å intensivere innsatsen. Alle barn skal ha like muligheter i utdanningsløpet og må dermed ha like godt kvalifiserte lærere. Dette medlem understreker behovet for å gjennomføre denne delen av videreutdanningssatsingen raskt og viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås 175 mill. kroner til videreutdanningsinnsats for ikke-kvalifiserte lærere, herunder en reversering av kuttet på 25 mill. kroner som regjeringen har foreslått. Dette medlem mener ordningen må utvides til en generell ordning som omfatter både grunnskolen og yrkesfag, og at det åpnes for å inkludere andre fag enn PPT.

Dette medlem påpeker at det er et sterkt behov for å rekruttere flere lærere i årene framover. Statistisk sentralbyrå (SSB) har estimert at man kan komme til å ha en underdekning på ca. 11 000 lærerårsverk allerede i 2020. Dette medlem vil ha flere lærere ut i klasserommene i norsk skole og ønsker at kommunene selv i størst mulig grad skal ha frihet til å fordele lærerressursene mellom skolene og klassene. Dette medlem viser til at Venstre i sitt forslag til statsbudsjett for 2018 foreslår 200 mill. kroner til flere lærere og økt lærertetthet, og viser til nærmere omtale av dette under rammeområde 18.

Dette medlem viser til at gode språkkunnskaper er grunnlaget for et godt liv og for sosial og faglig utvikling. Forskning viser at språkopplæringen bør starte så tidlig som mulig, og at dette også gjelder fremmedspråk. Dette medlem mener derfor at det bør introduseres et nytt fremmedspråk på 5. trinn, og tror dette vil lette overgangen til ungdomsskolen. Dette medlem viser til at Venstre i sitt forslag til statsbudsjett for 2018 foreslår 86 mill. kroner til dette formålet, og viser til nærmere omtale av dette under rammeområde 18.

Dette medlem viser til at de fleste av elevene i grunnskolen får et tilbud om leirskole i løpet av grunn-

skolen, og mener at det viser at modellen med kommunalt ansvar for å finansiere leirskoleoppholdet i hovedsak fungerer godt. Dette medlem mener det likevel er riktig med en søknadsbasert tilskuddsordning for å dekke kommunale utgifter i forbindelse med opplæringsopplegget til leirskoleopphold, blant annet for å sikre kvaliteten. Dette medlem mener at rammen for denne tilskuddsordningen bør være høyere, og viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås en økning på 2 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem mener det er viktig å inspirere barn og unge til å lære mer om teknologi og naturvitenskap. Dette medlem viser til at det er etablert flere populærvitenskapelig opplevels- og læringscenter innen matematikk, naturvitenskap og teknologi hvor de besøkende lærer ved å eksperimentere selv. Dette medlem er veldig positiv til denne utviklingen og viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å styrke finansieringen av Vitensentrene med 10 mill. kroner.

Dette medlem mener det er viktig å inspirere barn og unge til å lese både skjønnlitteratur og sakprosa, og at sakprosa er særlig viktig for å styrke evnen til kritisk tenkning. Dette medlem viser til Foreningen! les sitt arbeid for å fremme interessen og opprettholde fokuset på sakprosa for ungdom og viser til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås 1 mill. kroner til sakprosamagasinet Faktafyk som når 125 000 elever i ungdomsskolen.

Dette medlem viser til at det er behov for en mer offensiv satsning på entreprenørskap i skolen. Dette medlem vil etablere et senter for entreprenørskap som en nasjonal satsing i grunnskolen i regi av Høgskolen i Innlandet/Østlandsforskning, og viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å bevilge 10 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser at resultater fra pilotprosjekter for eksempel ved AKS ved Mortensrud skole, viser at gratis eller inntektsdifferensierte SFO-satser resulterer i en stor økning i antall elever som benytter seg av tilbudet. Det mener dette medlem er svært positivt, ettersom deltakelse i SFO er med på å legge til rette for at barn sikres best mulige oppvekstforhold. Dette er særlig viktig for elever som kan falle utenfor som følge av foreldrenes økonomiske situasjon eller evne til å følge opp barnet i fritiden. Prisen for oppholdsbetaling varierer imidlertid sterkt fra kommune til kommune, og mange lavinntektsfamilier velger tilbudet bort til tross for at de ville ha høy nytte av det. Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å bevilge 40 mill. kroner til innføring av en modell med makspris og differensiert oppholdsbetaling i SFO, og viser til nærmere omtale av dette under rammeområde 18.

Dette medlem mener videre at det er nødvendig å gjøre seg flere erfaringer med gratis SFO-tilbud, og peker på at Venstre i sitt forslag til statsbudsjett foreslår å bevilge 40 mill. kroner til en forsøksordning med gratis fulltids plass i SFO og barnehage. SFO og barnehage ses her i sammenheng, og dette medlem viser derfor til nærmere omtale av dette under rammeområde 18.

Dette medlem er opptatt av å redusere frafallet i skolen, både gjennom forebyggende tiltak og gjennom å fange opp de elevene som er i ferd med å falle fra. Dette medlem understreker at tidlig innsats innebærer målrettet faglig satsing og tilpasset opplæring, men påpeker at det også må bety at barnas ulike utfordringer

tas tak i så tidlig som mulig. Dette må gjøres ved å ta i bruk en rekke ulike virkemidler. Dette medlem ønsker i 2018 å opprette 250 nye stillinger på helsestasjonene og 250 nye helsesøsterstillinger i skolene for at faglærte voksne omsorgspersoner skal kunne ta tak i barnas helse- og sosialutfordringer tidlig. Dette medlem viser til at til sammen 100 av stillingene er øremerket ungdomshelse for å sikre ungdom særskilt oppfølging. Dette medlem viser til at Venstre i sitt forslag til statsbudsjett for 2018 foreslår å bevilge totalt 366 mill. kroner til disse formålene, og viser til nærmere omtale av dette under rammeområde 18.

Tiltak	Mill. kroner
Flere lærere/økt lærertetthet	200,0
Videreutdanning av lærere	150,0
Videreutdanningsløft, ikke-kvalifiserte	175,0
Tilskudd til Vitensentrene	10,0
Nytt fremmedspråk i barneskolen	86,0
Tilskudd til leirskoleopplæring	2,0
Støtte til sakprosamagasinet i ungdomsskolen	1,0
Senter for Entreprenørskap i grunnskolen. Etablering av nasjonal satsing.	10,0
Innføre en modell med makspris og differensiert oppholdsbetaling for SFO etter modell fra barnehagene	80,0
200 nye helsesøstre/stillinger i skolehelsetjenesten	178,0
Sum tiltak i grunnskolen	892,0

Videregående opplæring

Dette medlem mener at den største utfordringen i videregående opplæring knytter seg til å gjøre yrkesopplæringen mer attraktiv og hindre frafall. Det er nødvendig med en rekke tiltak: forsterket rådgivning i ungdomsskolen, tilrettelegging for at flere kan få et realistisk møte med arbeidslivet underveis i opplæringsløpet, stimulere arbeidslivet til å ta inn flere lærlinger og lære kandidater, sikre karrieremuligheter gjennom fagskoler samt sikre at en yrkesfaglig utdanning gir studiekompetanse til ytterligere studier. Dette medlem understreker at utdanning og arbeid er samfunnets viktigste virkemiddel for å forebygge fattigdom og utvikling av nye sosiale skillelinjer i befolkningen, og at det å sikre at flest mulig gjennomfører videregående opplæring er en viktig del av dette bildet.

Mangel på kvalifiserte lærere er en særlig utfordring innenfor yrkesfag, og dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, hvor stipendordningen for ukvalifiserte yrkesskolelærere styrkes.

Dette medlem vil særlig fremheve behovet for flere lærlingplasser. Arbeidslivet må ta et stort ansvar for å sikre at elever i yrkesfaglige utdanningsretninger får læreplass, og det offentlige må gå foran med et godt eksempel. Dette medlem påpeker at Venstre i sitt forslag til statsbudsjett for 2018 foreslår å øke tilskuddet til

lærlingplasser med 5 000 kroner per kontrakt samt å fritta arbeidsgivere for arbeidsgiveravgift fra høsten 2018 for å stimulere til dette, og viser til nærmere omtale av disse tiltakene under rammeområdene 18 og 21.

Dette medlem mener det er nødvendig å iverksette målrettede tiltak overfor ungdom som står utenfor opplæring og arbeid, og at det bør legges til rette for fireårige prøveprosjekt med blant annet produksjonsskoler etter dansk modell. Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å bevilge 15 mill. kroner til dette formålet.

Ungdom under 18 år som oppholder seg lovlig i landet mens de venter på å få avgjort søknaden om oppholdstillatelse, har etter søknad rett til videregående opplæring. Retten til opplæring opphører når de blir 18 år. Dette medlem mener at disse ungdommene bør få mulighet til å fullføre videregående opplæring, og viser til at det også ved retur vil gjøre det enklere å returnere om man har fullført utdanningsløpet. Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å bevilge 10 mill. kroner til å utvide retten til videregående opplæring fra 18 til 19 år.

Dette medlem viser til regjeringens foreslåtte kutt i støtten til landslinjene. Landslinjene er en viktig del av mangfoldet i videregående opplæring, og dette medlem mener det er nødvendig med en nominell vi-

dereføring av driftstilskuddet og en opprettholdelse av utstyrstilskuddet. Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å bevilge 10 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser til at regjeringen har foreslått endringer i reisestipendet for elever som tar videregående utdanning utenfor Norge i form av reduksjon av stipendandel. Dette medlem mener det er viktig at ikke reiseavstand hindrer elever med lang reiseavstand å ta videregående utdanning i utlandet, og viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, hvor det er bevil-

get 8,5 mill. kroner til opprettholdelse av stipendandel for elever som tar videregående opplæring i utlandet.

Borteboerstipendet i videregående skole må sikre at elever som ikke har mulighet til å pendle til skolen, får bostøtte. Dette medlem mener at det er grunnlag for en generell økning i grensen fra 40 til 60 km for å få stipend, men mener at det er behov for et unntak for elever som har lang reiseavstand eller som må bruke flere transportformer som gir lengre reisetid. Dette medlem viser på denne bakgrunn til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, hvor det er foreslått 10 mill. kroner til innføring av unntak.

Tiltak	Mill. kroner
Økt lærlingstilskudd, 5 000 kroner per kontrakt	100,0
Fjerne arbeidsgiveravgiften for nye lærlinger fra 1. juli 2018	90,0
Reversere kutt til landslinjene	10,0
Tiltak for ungdom utenfor arbeid og opplæring	15,0
Utvidelse av rett til videregående opplæring for asylsøkere	10,0
Videreføring av stipendandel for elever som tar videregående utdanning utenfor Norge	8,5
Bedre målretting av borteboerstipend	10,0
Sum tiltak for videregående opplæring	243,5

Høyere utdanning

For dette medlem er det å satse på forskning og høyere utdanning å investere i fremtiden – på vei inn i kunnskaps- og lavutslippssamfunnet. Dette er en sektorovergripende satsing av stor samfunnsmessig betydning og må prioriteres deretter. Et samfunn som framhever vitenskap og kunnskap, og som prioriterer samfunnets ressurser til å søke økt innsikt og til å sikre at utdanning er tilgjengelig og godt fordelt blant borgerne, er et samfunn som er godt rustet til omstilling, godt rustet til økonomisk og bærekraftig vekst og godt rustet til å håndtere kriser og unngå menneskeskapt katastrofer.

Dette medlem understreker at norske forskningsmiljøer må settes i stand til å møte internasjonal konkurranse og holde et høyt internasjonalt nivå. Norge skal være et av verdens mest innovative samfunn og skal utvikle flere verdensledende fagmiljøer. Dette medlem vil understreke at alle institusjonene må ha mulighet til å bygge opp sterke fagmiljøer, som kan gjøre dem i stand til å kunne rekruttere internasjonale toppforskere. For dette medlem er det imidlertid viktig å understreke at en satsing på verdensledende forskningsmiljøer alene ikke er med på å gjøre Norge til en forskningsnasjon. Bredden er avgjørende for å styrke Norge som forskningsnasjon. Dette medlem mener derfor at det fortsatt er behov for en satsing på økte basisbevilgninger til universitetene og høyskolene, samt en økt satsing på forskning både gjennom institutter og i næringslivet.

Dette medlem er opptatt av at alle høyskoler og universiteter skal ha økonomisk handlingsrom til å drive utdanning og forskning av høy kvalitet, og konstaterer at handlingsrommet har økt etter budsjettforlikene mellom samarbeidspartiene i årene etter 2013. Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å styrke basisfinansieringen av universitets- og høyskolesektoren med 250 mill. kroner, hvorav 50 mill. kroner øremerkes til digitalisering. Dette medlem mener det er behov for digitalisering for å oppnå mer pedagogisk innovasjon, kvalitetsutvikling og tilgjengeliggjøring.

For dette medlem er økt satsing på høyere utdanning et viktig mål i seg selv, og det har derfor vært en hovedprioritet i Venstres alternative budsjetter i lang tid. I en tid med omstilling og behov for nye bedrifter og nye næringer er det åpenbart fornuftig å satse enda mer. Som en del av denne satsingen mener dette medlem at det er viktig å øke studiekapasiteten ved universiteter og høyskoler, all den tid studenttallet vil og bør fortsette å øke i årene som kommer. Kunnskap er makt, og det er utelukkende positivt at flere søker økt kunnskap gjennom formell utdanning. Det gir også grunnlag for langsiktig omstilling. Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det er foreslått å bevilge 115,1 mill. kroner til 2 000 nye studieplasser fra høsten 2018.

Dette medlem er bekymret for kompetansemangel på IKT-feltet, og viser til tidligere omtale av dette. Dette medlem viser på denne bakgrunn til at det foreslås at 1 000 av disse studieplassene skal forbehol-

des studieplasser innenfor IT og IT-sikkerhet, og til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det samtidig foreslås å bevilge 2 mill. kroner til å styrke teknologi- og IT-utdanningen ved å flytte den fra finansieringskategori E til kategori D.

Dette medlem viser videre til at Venstre i sitt forslag til statsbudsjett for 2018 foreslår at 25 av de ovennevnte studieplassene er nye studieplasser i design ved Arkitektur- og designhøgskolen, 30 nye studieplasser forbeholdes fiskeri- og havbruksvitenskap og akvamedisin ved Universitetet i Tromsø, 30 nye studieplasser forbeholdes bachelor i sykepleie ved Universitetet i Tromsø, 40 nye studieplasser til et nytt masterstudium bærekraftsøkonomi tilknyttet Høgskolesenteret i Kongsvinger og 20 studieplasser til Havteknologi ved Høgskolesenteret i Kristiansund.

Dette medlem mener det fortsatt er behov for en kraftig økning i antall rekrutteringsstillinger i UH-sektoren. Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, hvor det foreslås å bevilge 82 mill. kroner til å opprette ytterligere 200 nye stipendiatstillinger fra høsten 2018, hvorav 15 stillinger øremerkes livsvitenskap og HumSam ved Universitetet i Oslo, 8 stillinger til Norges musikkhøgskole og 8 stillinger til Kunsthøgskolen i Oslo.

Etter dette medlems mening er det også viktig å sikre et tilstrekkelig antall postdoktorstillinger, slik at doktorgradsstipendiater etter avlagt doktorgrad har mulighet til å få en rekrutteringsstilling ved en utdannings- eller forskningsinstitusjon i påvente av en fast stilling. Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, hvor det foreslås å bevilge 41,1 mill. kroner til opprettelse av 100 nye postdoktorstillinger fra høsten 2018.

Dette medlem mener det er et stort rom for å stimulere til samarbeid på tvers av institusjoner, også gjennom samarbeid mellom større institusjoner som ikke har til hensikt å slå seg sammen. Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å bevilge 3,0 mill. kroner i et tilskudd til Universitetet i Bergen for å utrede hvordan kapasiteten på medisindanningen kan utvides ved at studentene kan ta den kliniske delen av studiet ved Stavanger Universitetssykehus, og hvordan et samarbeid med Universitetet i Stavanger kan utvikles i denne sammenheng.

Omstillingene og konkurransen i luftfartsbransjen har skapt behov for å styrke både bredden og dybden i kompetansen. Det er også behov for å styrke både grunnforskning og anvendt forskning knyttet til luftfart. Dette medlem viser derfor til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å bevilge 7,6 mill. kroner til etablering av en mastergradsutdanning i luftfartsvitenskap ved Universitetet i Tromsø.

Dette medlem er opptatt av at kompetanse kan og bør bygges i et mangfold av tilbud på universitets- og

høgskolenivå i hele landet. Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å bevilge 2,5 mill. kroner til Høgskolesenteret i Kristiansund.

Dette medlem viser til at norsk tegnspråk er et av de største og eldste minoritetsspråkene vi har i Norge. Mangel på tegnspråklig kompetanse gjør det imidlertid vanskelig å sikre at alle barn får oppfylt sin lovfestede rett til utdanning på sitt eget språk. Dette medlem mener det derfor er behov for et tegnspråkløft, og viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å bevilge 15 mill. kroner til opprettelse av 6 årsverk ved Høgskolen i Oslo og Akershus, hvorav en tredjedel er stipendiatstillinger.

Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å styrke den frie prosjektstøtten for humaniora og samfunnsvitenskap ved Universitetet i Oslo (FRIHUMSAM) med 10 mill. kroner.

Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å bevilge 5 mill. kroner til etablering av en fleksibel utdanning for religiøse ledere ved Universitetet i Oslo. Dette medlem mener det er viktig at religiøse ledere verdsetter demokratiske verdier, og tar opp i seg norske skikker og normer.

Dette medlem mener at et tettere samarbeid mellom arbeidsliv og utdanning gir bedre kvalitet på studiene og at tilbud om arbeidspraksis bør være tilgjengelig for alle studenter. For at det skal være mulig, må næringslivet bidra med praksisplasser, men da er det viktig at staten går foran. Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, hvor det foreslås å etablere en nasjonal ordning hvor det tilrettelegges for at studenter kan få inntil tre måneders ulønnet praksisopphold i en statlig virksomhet. Forslaget er nærmere omtalt under ramme 1.

Dette medlem viser også til at det i Venstres forslag til statsbudsjett for 2018 er bevilget 2 mill. kroner til «Felles løft», som er et samarbeid mellom arbeidsliv og Universitetet i Agder, om praksisplasser, bachelor- og masteroppgaver m.m.

Forskning

Dette medlem er opptatt av å styrke forskningen i Norge betydelig og mener det er positivt at de statlige bevilgningene til forskning og utvikling for 2018 ligger an til å ligge over 1 pst. av bruttonasjonalproduktet.

Dette medlem er opptatt av å skape fagmiljøer som kan løfte norsk forskning opp i verdensklasse. Ordningen med Sentre for fremragende forskning (SFF) har vært et svært positivt bidrag for å oppnå dette og har bidratt vesentlig til å styrke kvaliteten og innsatsen på viktige forskningsområder. Mange av miljøene som i dag har status som SFF, kan bli kvalifiserte til å kunne delta i ordningen med rekruttering av internasjonale toppforskere. Dette medlem viser til Venstres forslag til

statsbudsjett for 2018, hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 25 mill. kroner mer til sentre for fremragende forskning.

Dette medlem mener det samtidig er viktig å styrke de frie forskningsinstituttene for å bevare mangfold og bredde, og viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det bevilges 50 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser også til at det i Venstres forslag i statsbudsjett for 2018 bevilges 50 mill. kroner til en ytterligere styrking av basisfinansiering av de teknisk-industrielle instituttene. De globale klimautfordringene er vår største felles utfordring, og det krever i seg selv økt forskningsinnsats. Det er behov for mer forskning både på klimaendringer, virkningene av disse og tiltak for å redusere endringene og virkningene. Dette medlem viser til at Stortinget har stilt seg bak regjeringens satsing på klima, miljø og miljøvennlig energi som ett av de fem prioriterte fagområdene i Meld. St. 7 (2014–2015). Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, hvor det på denne bakgrunn foreslås å bevilge 100 mill. kroner til en forsterket forskningssatsing på klima, miljø og miljøvennlig energi, og framhever Forskningsrådets ENERGIX-program og Miljø2015-program som særlig relevante i denne sammenheng. Dette medlem viser til at det i samme forslag foreslås å bevilge ytterligere 3 mill. kroner til Biosmia – Senter for markedsdrevet bioinnovasjon i Hamar. Dette medlem viser også til at det i Venstres forslag til statsbudsjett for 2018 foreslås å bevilge 20 mill. kroner til innovasjon og næringsutvikling i landbruket, spesielt knyttet til reduksjon i klimautslipp fra landbruket. Denne støtten kommer til erstatning for ordningen med klimarådgivning. Dette medlem viser til at 2 mill. kroner av bevilgningen øremerkes tilskudd til pilotprosjekt Foss Gård, Lier.

Dette medlem er opptatt av å styrke forskningen i næringslivet. Dette medlem viser til at det på denne bakgrunn i Venstres forslag til statsbudsjett for 2018 foreslås å styrke den næringsrettede forskningen med 100 mill. kroner, som kommer i tillegg til satsing på spesifikke programmer og endringer i skatte- og avgiftssystemet. Forslaget innebærer en reversering av regjeringens foreslåtte kutt i blant annet Forny 2020.

Muliggjørende teknologier er teknologier som viser seg å bli så gjennomgripende at de fører til store endringer i samfunnet. De gir også grunnlag for mange andre, nye teknologier. Dette medlem mener at det er viktig med en betydelig satsning innenfor muliggjørende teknologier, og viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, hvor forskningsprogram knyttet til nanoteknologi, bioteknologi, IKT og avanserte produksjonsprosesser styrkes med 100 mill. kroner.

Dette medlem viser til at havforskning er ett av de andre prioriterte fagområdene i Meld. St. 7 (2014–

2015), og at Stortinget har stilt seg bak dette. Dette medlem mener det er nødvendig å styrke bestandsforskningen i havet. Dette er også viktig for å styrke næringsutvikling og eksport. I tillegg mener dette medlem at det er nødvendig å styrke overvåkingen av lakselus på vill laksefisk og likedan styrke nystartede nasjonale overvåkingsprogram for rømt oppdrettslaks. Dette medlem viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, hvor det på denne bakgrunn foreslås å styrke bevilgningene til Havforskningsinstituttet med til sammen 25 mill. kroner til disse formålene.

Studenter og studentvelferd

Dette medlem mener det er svært viktig å legge til rette for god studentvelferd. Et godt utbygd velferdstilbud for studenter og en studiefinansieringsordning som er romslig nok til at alle har mulighet til å gjennomføre studier på normert tid uten å måtte bruke vesentlig tid på å jobbe ved siden av studiene, er samfunnsøkonomisk lønnsom, bidrar til at alle har lik mulighet til å ta høyere utdanning, og er dermed med på å bygge kunnskapssamfunnet. Dette medlem viser til at Venstre prioriterer viktige og omfattende tiltak for studenter i neste års statsbudsjett.

Dette medlem er svært fornøyd med at det i forhandlingene om statsbudsjettet for 2016 ble enighet om en gradvis innføring av 11 måneders studiestøtte, som var en viktig prioritering for Venstre, og er glad for å se at andre utvidelse i henhold til avtalen er foreslått våren 2018. Dette medlem mener imidlertid at ordningen også må gjelde for studenter på folkehøgskoler, og viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås 12,7 mill. kroner for å gjøre dette gjeldende fra 2018.

Dette medlem viser til at behovet for studentboliger fortsatt er stort, og gitt presset på leiemarkedet mener dette medlem at det er behov for en ytterligere økning i bevilgningene til studentboliger ut over dette de kommende årene. Dette medlem viser til at Venstre i sitt forslag til statsbudsjett for 2018 foreslår en bevilgning på 45,6 mill. kroner for å bygge ytterligere 800 studentboliger og sikre at det totalt bygges 3 000 studentboliger neste år.

Dette medlem mener det er alvorlig at hver femte student oppgir at de har alvorlige psykiske symptomer, og viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, hvor det bevilges 15 mill. kroner til tiltak for bedre psykisk helse for studenter. Forslaget er nærmere omtalt under ramme 15.

Folkehøgskoler og voksenopplæring

Dette medlem mener at kunnskap er makt, og at makt skal spres. Det finnes mange måter å tilegne seg kunnskap på og mange som kan dele sin kunnskap med andre. Dette medlem mener studieforbundene og

folkehøyskolene på en særegen måte bidrar til å styrke Norge som kunnskapsnasjon og videreføre den folkeopplysningstanken Norge som nasjon ble tuftet på.

Dette medlem viser til studieforbundene har som hovedoppgave å tilby opplæring ubundet av pensum og eksamener, men også å gi formell kompetanse-givende utdanning som supplement og alternativ til det offentlige utdanningssystemet. Deres viktigste fortrinn er å være en åpen og tilgjengelig læringsarena for alle. Dette medlem mener studieforbundene driver et uvurderlig arbeid blant annet når det gjelder demokratiopplæring, å skape møtested, inkludere og å ta vare på kultur, tradisjoner og mangfold. Dette medlem viser til at tilskuddet til studieforbundene er kuttet i regjeringens forslag til statsbudsjett, og viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å reversere kuttet med en bevilgning på 22,5 mill. kroner.

Dette medlem vil fremheve betydningen folkehøyskolene har i utdanningssystemet, og mener at folkehøyskolene har vært og fortsatt skal være viktige arenaer for kunnskap, kultur, folkeopplysning og dannelse.

Dette medlem er opptatt av å bevare skoleslagets egenart. Dette medlem viser til omtalen av 11 måneders studiefinansiering under kapitlet «Studenter og studentvelferd» og påpeker av Venstre foreslår at denne utvidelsen også skal gjelde folkehøyskolestudenter.

Dette medlem viser til at regjeringen har kuttet i tilskuddet til folkehøyskolene, og viser videre til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å reversere kuttet med en bevilgning på 25 mill. kroner. Dette medlem viser også til regjeringens forslag om å kutte i studiestøtten til såkalte stipendiater ved folkehøyskolene, som er foreslått reversert i Venstres forslag til statsbudsjett for 2018 med en bevilgning på 10,8 mill. kroner.

Dette medlem mener det er behov for flere folkehøyskoler, og viser til Venstres forslag til statsbudsjett for 2018, der det foreslås å bevilge 5 mill. kroner til prosjektering og oppstart av en ny folkehøyskole.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 16 Utdanning og forskning:

Tiltak	Bokført mill. kroner
Tilskudd til digitalisering av leksehjelp i regi av Røde Kors	2,5
Forsøksordninger med nye tiltak for ungdom som står utenfor opplæring og arbeid.	15,0
Senter for Entreprenørskap i grunnskolen. Etablering av nasjonal satsing.	10,0
Tilskudd til landslinjer	10,0
Utvide retten til videregående opplæringer for asylsøkere	10,0
Tilskudd til leirskoleopplæring	2,0
Støtte til saksprosamagasin i ungdomsskolen	1,0
Tilskudd til IKT-tiltak i grunnopplæringen	100,0
Forsøk med programmering som fag	50,0
Videreutdanning av lærere	150,0
Videreutdanningsløft, ikke-kvalifiserte	175,0
Etablering av fleksibel utdanning for religiøse ledere ved UiO	5,0
Tilskudd til vitensenter	10,0
Kompetansetiltak i barnehagene	50,0
Svømmeopplæring i barnehager	75,4
Tilskudd til folkehøyskoler	25,0
Tilskudd til en ny folkehøyskole	5,0
Tilskudd til studieforbund	22,5
Digitale ferdigheter, Kompetansepluss	20,0
Mastergradsprogram i luftfartsvitenskap ved UiT	7,6
Utrede flere medisinstudenter til SUS	3,0
Styrke basisfinansieringen av UH-sektoren, hvorav 50 mill. kroner øremerkes til digitalisering.	250,0
Styrke teknologi- og IT-utdanningen	2,0
Tegnspåkløft, HiOA	15,0
Fri prosjektstøtte for humaniora og samfunnsvitenskap (FRIHUMSAM)	10,0
2 000 nye studieplasser (varig økning), hvorav 1 000 øremerkes IKT-utdanning	115,1
200 nye stipendiatstillinger	82,0
100 nye post.doc.-stillinger	41,1
800 nye studentboliger	45,6

Tiltak	Bokført mill. kroner
Støtte til prosjektet «Felles løft»	2,0
Høyskolesenteret i Kristiansund	2,5
Sentre for fremragende forskning	25,0
Klima, miljø og miljøvennlig energi – forskning	100,0
Frie forskningsinstitutt	50,0
Inkludere folkehøyskole-studenter i ordningen med 11 mnd. studiestøtte (nettosum)	12,3
Studiestøtte, folkehøyskole-utdanning	10,8
Reisestipend for elever som tar videregående utdanning utenfor Norden	8,5
Borteboerstipend i videregående skole	10,0
Næringsrettet forskning	100,0
Styrket basisfinansiering av de teknisk-industrielle institutt	50,0
Muliggjørende teknologier	100,0
Kunnskapsløft for havet	25,0
Biosmia – Senter for markedsdrevet bioinnovasjon, Hamar	3,0
Innovasjon og næringsutvikling i landbruket.	20,0
Sum rammeområde 16: utdanning og forskning	1 828,9
Utvidelse av ordningen med 11 mnd. studiestøtte til også å gjelde for folkehøyskolestudenter (økt studielån, under streken)	37,6
2 000 Flere studieplasser (økt studielån, under streken)	95,4

2.6 Generelle merknader fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti vil bygge samfunnet på det verdigrunnlaget som er nedfelt i vår kristne og humanistiske kulturarv. Dette verdigrunnlaget tar utgangspunkt i hvert enkelt menneskes uendelige verdi, i vårt kollektive og personlige ansvar for hverandre og ønsket om å ta vare på miljø og livsgrunnlag for kommende generasjoner.

Dette medlem vil styrke barn og ungdommers livskvalitet og oppvekstvilkår ved å satse på familiene, barnehage, skole og barnevern. Familien er barnets grunnleggende og viktigste fellesskap og må derfor styrkes. Skolen skal sammen med hjemmet danne og utdanne elevene, og utruste dem for livet. Dette medlem mener at en av de beste investeringene vi kan gjøre, er å investere i barns kunnskap og oppvekst. Norge skal være en ledende kunnskapsnasjon og et godt samfunn å leve i.

Barnehage

Dette medlem viser til at mange barn har store deler av sin hverdag i barnehage, og at det derfor er viktig at barnehagen har et innhold som er på barnas premisser. Dette medlem mener at barnehagen skal være et trygt og godt sted for små barn å være, et sted der barnet får utvikle seg gjennom lek, samspill og kreativ utfoldelse.

Dette medlem mener at det aller viktigste for kvaliteten på barnehage tilbudet er at det er nok voksne i barnehagen. Dette medlem vil at det skal være en norm som sikrer at det er maks tre små barn pr. voksen

og maks seks store barn pr. voksen i alle barnehager til enhver tid. I kombinasjon med denne bemanningsnormen vil dette medlem ha en barnehagelærernorm på 50 pst. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor en slik bemanningsnorm og barnehagelærernorm foreslås innført fra 2018. Dette medlem viser til at det derfor foreslås en økning i barnehagemidlene øremerket flere ansatte og flere barnehagelærere på 250 mill. kroner i 2018. Dette medlem viser videre til at det fra kommunene har kommet bekymring om at regjeringens anslag for finansiering av normen som skal innføres fra 1. august 2018, er for lavt. Dette medlem mener at en slik norm må fullfinansieres, og at det derfor foreslås i Kristelig Folkepartis alternative budsjett å øke bevilgningen med 100 mill. kroner for å sikre dette i 2018.

Dette medlem mener at alle barn, også barn som lever i familier med dårlig økonomi, skal ha mulighet til å gå i barnehagen. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det foreslås å heve innslagspunktet for redusert foreldrebetaling til 600 000 kroner, slik at flere familier faller inn under denne skjermingsordningen.

Dette medlem viser til at regjeringen varsler en evaluering av denne ordningen i sitt forslag til budsjett. Dette medlem mener det er på høy tid at dagens ordning evalueres, og at familier som har rett på redusert foreldrebetaling må sikres dette.

Grunnopplæringen

Dette medlem mener at en lærer som har tid til å se og støtte hver enkelt elev, er det aller viktigste for

både læring og trivsel i skolen. Da må det ikke være for mange elever per lærer. Høyere lærertetthet gir mer tid til hver elev, og bedre mulighet til å tilpasse opplæringen og gi alle den hjelpen og oppfølgingen de har behov for. Høy lærertetthet er særlig viktig blant de yngste elevene, slik at man tidlig kan sette inn ekstra hjelp der det trengs. I dag får mange hjelp for sent, og det settes inn klart mest spesialundervisning på ungdomstrinnet. Det er stikk i strid med det vi vet om betydningen av tidlig innsats. Vi må bort fra en «vente og se»-holdning, og sørge for at kunnskapshull tettes idet de oppstår.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i perioden som ligger bak har prioritert lærertetthet og i budsjettforhandlinger med regjeringen og Venstre fått inn 1,3 mrd. kroner i øremerkede midler til flere lærere i 1.–4. klasse. Det tilsvarer omtrent 1 800 lærerstillinger. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett 2018, hvor storsatsingen på lærertetthet fullføres, og at Kristelig Folkeparti foreslår 358 mill. kroner til å innføre en norm for lærertetthet.

Dette medlem viser til at dette vil fullfinansiere innføringen av en norm for lærertetthet på maks 15 elever i snitt per lærer på hver skole i 1.–4. trinn, og maks 20 elever i snitt per lærer på hver skole i 5.–10. trinn. En lovfestet minstenorm for lærertetthet sikrer at de samlede lærerressursene står i forhold til antall elever på skolen, uansett bostedskommune. Lærerne er skolens viktigste ressurs, og Kristelig Folkeparti vil at barn, uansett hvor i landet de bor, skal sikres bedre og likere tilgang på denne ressursen.

Dette medlem understreker at trygge og kompetente lærere er den viktigste nøkkelen til en god skole. I dag slutter 1 av 3 lærere i løpet av de fem første årene i yrket. Et viktig tiltak for å forhindre frafall og lærermangel, er god veiledning for nyutdannede lærere. Praktisk læring og veiledning fra en erfaren kollega gjennom det første året etter endt utdanning vil sikre en god overgang mellom utdanning og jobb, og hjelpe lærerne til å lykkes. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det foreslås å innføre en obligatorisk mentorordning for nyutdannede lærere. Ordningen innebærer at både den nyutdannede og mentoren blir frikjøpt tilsvarende en 20-prosentstilling til gjennomføring av veiledningen. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det foreslås å bevilge 250 mill. kroner for oppstart av en slik ordning fra høsten 2018.

Dette medlem mener det er svært viktig med et lavterskeltilbud – som kan fange opp barn og unge med psykiske plager, avdekke mobbing, vold og overgrep mot barn – slik skolehelsetjenesten og helsestasjonene i kommunene er. Det er altfor mange barn og unge som møter en lukket dør. Dette medlem mener at det trengs en styrking av skolehelsetjenesten og helsestasjonene, og viser til viser til Kristelig Folkepartis alterna-

tive budsjett, hvor det foreslås å bevilge 180 mill. kroner utover regjeringens forslag til skolehelsetjenesten og helsestasjonene. I tillegg foreslås det å øremerke 300 mill. kroner av midlene foreslått bevilget over kommunerammen til dette formålet.

Dette medlem viser til at altfor mange barn gruer seg til neste skoledag av frykt for å bli mobbet. Dette medlem vil trappe opp arbeidet for en skole som er fri fra alle typer mobbing, og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det foreslås 10 mill. kroner ekstra for å styrke fylkesmennes rolle som håndhevsorgan og førsteinstans for elever og lærere som ønsker å klage på skolens oppfølging av mobbesaker. Dette medlem viser videre til at frivillige organisasjoner er viktig i arbeidet mot mobbing. Derfor styrker Kristelig Folkeparti tilskuddet til Blå Kors' chat-tjeneste «Snakk om mobbing» med 2,5 mill. kroner og styrker samisk arbeid mot mobbing med 1 mill. kroner. I tillegg foreslår Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett at tilskuddet til Forandringsfabrikken økes med 2 mill. kroner for at deres viktige arbeid for å sikre at barns stemmer blir hørt i skolehverdagen, og arbeidet mot mobbing.

Dette medlem viser til at mange friskoler har store utfordringer knyttet til sin bygningsmasse, slik også mange offentlige skoler har. Manglende støtte til husleie og kapitalutgifter har ført til en økonomisk presset situasjon for disse skolene. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor kapitaltilskuddet ble foreslått økt med 30 mill. kroner.

Dette medlem viser til at Teknisk Senter, Flekkefjord, gir plass og muligheter til å styrke unges kreativitet, bidra til rekruttering til næringslivet, øke interessen for yrkesfagene og stimulere til økt interesse for realfagene. Dette medlem mener det er viktig med et godt samarbeid mellom skole og næringsliv, og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det foreslås å styrke dette arbeidet med 0,8 mill. kroner i 2018.

Videregående opplæring

Dette medlem viser til at for å dekke arbeidslivets behov for flere fagarbeidere framover, og ikke minst for å sikre ungdom en forutsigbar vei fram til et fagbrev, trenger vi flere lærlingeplasser. Omtrent 9 000 ungdommer står uten lærlingekontrakt. Det er alvorlig både for den enkelte og for samfunnet. Dette medlem mener at lærlingetilskuddet skal tilsvare kostnaden av en skoleplass i videregående opplæring, og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det foreslås 123 mill. kroner til lærlingetilskudd for å nå dette i 2018.

Dette medlem viser til at bostipendet er viktig for at elever i utkantstrøk skal ha mulighet til å fullføre videregående opplæring, og betale boutgifter når avstanden mellom hjem og skole er lang. Dette medlem

le m mener at regjeringens forslag til endring i dette stipendet vil ramme elever som bor i distriktene og kunne få store konsekvenser for skolegangen til disse. D e t t e m e d l e m viser videre til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det foreslås å opprettholde dagens avstandsgrense for bostipend, og det foreslås 21,2 mill. kroner til dette.

Utdanning under voksenopplæringsloven

Dette medlem mener kompetanse er mer enn studiepoeng. Kompetanse og læring handler om å utvikle hele mennesker, og her har folkehøgskolene en svært viktig rolle. Dette medlem viser til regjeringens forslag til kutt i folkehøgskolene og mener dette viser manglende forståelse for rollen til og behovet for folkehøgskolene. Dette medlem støtter ikke kutt i disse skolene, og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det foreslås å øke tilskuddet til folkehøgskolene med 9 mill. kroner for å rette opp skjevheter i tilskuddet da det har vært en sterk elevvekst de siste årene.

Dette medlem ønsker å ha et bredt folkehøgskoletilbud, og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det foreslås en bevilgning på 10,8 mill. kroner for å sikre elever ved folkehøgskolene 11 måneders studiestøtte i likhet med andre studier.

Dette medlem mener frivillighet er en av bærebjelkene i det sivile samfunn og en viktig forutsetning for et aktivt kultur- og organisasjonsliv rundt om i hele landet. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det ble foreslått 27,5 mill. kro-

ner for å opprettholde dagens nivå på støtten til studieforbundene.

Høyere utdanning

Dette medlem viser til at behovet for helsepersonell vil øke i tiden framover, og det må derfor tas grep i dag for å sikre at vi har nok kompetent personell til å møte dette behovet. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det foreslås en styrking av helsefagutdanningene gjennom å opprette 500 nye studieplasser innen sykepleie, 100 innen helseøster og 50 nye plasser innenfor medisin. Dette medlem viser videre til at praksisplasser er avgjørende for kvaliteten på utdannelsen, og det er viktig at også de kommunale helsetjenestene kan tilby praksisplasser. Kristelig Folkeparti vil derfor opprette en ny søknadsbasert ordning for kommunal tilrettelegging for fastlege-, sykehjems- og helsestasjonspraksis.

Dette medlem viser også til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det foreslås å opprette 30 studieplasser innen psykologi ved Ansgarskolen i Kristiansand, og 15 desentraliserte sykepleie-studieplasser på VID Vitenskapelige Høgskole. Dette medlem peker på at det også foreslås 5 mill. kroner til SUS, UiS og UiB for en utredning av et studium i klinisk medisin.

Dette medlem viser videre til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett foreslår å øke antall nye studieplasser innen IKT med 100 nye plasser for å legge til rette for at vi har kompetente mennesker til fremtidens arbeidsplasser.

Under følger en tabell som viser dette medlem s samlede satsinger på rammeområde 16:

Norm for lærertetthet (15 elever 1.–4.trinn og 20 elever 5.–10. trinn), fra høsten 2018	358,0
Landslinje for jazzmusikk, 9 elevplasser ved Molde vgs., oppstart høsten 2018	0,7
Frivillige organisasjoner, arbeid mot mobbing (Blå Kors Snakk om mobbing (2,5 mill. kroner); samisk arbeid mot mobbing (1 mill. kroner); Forandringsfabrikken (2 mill. kroner); Kulturskolerådet (implementering av rammeplan) (3 mill. kroner)	8,5
Fylkesmennesenes håndheving i mobbesaker	10,0
Innføring av mentor/veiledningsordning for nye lærere fra høsten 2018	250,0
Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College i Fjaler til vedlikehold av bygninger	3,0
Arbeid mot mobbing i barnehagen	5,0
Forskning på mobbing i barnehagen	5,0
Oppstart folkehøgskole HELSE (0,7 mill. kroner); Øke elevtallet fra 40 til 70 elever ved Setesdal Folkehøgskole (1,1 mill. kroner)	1,8
Beholde dagens avstandsgrense (40 km) for borteboerstipend	21,2
Vennesla Musikkgymnas – særskilt tilskudd å være liten skole med hovedvekt på musikk (Innlemmes i samme ordning som for eksempel Kongshaug)	2,5
100 studieplasser IKT	4,3
Medisinsk utstyr og teknisk inventar SEARCH ved NMBU Høyland	12,0
Utdannings- og praksisplasser for å sikre flere sykepleiere (500 nye studieplasser, 18,3 mill. kroner), helseøstre (100 nye studieplasser, 3,6 mill. kroner) og leger (50 nye studieplasser medisin, 5,9 mill. kroner), øvrige midler (65,6 mill. kroner) til søknadsbasert ordning for kommunal tilrettelegging for fastlege-, sykehjems- og helsestasjonspraksis)	93,4
30 studieplasser innen psykologi ved Ansgarskolen	0,8

15 desentraliserte studieplasser i vestlandsregionen innen sykepleie ved VID	0,5
3 rekrutteringsstillinger Ansgar Teologiske Høyskole	1,6
3 rekrutteringsstillinger ved VID	1,6
Kompensasjon til nye universitet for ny finansieringsmodell for høyere utdanning (UiS, UiA og Nord)	14,4
Utredning av ulike modeller for et studium i klinisk medisin, samarbeid mellom SUS, UiS og UiB	5,0
Tilskudd til 30 studieplasser for bachelorgrad i havteknologi, Høgskolen på Vestlandet, øremerket Høgskolesenteret i Kristiansund, del av framdrift Campus Kristiansund	2,0
Innlemme elever ved folkehøyskolene i 11 mnd. studiestøtte	12,3
Ikke kutte i studiestøtten til elever som tar år nummer to på folkehøyskole	10,8
100 studieplasser IKT	1,5
695 studieplasser innen helseutdanninger (500 sykepleie, 30 desentralisert sykepleieutdanning, 30 psykologi, 100 helsesøster, 50 lege)	10,3
Beholde dagens tilskudd til kortkurs ved folkehøyskoler	25,0
Økt tilskudd som følge av sterk elevvekst	9,0
Norm 50 pst. barnehagelærere, fra høsten 2018	350,0
Opprettholde dagens opplæringstilskudd til studieforbundene	27,5
Friskoler, økt kapitaltilskudd	30,0
Teknisk Senter Flekkefjord	0,8
Bestandsforskning på kommersielt viktige arter	15,0
Sum rammeområde 16	1293,2

2.7 Oversikt over alternative budsjettforslag i finansdebatten

Oversikt over budsjettforslaget fra regjeringen sammenlignet med forslagene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti og de alternative budsjettforslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP, V, KrF	A	Sp	SV
Utgifter rammeområde 16 (i tusen kroner)							
200		Kunnskapsdepartementet					
	1	Driftsutgifter	349 760	349 065 (-695)	324 760 (-25 000)	314 760 (-35 000)	349 760 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	27 152	27 128 (-24)	27 152 (0)	27 152 (0)	27 152 (0)
220		Utdanningsdirektoratet – direktoratet for barnehage, grunnopplæring og IKT					
	1	Driftsutgifter	373 526	372 786 (-740)	348 526 (-25 000)	288 526 (-85 000)	398 526 (+25 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	203 500	203 172 (-328)	203 500 (0)	203 500 (0)	203 500 (0)
221		Foreldreutvalgene for grunn- opplæringen og barnehagene					
	1	Driftsutgifter	14 840	14 810 (-30)	14 840 (0)	14 840 (0)	14 840 (0)
222		Statlige videregående skoler og fjernundervisnings- tjenester					
	1	Driftsutgifter	106 718	106 517 (-201)	106 718 (0)	106 718 (0)	111 718 (+5 000)
223		Sametinget					
	50	Tilskudd til Sametinget	46 627	46 599 (-28)	46 627 (0)	46 627 (0)	46 627 (0)
225		Tiltak i grunnopplæringen					

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP, V, KrF	A	Sp	SV
	1	Driftsutgifter	22 900	22 855 (-45)	22 900 (0)	22 900 (0)	22 900 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	104 467	104 262 (-205)	174 467 (+70 000)	104 467 (0)	104 467 (0)
	60	Tilskudd til landslinjer	221 691	222 091 (+400)	222 091 (+400)	221 691 (0)	221 691 (0)
	61	Tilskudd til språkdeltede klasser	0	0 (0)	0 (0)	10 000 (+10 000)	0 (0)
	62	Tilskudd til koding	0	0 (0)	0 (0)	12 000 (+12 000)	0 (0)
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen	67 349	67 349 (0)	87 349 (+20 000)	67 349 (0)	67 349 (0)
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	50 863	52 863 (+2 000)	52 863 (+2 000)	110 863 (+60 000)	50 863 (0)
	69	Tilrettelegging for fysisk aktivitet i skolen	0	0 (0)	0 (0)	10 000 (+10 000)	0 (0)
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger, praksisbrevkandidater og lære kandidater med spesielle behov	61 096	61 096 (0)	61 096 (0)	81 096 (+20 000)	61 096 (0)
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	18 228	18 228 (0)	18 228 (0)	18 928 (+700)	18 228 (0)
	74	Tilskudd til organisasjoner	8 908	9 908 (+1 000)	8 908 (0)	13 908 (+5 000)	13 908 (+5 000)
	75	Grunntilskudd	70 724	78 024 (+7 300)	80 524 (+9 800)	70 724 (0)	75 724 (+5 000)
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen					
	21	Spesielle driftsutgifter	1 012 338	1 040 466 (+28 128)	1 143 838 (+131 500)	947 838 (-64 500)	1 182 338 (+170 000)
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 446 791	1 646 791 (+200 000)	1 646 791 (+200 000)	1 451 791 (+5 000)	1 456 791 (+10 000)
	61	Tilskudd til særskilte yrkesfagtiltak	0	0 (0)	0 (0)	60 000 (+60 000)	0 (0)
	63	Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats på 1.–4. trinn	1 329 048	0 (-1 329 048)	1 329 048 (0)	1 329 048 (0)	1 329 048 (0)
	63	Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats på 1.–10. trinn	0	1 529 048 (+1 529 048)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	71	Tilskudd til vitensentre	55 185	65 185 (+10 000)	65 185 (+10 000)	57 185 (+2 000)	55 185 (0)
	72	Pilotprosjekt: Hospitering i arbeidslivet for rådgivere i ungdomsskolen	0	0 (0)	2 500 (+2 500)	0 (0)	0 (0)
227		Tilskudd til særskilte skoler					
	78	Tilskudd	156 616	159 616 (+3 000)	159 616 (+3 000)	156 616 (0)	156 616 (0)
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.					
	71	Frittstående videregående skoler	1 644 401	1 646 901 (+2 500)	1 644 401 (0)	1 644 401 (0)	1 644 401 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP, V, KrF	A	Sp	SV
	82	Kapitaltilskudd til friskoler, kapital- og husleietilskudd	32 357	62 357 (+30 000)	32 357 (0)	32 357 (0)	32 357 (0)
229		Norges grønne fagskole – Veia					
	1	Driftsutgifter	26 206	26 154 (-52)	26 206 (0)	26 206 (0)	26 206 (0)
230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem					
	1	Driftsutgifter	706 178	702 768 (-3 410)	706 178 (0)	708 178 (+2 000)	706 178 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	46 435	46 344 (-91)	46 435 (0)	46 435 (0)	46 435 (0)
231		Barnehager					
	21	Spesielle driftsutgifter	444 322	443 442 (-880)	445 322 (+1 000)	444 322 (0)	444 322 (0)
	51	Forskning	8 362	8 344 (-18)	8 362 (0)	8 362 (0)	8 362 (0)
	70	Tilskudd for svømming i barnehagene	36 243	66 243 (+30 000)	66 243 (+30 000)	36 243 (0)	36 243 (0)
240		Fagskoleutdanning					
	60	Tilskudd til fagskoler	651 079	651 079 (0)	651 079 (0)	701 079 (+50 000)	651 079 (0)
	61	Utviklingsmidler til fagskoleutdanning	35 945	35 860 (-85)	35 945 (0)	35 945 (0)	35 945 (0)
253		Folkehøyskoler					
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	821 215	848 015 (+26 800)	846 215 (+25 000)	868 215 (+47 000)	860 715 (+39 500)
254		Tilskudd til voksenopplæring					
	70	Tilskudd til studieforbund	185 978	208 478 (+22 500)	208 478 (+22 500)	208 478 (+22 500)	210 978 (+25 000)
	71	Kompetansereform for arbeidslivet – pilotprosjekt i Hordaland og Rogaland	0	0 (0)	50 000 (+50 000)	0 (0)	0 (0)
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	13 473	13 473 (0)	13 473 (0)	13 773 (+300)	13 473 (0)
256		Kompetanse Norge					
	1	Driftsutgifter	62 963	62 841 (-122)	62 963 (0)	62 963 (0)	62 963 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	12 069	12 046 (-23)	12 069 (0)	12 069 (0)	12 069 (0)
257		Kompetansepluss					
	21	Spesielle driftsutgifter	5 869	5 858 (-11)	5 869 (0)	5 869 (0)	13 369 (+7 500)
	70	Tilskudd	157 167	157 167 (0)	157 167 (0)	162 167 (+5 000)	157 167 (0)
258		Tiltak for livslang læring					
	1	Driftsutgifter	5 043	5 033 (-10)	5 043 (0)	5 043 (0)	5 043 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	123 586	123 391 (-195)	123 586 (0)	123 586 (0)	123 586 (0)
260		Universiteter og høyskoler					

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP, V, KrF	A	Sp	SV
	50	Statlige universiteter og høyskoler	34 296 634	34 355 141 (+58 507)	34 745 634 (+449 000)	34 449 134 (+152 500)	34 753 784 (+457 150)
	70	Private høyskoler	1 458 933	1 464 128 (+5 195)	1 499 433 (+40 500)	1 403 933 (-55 000)	1 458 933 (0)
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter					
	71	Tilrettelegging for internasjonal mobilitet	18 151	18 151 (0)	18 151 (0)	19 151 (+1 000)	18 151 (0)
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	87 044	87 044 (0)	92 044 (+5 000)	97 044 (+10 000)	102 044 (+15 000)
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	746 424	746 424 (0)	792 024 (+45 600)	758 424 (+12 000)	849 424 (+103 000)
280		Felles enheter					
	1	Driftsutgifter	136 622	136 363 (-259)	146 622 (+10 000)	136 622 (0)	136 622 (0)
	50	Senter for internasjonalisering av utdanning	159 097	158 931 (-166)	159 097 (0)	149 097 (-10 000)	159 097 (0)
	51	Drift av nasjonale fellesoppgaver	85 451	85 091 (-360)	85 451 (0)	85 451 (0)	85 451 (0)
	71	Tilskudd til UNIS	132 349	132 349 (0)	142 349 (+10 000)	132 349 (0)	132 349 (0)
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler					
	1	Driftsutgifter	326 612	351 664 (+25 052)	326 612 (0)	316 612 (-10 000)	326 612 (0)
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	223 840	223 457 (-383)	223 840 (0)	223 840 (0)	233 840 (+10 000)
	70	Andre overføringer	59 798	59 798 (0)	59 798 (0)	77 298 (+17 500)	59 798 (0)
284		De nasjonale forskningsetiske komiteene					
	1	Driftsutgifter	18 586	18 549 (-37)	18 586 (0)	18 586 (0)	18 586 (0)
285		Norges forskningsråd					
	52	Langsiktig, grunnleggende forskning	1 664 206	1 630 883 (-33 323)	1 614 206 (-50 000)	1 624 206 (-40 000)	1 764 206 (+100 000)
	53	Strategiske satsinger	1 492 091	1 459 936 (-32 155)	1 422 091 (-70 000)	1 492 091 (0)	1 492 091 (0)
	54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	748 932	748 392 (-540)	748 932 (0)	748 932 (0)	748 932 (0)
	55	Virksomhetskostnader	793 097	801 868 (+8 771)	803 097 (+10 000)	788 097 (-5 000)	793 097 (0)
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak					
	21	Spesielle driftsutgifter	15 439	15 407 (-32)	15 439 (0)	15 439 (0)	15 439 (0)
	53	NUPI	4 914	4 904 (-10)	4 914 (0)	4 914 (0)	4 914 (0)
	57	Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	182 024	206 659 (+24 635)	207 024 (+25 000)	192 024 (+10 000)	282 024 (+100 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP, V, KrF	A	Sp	SV
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	210 564	210 564 (0)	210 564 (0)	225 564 (+15 000)	235 564 (+25 000)
288		Internasjonale samarbeidstiltak					
	21	Spesielle driftsutgifter	47 156	47 068 (-88)	47 156 (0)	47 156 (0)	47 156 (0)
920		Norges forskningsråd					
	50	Tilskudd til forskning	2 073 800	2 104 176 (+30 376)	2 158 800 (+85 000)	2 073 800 (0)	2 172 758 (+98 958)
	51	Tilskudd til atomforskning	102 500	102 500 (0)	102 500 (0)	102 500 (0)	0 (-102 500)
923		Havforskningsinstituttet					
	1	Driftsutgifter	584 880	613 693 (+28 813)	604 880 (+20 000)	584 880 (0)	584 880 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	397 050	396 273 (-777)	397 050 (0)	397 050 (0)	397 050 (0)
	22	Fiskeriforskning og -overvåking	157 100	156 808 (-292)	167 100 (+10 000)	157 100 (0)	172 100 (+15 000)
926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy					
	1	Driftsutgifter	158 093	157 771 (-322)	158 093 (0)	158 093 (0)	158 093 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	83 850	83 686 (-164)	83 850 (0)	83 850 (0)	83 850 (0)
928		Annen marin forskning og utvikling					
	50	Tilskudd til Veterinærinstituttet	57 900	57 787 (-113)	57 900 (0)	57 900 (0)	57 900 (0)
	72	Tilskudd til Nofima	103 700	98 497 (-5 203)	103 700 (0)	103 700 (0)	103 700 (0)
1137		Forskning og innovasjon					
	50	Forskningsaktivitet, Norges forskningsråd	242 827	242 306 (-521)	252 827 (+10 000)	267 827 (+25 000)	242 827 (0)
	51	Basisbevilgninger m.m., Norges forskningsråd	187 822	187 452 (-370)	187 822 (0)	212 822 (+25 000)	187 822 (0)
	53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.	3 564	3 557 (-7)	3 564 (0)	3 564 (0)	3 564 (0)
	54	Næringsrettet matforskning mv.	160 000	159 700 (-300)	160 000 (0)	160 000 (0)	160 000 (0)
2410		Statens lånekasse for utdanning					
	1	Driftsutgifter	392 153	391 399 (-754)	392 153 (0)	392 153 (0)	392 153 (0)
	50	Avsetning til utdanningsstipend	6 910 577	6 929 577 (+19 000)	6 931 377 (+20 800)	6 922 577 (+12 000)	7 228 437 (+317 860)
	70	Utdanningsstipend	2 785 025	2 806 225 (+21 200)	2 806 225 (+21 200)	2 873 025 (+88 000)	2 837 025 (+52 000)
	72	Rentestøtte	1 011 496	1 011 612 (+116)	1 011 496 (0)	1 011 496 (0)	1 011 646 (+150)
		Sum utg. rammeområde 16	78 480 507	79 182 431 (+701 924)	79 650 307 (+1 169 800)	78 855 507 (+375 000)	79 964 125 (+1 483 618)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP, V, KrF	A	Sp	SV
Inntekter rammeområde 16 (i tusen kroner)							
3220		Utdanningsdirektoratet – direktoratet for barnehage, grunnopplæring og IKT					
	1	Inntekter ved oppdrag	5 901	5 890 (-11)	5 901 (0)	5 901 (0)	5 901 (0)
	2	Salgsinntekter mv.	1 233	1 231 (-2)	1 233 (0)	1 233 (0)	1 233 (0)
3222		Statlige videregående skoler og fjernundervisningstje- nester					
	2	Salgsinntekter mv.	7 857	7 846 (-11)	7 857 (0)	7 857 (0)	7 857 (0)
3229		Norges grønne fagskole – Vea					
	2	Salgsinntekter mv.	1 790	1 786 (-4)	1 790 (0)	1 790 (0)	1 790 (0)
3230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem					
	1	Inntekter ved oppdrag	46 435	46 344 (-91)	46 435 (0)	46 435 (0)	46 435 (0)
	2	Salgsinntekter mv.	10 268	10 248 (-20)	10 268 (0)	10 268 (0)	10 268 (0)
3256		Kompetanse Norge					
	1	Inntekter ved oppdrag	11 699	11 676 (-23)	11 699 (0)	11 699 (0)	11 699 (0)
3280		Felles enheter					
	2	Salgsinntekter mv.	1 372	1 369 (-3)	1 372 (0)	1 372 (0)	1 372 (0)
3923		Havforskningsinstituttet					
	1	Oppdragsinntekter	410 200	409 397 (-803)	410 200 (0)	410 200 (0)	410 200 (0)
3926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy					
	1	Oppdragsinntekter	84 000	83 836 (-164)	84 000 (0)	84 000 (0)	84 000 (0)
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning					
	80	Renter	3 880 115	3 880 231 (+116)	3 880 115 (0)	3 880 115 (0)	3 880 115 (0)
		Sum innt. rammeområde 16	4 670 375	4 669 359 (-1 016)	4 670 375 (0)	4 670 375 (0)	4 670 375 (0)
		Sum netto rammeområde 16	73 810 132	74 513 072 (+702 940)	74 979 932 (+1 169 800)	74 185 132 (+375 000)	75 293 750 (+1 483 618)

3. Kunnskapsdepartementets budsjett-kapitler

Under Kunnskapsdepartementet behandles i denne innstillingen alle forslag fra regjeringen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at budsjettforliket mellom de fire samarbeidspartiene økte prosentvis i avbyråkratiseringsreformen med 0,2 prosentpoeng. Flertallet viser til at dette medfører endringer på flere kapitler og poster innenfor utdannings- og forskningskomiteens rammeområde.

3.1 Kap. 200 Kunnskapsdepartementet

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 379 782 000 under dette kapitlet.

4. Grunnopplæring

Komiteen mener en god og inkluderende barnehage og fellesskole legger et viktig grunnlag for et godt liv, videre utdanning og aktiv deltakelse i samfunnet og arbeidslivet. Både barnehage og skole skal bygge på et bredt kunnskapssyn og bidra til at alle barn og unge skal få muligheter til å tilegne seg kunnskap og utvikle sine talenter, holdninger og verdier. Komiteen vil påpeke at kunnskap gir fremtidsmuligheter for den enkelte, uansett bakgrunn, og danner grunnlaget for sosial mobilitet i samfunnet. At alle får mulighet til å tilegne seg kunnskap, er avgjørende for å styrke norsk konkurransekraft og fremtidig verdiskaping.

Komiteen vil peke på at elevene må mestre mange fagfelt, og de må trenes i å samarbeide med andre, være kreative og tenke kritisk. Utdanningen skal bidra til å dyrke lærelyst og nysgjerrighet og motivere de unge til livslang læring. Komiteen mener vi må bygge videre på det som fungerer godt i norsk skole i dag, og sette oss nye ambisiøse mål for å kunne møte fremtidens kompetansebehov. Skolen skal forberede elevene på en fremtid og et arbeidsmarked vi ikke vet hvordan blir. Komiteen mener mye tyder på at høy kompetanse og innovasjon vil være enda viktigere i fremtiden enn i dag. I tillegg vet vi at utdanning bidrar til å redusere sosiale forskjeller og forebygge sosiale problemer. Komiteen vil derfor understreke viktigheten av at kunnskapssektoren prioriteres.

Komiteen mener en inkluderende fellesskole legger et viktig grunnlag for et godt liv, videre utdanning og aktiv deltakelse i samfunnet og arbeidslivet. Den skal bygge på et bredt kunnskapssyn og bidra til at alle barn og unge skal få like gode muligheter for å tilegne seg kunnskap og utvikle sine talenter, holdninger og verdier. Det er viktig for den enkelte, og det er en nøkkel for å skape et mer rettferdig samfunn. Elevene må mestre

mange fagfelder, og de må trenes i å samarbeide med andre, være kreative og tenke kritisk. Utdanningen skal bidra til å dyrke lærelyst og nysgjerrighet og motivere de unge til livslang læring. Komiteen mener vi må bygge videre på det som fungerer godt i norsk skole i dag, og sette oss nye ambisiøse mål for å kunne møte fremtidens kompetansebehov.

Komiteen viser til at elever som ikke lærer å lese, skrive og regne godt i de første skoleårene, ofte er de samme elevene som får problemer med å mestre andre fag. Slik fører svake grunnleggende ferdigheter til store kunnskapshull og bidrar til frafall.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener at en av samfunnets viktigste oppgaver er å sørge for at barna våre får en god oppvekst. Trygge og lykkelige barn gir innovative og handlekraftige voksne. En lekende og lærerik barndom legger grunnlaget for et godt voksenliv. Flertallet mener at skolen er en av våre viktigste fellesskapsinstitusjoner, og utdanning er det viktigste tiltaket for å utjevne sosiale, økonomiske og helsemessige forskjeller. Skolens viktigste oppgave er å utvikle elevenes kunnskaper, ferdigheter og forståelse og utvikle evnen til å anvende kompetansen. Den er også en viktig arena for å utvikle forståelse for demokrati, samfunnsansvar og livsmestring.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener læreren er viktigst for elevenes læring, og at utvidelse av lærerutdanningen, krav til fagkompetanse hos lærerne og en betydelig styrking av videreutdanningstilbudet er de viktigste tiltakene for en bedre skole.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at skolen skal forberede elevene på en framtid vi ikke vet hvordan blir, på et arbeidsmarked i voldsom endring. Det vi vet, er at vi må omstille samfunnet vårt til et nullutslippssamfunn, og at høy kompetanse og innovasjon vil være enda viktigere enn i dag. I tillegg vet vi at utdanning bidrar til å redusere sosiale forskjeller og forebygge sosiale problemer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti mener nok kvalifiserte voksne er nøkkelen til å lykkes med tidlig innsats, både i skole og barnehage, og vil ha krav om at halvparten av dem som jobber i barnehagen, skal være barnehagelærere, for å sikre høy kompetanse rundt de yngste barna.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil peke på viktigheten av en

god kommuneøkonomi for blant annet å levere en god skole og gode barnehager. Disse medlemmer vil derfor vise til at kommunesektoren har fått sterkere realvekst i sine frie inntekter under denne regjeringen enn under foregående regjering. Dette legger til rette for å styrke velferdstjenestene i kommunene. Regjeringen har særlig prioritert midler til å styrke helsestasjoner, skolehelsetjeneste, rustiltak og tidlig innsats i skolen og barnehagen. I kommuneproposisjonen for 2018 la regjeringen opp til en reell vekst på mellom 4,3 og 5,3 mrd. kroner, jf. Prop. 128 S (2016–2017). Disse medlemmer viser til at regjeringen i statsbudsjettet følger opp dette og foreslår en realvekst i samlede inntekter for kommunesektoren på 4,6 mrd. kroner, og realveksten i frie inntekter anslås til om lag 3,8 mrd. kroner. Dette vil bidra til å styrke det kommunale velferdstilbudet slik at kommunene kan tilby bedre og flere tjenester til sine innbyggere.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av tidlig innsats i barnehage og skole og tilpasset opplæring i grunnskolen. For mange barn går ut av grunnskolen uten å mestre grunnleggende ferdigheter. Elever som ikke lærer å lese, skrive eller regne godt nok i de første skoleårene, er ofte de samme som faller fra senere i skoleløpet. Disse medlemmer er glad for at regjeringen har prioritert tiltak som sikrer systematisk tidlig innsats i skolen. Målet er at alle elever opplever mestring og læringsglede på skolen. Disse medlemmer viser til at regjeringen har foreslått en lovfestet plikt for skolene til å gi intensivopplæring i lesing, skriving og regning for elever som henger etter i 1.–4. trinn. Hjelpen skal komme når det trengs, ikke når det er for sent. Disse medlemmer er glad for at regjeringen i budsjettforslaget for 2018 ønsker å utvide satsningen på lærespesialister til flere fag og flere fagområder. Disse medlemmer viser til at det i budsjettet kommer ytterligere 100 mill. kroner til å styrke arbeidet med tidlig innsats i barnehage og skole. I tillegg kommer 200 mill. kroner mer i frie inntekter til kommunene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil gjennomføre en reform for tidligere innsats i barnehage og skole. Det vil gi barn og unge et bedre grunnlag for læring og mestring og sikre at alle elever raskt får den oppfølgingen de trenger av godt kvalifiserte lærere med nok tid. Disse medlemmer vil også innføre en lese-, skrive- og regnearanti, slik at alle elever får den oppfølgingen og intensivundervisningen de trenger for å mestre disse ferdighetene før de går ut av 2. klasse, og viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, der det er satt av 104 mill. kroner i 2018.

Disse medlemmer vil også ansette 1 000 flere lærere i 1. til 4. klasse og viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, der det er satt av 300 mill. kroner i

2018 til å begynne opptrappingen mot en norm for lærertetthet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti vil innføre ressursbestemmelser som garanterer økt lærertetthet for hele grunnskolen. I alternativt budsjett for 2018 foreslås det bevilget 400 mill. kroner for å sikre at det på hver skole maksimalt er 20 elever pr. lærer på 5.–10. trinn i ordinær undervisning. Regjeringens bevilgninger på 1,3 mill. kroner for økt lærertetthet på 1.–4. trinn vil med Sosialistisk Venstrepartis forslag om en ressursnorm på maksimalt 15 elever pr. lærer sikre at disse bevilgningene kommer fram til de skolene som trenger det. Med dette vil en norm for økt lærertetthet for alle grunnskolens trinn, slik Sosialistisk Venstreparti foreslår, være fullfinansiert. Flere lærere og økt lærertetthet vil gi mer tid til møtet mellom lærer og elev og bedre lærernes mulighet til å tilpasse undervisningen. Dette medlem viser til at Ludvigsen-utvalgets rapport (NOU 2015:8) gir tydelige anbefalinger om at skolens mandat og læreplaner må ivareta et bredt kunnskapssyn, ha færre mål og gi tid og rom for mer dybdelæring, kreativitet og livsmestring. Derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti å utvikle en skole for fremtiden som bedre ivaretar et bredt kunnskapssyn, gir tid og rom for lærerne til å undervise slik de mener at elevene lærer best, og gir barna fritiden tilbake ved at skolearbeidet er ferdig når de går hjem. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett starter innfasingen av en slik skoledag med å innføre en ekstra time i praktiske og estetiske fag og gratis tilbud om en kulturskoletime for elevene på 1.–4. trinn. For elevene på 5.–7. trinn økes tiden til øvingsarbeid på skolen sammen med lærer, slik at elevene kan få mer hjelp fra læreren sin og kan ha leksefri når de kommer hjem. Forskning tyder på at hjemmelekser kan ha negativ læringseffekt og gi lavere motivasjon for elever som sliter på skolen. Det er stor forskjell på hva slags oppfølging elevene får hjemme. Dette medlem mener mer av det viktige øvingsarbeidet i skolen bør legges inn i skoledagen som skolelekser med lærer til stede. For elevene på ungdomstrinnet økes tiden til mer fysisk aktivitet og startes innføringen av gratis og sunn skolemat. At bevegelse og ernæring er viktig for barn som skal vokse, lære og utvikle seg, bekreftes av forskningen, og således er heldagsskolen en reform for læring, sosial utjevning og folkehelse. Dette medlem vil videre vise til at Norge trenger flere fagarbeidere. Frafallet i videregående opplæring er størst på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene og blant gutter. I Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett foreslås det 100 mill. kroner for å øke antallet lærlingplasser, 100 mill. kroner for å starte opprustningen av utstyrsparken på de videregående skolene, 30 mill. kroner for å heve utstyssti-

pendet for elevene og 40 mill. kroner for flere yrkesfaglærere. Dette medlem mener en større andel av samfunnets ressurser må brukes på utdanning enn i dag. Å styrke og utvikle hele grunnopplæringen er det viktigste vi kan gjøre for å møte framtidens utfordringer.

Skolefritidsordning

Komiteen vil understreke at SFO/AKS er viktige ordninger som brukes av mange. NTNU Samfunnsforskning beregner at 62 pst. av alle elever i 1. til 4. klasse benytter seg av et kommunalt tilbud som SFO. Komiteen merker seg instituttets påpekning av at den nasjonale kvalitetssikringen er svak og variasjonen stor. Komiteen vil understreke betydningen av et godt faktagrunnlag i utformingen av en god og rasjonell oppveksts- og kunnskapspolitik.

Komiteen viser til at flertallet i Stortinget i 2016 ga regjeringen i oppdrag å foreta en gjennomgang av skolefritidsordningen (SFO), samt lage en stortingsmelding. Hensikten med gjennomgangen er å styrke kvaliteten i tilbudet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at arbeidet med en gjennomgang av skolefritidsordningen nå er iverksatt. Et forskersteam fra NTNU Samfunnsforskning og Stockholms universitet skal gjennom analyser av eksisterende datagrunnlag samt innsamling av ny informasjon gjøre opp status for SFO og komme med forslag til endringer. Flertallet imøteser resultatene fra rapporten og vil avvende forskergruppens anbefalinger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil vise til at skolefritidsordningen (SFO)/aktivitetsskolen (AKS) er en viktig del av en samlet politikk for utdanning, barn og familier. Innholdet i SFO er avgjørende for at SFO ikke skal bli en ren oppbevaringsplass for ungene, men tilføre noe til barnas utvikling og mestring. Disse medlemmer mener det er bekymringsfullt at det ifølge Grunnskolens Informasjonssystemer er 12 000 ansatte i SFO uten relevant utdanning. Kvalifisert og kompetent personale er avgjørende for å fange opp sosiale problemer hos barna, for å hindre og håndtere mobbing på en effektiv måte og for å sikre at tilbudet holder en slik kvalitet at det oppleves som meningsfullt blant dem som benytter det.

Disse medlemmer har merket seg at kartleggingen av SFO-ansattes utdanning ble avsluttet etter 2014/2015, og at statsråden begrunner dette med behov for kutt i skoleeiers rapportering og oppfølging av Grindheimrapporten. Disse medlemmer stiller seg kritiske til at regjeringen med dette har fjernet den eneste jevnlige og landsomfattende kartleggingen av

SFO-ansattes kompetanse, og dermed en viktig kilde til informasjon om kompetanse og kvalitet i skolefritidsordninger. Disse medlemmer stiller seg spørrende til om rapporteringsbyrden av denne enkeltrappingen er viktigere enn informasjon om de ansatte som har ansvar for å gi flertallet av de yngste elevene i norsk skole et tilbud før og etter skolen.

Disse medlemmer peker på at det er store forskjeller i prisen på SFO-tilbudet på tvers av kommunene, og at dette ifølge Statistisk sentralbyrå varierer fra kr 600 per måned til over det femdobbelte. Det er lite som tyder på at variasjonen i pris reflekterer forskjeller i innhold og kvalitet i ordningen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås bevilget 100 mill. kroner til å styrke kvaliteten og deltakelsen på SFO/ AKS. På sikt mener dette medlem at kvaliteten på tilbudet best kan sikres ved å utvide skoledagen for elever på barnetrinnet. Når en overfører tid fra skolefritidsordningen til skoletiden, vil skoledagen kunne gjøres mer praktisk og variert med mer fysisk aktivitet og inneholde et kunst- og kulturtilbud som er gratis for alle. Når en overfører tid fra skolefritidsordningen til skoletiden, vil alle elever også kunne gjøre lekser på skolen med hjelp fra kvalifiserte lærere og ha fri når de kommer hjem. Dette medlem mener at Sosialistisk Venstrepartis plan for framtidsskolen vil sikre elevene en helhetlig skoledag som støtter opp under skolens brede kunnskapssyn, og som gir mer tid til familie og fritid.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at skolefritidsordningen er blitt en viktig del av mange barns hverdag, men at det er store forskjeller i pris for deltakelse. Dette medlem mener det er viktig å sikre at alle barn har mulighet til å delta på skolefritidsordningen, og har derfor tatt til orde for å innføre en modell med makspris og differensiert oppholdsbetaling for SFO etter modell av barnehagene.

4.1 Kap. 220 og kap. 3220 Utdanningsdirektoratet – direktoratet for barnehage, grunnopplæring og IKT

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 643 795 000 under dette kapitlet.

Komiteen understreker Utdanningsdirektoratets viktige funksjon med å sikre implementering av den nasjonale utdanningspolitikken. Dette gjelder spesielt ved å føre tilsyn med virksomheten ved skolene. Komiteen mener det er viktig at alle feil og mangler som blir avdekket gjennom tilsyn, blir nøye fulgt opp i det videre arbeidet.

Komiteen har merket seg at Utdanningsdirektoratet i økende grad bidrar til å støtte opp under kvali-

tetsutviklingsarbeidet i barnehagene og skolene gjennom å utvikle støttemateriell for lærere i barnehage og skole, tilby nettbaserte læringsressurser, utvikle læringsfremmende prøver i skolen, etablere en veiledningsordning for skoleledelsen mv.

Komiteen vil påpeke at forskningen som er gjort på skoleområdet i Norge, viser at det er store forskjeller knyttet til blant annet elevenes læringsutbytte, andel elever som får spesialpedagogisk oppfølging, frafall og lærerkompetanse. For å sikre alle barn og elever et likeverdig tilbud i barnehage og skole er det derfor viktig at Utdanningsdirektoratet også i det videre arbeidet bidrar til å øke barnehagenes, skolenes og eiernes juridiske, faglige og pedagogiske kompetanse for å ivareta barnas og elevenes rettigheter og styrke kvaliteten på det faglige pedagogiske tilbudet.

4.2 Kap. 221 Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 14 840 000 under dette kapitlet.

Komiteen mener foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene (FUG og FUB) utfører et veldig verdifullt arbeid. Et velfungerende skole-hjem-samarbeid er viktig for å sikre elevene et godt læringsmiljø og gode forutsetninger for utvikling.

Komiteen vil peke på at foreldreutvalgene for barnehagene og grunnopplæringen har en viktig funksjon og rolle overfor myndighetene for å ivareta foreldreperspektivet i utformingen av nasjonal skolepolitikk. Foreldreutvalget for barnehagene og Foreldreutvalget for grunnopplæringen er en ressurs i arbeidet med å forbedre hjem-barnehage-samarbeidet og hjem-skole-samarbeidet og gir viktig informasjon og veiledning til foresatte og ansatte i barnehagen og skolen om samarbeid mellom barnehage/skole og hjem. Komiteen viser til at foreldreutvalgene også spiller en viktig rolle i bekjempelse av mobbing i barnehage og skole. Komiteen viser videre til at dette videreføres i målene for foreldreutvalgenes virksomhet.

Komiteen viser til at sekretariatet for FUG og FUB skal flyttes fra Oslo til Bø i Telemark i løpet av 2018.

Komiteen vil understreke at det er viktig å ta hele landet i bruk. Når statlige arbeidsplasser plasseres i hele landet, vil det skape nye muligheter for folk og lokalsamfunn og bidra til vekst og utvikling i både byer og distrikter.

4.3 Kap. 222 og kap. 3222 Statlige videregående skoler og fjernundervisningstjenester

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 108 277 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til omtalen av kapitlet i proposisjonen, der departementet foreslår å øke driftsbevilgningene med 5,2 mill. kroner.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, har merket seg at det er satt i gang en prosess for å utvikle og effektivisere tilbudet om fjernundervisning, samt at Statsbygg har fått i oppdrag å utrede et alternativ med samlokalisering av det samiske nasjonalteateret Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino. Flertallet vil understreke betydningen av å styrke arbeidet for å bevare og videreutvikle de fem samiske språkene som fremdeles benyttes i Norge, og viser til at disse er opplistet på UNESCO språkatlas over truede språk. Den samiske videregående skolen, tilbud om fjernundervisning og språksamlinger er i så måte viktige tiltak. Flertallet forutsetter for øvrig at det legges til rette for reell medvirkning fra brukere og ansatte i de prosessene som er igangsatt knyttet til fjernundervisningstilbudet og samlokaliseringsplanene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke at den statlige utdanningspolitikken spiller en viktig rolle for å ivareta språk og kultur, og at dette er særlig viktig for språklige og kulturelle minoriteter. Sørsamisk kunnskapspark bidrar til å bygge opp og spre kompetanse om sørsamisk, som står på UNESCOs liste over sterkt truede språk. Kompetansemiljøet, fjernundervisningen og språksamlingene som kunnskapsparken tilbyr, er viktig å ivareta og viktig for at den sørsamiske befolkningen skal kunne beholde sin kultur, sitt språk og sin identitet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet har merket seg at det er satt i gang en prosess for å utvikle og effektivisere tilbudet om sørsamisk fjernundervisning ved Sørsamisk kunnskapspark, samt at Statsbygg har fått i oppdrag å utrede et alternativ med samlokalisering av det samiske nasjonalteateret Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino. Disse medlemmer vil understreke betydningen av å styrke arbeidet for å bevare de samiske språkene. De samiske videregående skolene, tilbud om fjernundervisning og språksamlinger er i så måte viktige tiltak.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det foreslås tilskudd på 5 mill. kroner for å ivareta og utvikle fjernundervisningstilbudet og tilby språksamlinger.

4.4 Kap. 223 Sametinget

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 46 627 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil sikre gode rammevilkår for samisk språk, kultur, næringsliv og samfunnsliv og viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, der det er satt av til sammen 75 mill. kroner til dette. Gjennom å styrke rammene til Sametinget vil en blant annet bedre tilgangen på samiske læremidler og iverksette tilbakeføring av samiske kulturgjenstander til de samiske museene (Båastede-prosjektet). I tillegg er det foreslått å øke tilskuddsatsene som kommunene får for opplæring i samisk, en oppstartsbevilgning til Saemien Sijte og en oppstartsbevilgning til Beaivváš samiske teater.

4.5 Kap. 225 og kap. 3225 Tiltak i grunnopplæringen

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 1 239 942 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Post 60 Tilskudd til landslinjer

Komiteen vil påpeke at hvis vi skal nå målene om større verdiskaping og en mer bærekraftig utnyttelse av havet, er det grunnleggende med kompetanse og rekruttering til utdanning og forskning innen marine, maritime og teknologiske fag. Norge bør derfor ha attraktive utdanningstilbud innenfor alle havnæringer, både innenfor videregående skole og på høyskole- og universitetsnivå.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det tas flere interessante initiativer lokalt og regionalt for satsing på kompetanse i sjømatnæringen, eksempelvis ved Vardø videregående skole, som ønsker en landslinje for sjømat som et tiltak for å øke rekrutteringen og tilgangen til kompetent arbeidskraft for sjømatnæringen. Disse medlemmer vil peke på viktigheten av at man også har et nasjonalt blikk på hvordan man sikrer nok kompetanse i sjømatnæringen, og at fag- og tilbudsstrukturen innen yrkesfagene må ta høyde for dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen 22. november 2017, hvor det foreslås å bevilge 0,4 mill. kroner til en landslinje for jazz ved Molde videregående

skole. Flertallet viser til at det i dag finnes 47 landslinjer i Norge, hvorav én av disse er innenfor musikk. En landslinje i jazz vil være et godt tilskudd til det totale landslinjetilbudet, da spesielt innenfor musikk.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 0,4 mill. kroner til Landslinje jazz ved Molde videregående skole.

Post 61 Tilskudd til språkdelt klasser på ungdomstrinnet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at bokmål og nynorsk har en lovforankret status som likeverdige og likestilte norske skriftspråk og skal være integrerte deler av en språkdelt nasjonal felleskultur. Dette lå også til grunn i språkmeldingen, St.meld. nr. 35 (2007–2008) Mål og mening.

I skolen har elever kun krav på opplæring i hovedmålet sitt på barnetrinnet. På ungdomstrinnet begrenser retten seg til læremidler og eksamen på egen målform. I språkblandede områder ser en at dette ofte fører til at elever som tidligere hadde nynorsk som hovedmål på barnetrinnet, skifter over til bokmål på ungdomstrinnet. Flertallet er kjent med at Noregs Mållag har regnet ut at det er om lag 46 kommuner i Norge i dag med ungdomsskoler der tallet på nynorskelever er så stort at de etter loven ville hatt rett til å gå i egen elevgruppe dersom de gikk på barneskolen.

Flertallet viser til at en i Odda kommune, som er et språkblandet område, har løst denne utfordringen ved å ha egne bokmålsklasser og egne nynorskklasser, slik at elevene er sikret god opplæring på hovedspråket sitt gjennom hele ungdomsskolen. Flertallet mener det er viktig at elever får mulighet til å videreutvikle språket sitt på ungdomstrinnet, og at det derfor er språkpolitisk viktig at staten legger til rette for å opprettholde språkdelt undervisning på ungdomstrinnet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til finansinnstillingen og Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om å opprette en tilskuddsordning på 10 mill. kroner for 2018 for å opprette språkdelt klasser på ungdomstrinnet.

Post 64 Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge

Komiteen viser til rapporten fra IMDi i 2016 om «Integrering i Skandinavia», som peker på at integreringsarbeidet går bra i Norge sammenlignet med de andre skandinaviske landene. Det vises også til at innvandrernes utdanningsnivå er høyt, og at dette også har bedret seg over tid. Komiteen vil trekke frem at for å lyk-

kes med god integrering står utdanning sentralt. Når mye av forklaringen på god integrering ligger i vår økonomiske vekst, med høy etterspørsel etter arbeidskraft, er det viktig å trekke frem at gode norskkunnskaper og riktig utdanning står sentralt for å møte mulighetene i arbeidsmarkedet.

Post 66 Tilskudd til leirskoleopplæring

Komiteen mener at alle barn bør få mulighet til å delta på leirskole minst én gang i løpet av grunnskolen.

Elever med leirskoleopplevelser får med seg praktisk erfaring og mestringsopplevelser i naturen på en helt annen måte enn hva man får til i en vanlig skolehverdag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforlik av 22. november 2017 mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, hvor det ble enighet om å bevilge 2 mill. kroner til leirskoleopplæring. Flertallet mener det er viktig å legge til rette for at elever i grunnskolen får et tilbud om leirskole i løpet av grunnskolen, og mener at styrkingen i budsjettforliket bidrar til dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til proposisjonen og regjeringens kommentarer til de anmodningsforslag som Stortinget vedtok i 2016. Disse medlemmer viser til at Stortinget har konstatert at leirskole er en viktig del av opplæringen, og forventer at regjeringen legger dette til grunn i arbeidet med nye læreplaner. Disse medlemmer fastholder at graden av egenbetaling for å delta på leirskole er en medvirkende årsak, til at både en del minoritetsspråklige elever og andre elever fra familier med en utfordrende økonomi ikke deltar på leirskole. Hovedutfordringen er, etter disse medlemmers oppfatning, at praksisen som har utviklet seg når det gjelder graden av egenbetaling, kommer i konflikt med gratis-skoleprinsippet. Etter at midlene ble lagt inn i rammetilskuddet til kommunene, er det i dag kun lønnstilskudd til de vertskommunene som har lærere som er ansatt ved leirskolene, som finansieres særskilt over statsbudsjettet over denne posten. Ut over dette har ikke kommunene eller staten noen plikt til å dekke elevenes oppholds- og reisekostnader. I stedet lempes finansieringsansvaret over på foreldre og foresatte som på ulike måter samler inn penger i yttergrensen av gratis-skoleprinsippet. Disse medlemmer viser til at det ikke er lov å kreve noen former for egenandeler av elevene/foreldrene til leirskoleopphold (reise, kost og losji) eller til andre turer som er en del av grunnskoleopplæringen, jf. § 2-15 i opplæringsloven. Selv om opp-

læringsloven § 2-15 ikke er til hinder for at skolene kan ta imot ulike former for gaver (pengegaver, midler fra dugnadsinnsats og klassekasse, utstyr osv.), så mener disse medlemmer at dagens praksis utfordrer gratis-skoleprinsippet ved at foreldre og foresatte pålegges – direkte eller indirekte – å bære kostnadene for en del av undervisningen. Enkelte kommuner har derfor valgt ikke å sende elevene på leirskole, mens det i andre kommuner er enkeltelever som ikke har anledning til å delta.

Disse medlemmer mener at svært mange skoler i dag organiserer leirskoleturer slik at disse de facto inngår som en del av undervisningen og følgelig skal finansieres av skolen. GSI-tallene som det refereres til i proposisjonen, bekrefter kun omfanget av elever som årlig deltar på leirskoler, og sier ikke noe om hvorvidt finansieringen fungerer godt eller dårlig.

Disse medlemmer mener dagens praksis befinner seg i en problematisk gråsoner, som både utfordrer prinsippet om gratis grunnskole, og som fører til at ikke alle elever får ta del i det samme opplæringstilbudet. Disse medlemmer mener fortsatt at regjeringen har et ansvar for å rydde opp i denne situasjonen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil understreke Stortingets ønske om at alle elever skal gis tilbud om overnattingsturer. Disse medlemmer er positive til at skoler prioriterer leirskoleopphold. Disse medlemmer viser til tall fra GSI som viser at de fleste elever får delta på leirskole, og at tallene har vært stabile over tid. Hovedandelen av elever som ønsker det, får et tilbud om leirskoleopphold, noe som er positivt. Disse medlemmer mener dette viser at det kommunale ansvaret for dette tilbudet fungerer godt.

Disse medlemmer viser til at man for å bidra til at så mange elever som mulig får tilbud om et leirskoleopphold, har en egen tilskuddsordning som har som formål å dekke utgifter kommuner har til leirskoleopplæring ved leirskoleopphold. Disse medlemmer viser til budsjettforliket, der det foreslås nærmere 53 mill. kroner til formålet.

Disse medlemmer vil påpeke at en rettighetsfesting gjennom lov er et sterkt virkemiddel som først og fremst skal gi et juridisk rettsvern og dermed ikke kan anses som det riktige virkemiddelet i denne saken.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 2 mill. kroner til leirskoleopplæring.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til finansinnstillingen og Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om å opprette en tilskuddsordning på 60 mill. kroner for 2018, som vil gi

et tilskudd på 1 000 kroner pr. elev til oppholds- og reiseutgifter.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er kritisk til departementets manglende vilje til å følge opp stortingsflertallets intensjon om at alle barn skal få tilbud om leirskole i løpet av grunnskolen. Etter å ha søkt ulike løsninger uten å komme i havn, ser ikke dette medlemmen annen utvei enn å lovfeste tilbudet. Gjennom å lovfeste en rett til leirskole, vil overnattingsturer bli en del av den obligatoriske skolegangen for alle, også for minoritetslevene.

Komiteens medlem fra Venstre mener at den praktiske erfaringen og mestringsopplevelsen et leirskoleopphold gir elever, er så viktig at alle elever bør ha rett til å delta på leirskole minst én gang i løpet av grunnskolen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2018 fremme et lovforslag der retten til leirskoleopphold lovfestes.»

Post 68 Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen

Komiteen viser til at innsatte i norske fengsler er en gruppe mennesker som har svært lavt utdanningsnivå. Komiteen viser til levekårsundersøkelse fra SSB, hvor 66 pst. av de innsatte har ungdomsskole eller lavere som høyeste fullførte utdanning, og kun 36 pst. var i arbeid ved innsettelse (SSB, 2014). Komiteen mener at utdanning er en viktig forutsetning for selvforsørgelse og for å sikre en effektiv tilbakeføring. Komiteen mener derfor at det må legges til rette for gode og tilgjengelige utdanningsløp under domfeltes rehabilitering.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil trekke frem viktigheten av at innsatte i fengsler har gode muligheter til arbeidstrening, praksisplasser og lærlingplasser, og at dette blir sett i sammenheng med den teoretiske undervisningen som gis i fengslene. Disse medlemmer viser videre til at det er viktig at ikke fengslene får så trange rammer at det påvirker de ulike opplæringstilbudene. Det er i dag Fylkesmannen i Hordaland som fordeler pengene til fylkeskommunene, etter at de koordineringsansvarlige fra fylkene har sendt inn sine søknader. Disse medlemmer understreker betydningen av at man i fordelingen av potten lytter til innspillene som kommer fra de forskjellige skolene i fengslene, med mål om å dekke de reelle behovene skolene i de forskjellige fengslene spiller inn.

Post 69 Helse og fysisk aktivitet i skolen

Komiteen mener at for at alle barn skal ha like muligheter til å leve gode liv, må vi som samfunn investere mer i det som sikrer barna våre god fysisk og psykisk helse, og forebygge fremfor å reparere uhelse og sykdom. Komiteen viser til at det er godt dokumentert at tidlig etablering av sunne vaner gjerne videreføres senere i livet, samt til sammenhengen mellom fysisk aktivitet, et godt kosthold og god helse – og at kunnskap om god helse er viktig for å ta gode valg. Skolen og barnehager er viktige samfunnsarenaer for å nå alle barn med kunnskap og initiativ som legger grunnlaget for god helse.

Skolehelsetjeneste

Komiteen vil understreke at en god og tilgjengelig skolehelsetjeneste er viktig for en skole der alle elever skal lykkes. Komiteen er bekymret for at mange barn og unge sier de opplever stress, press, ensomhet og psykiske plager. Skolehelsetjenesten skal gi elever viktig hjelp, støtte og trygghet når de opplever vanskelige situasjoner og helseproblemer. Komiteen vil understreke at en tilgjengelig skolehelsetjeneste er viktig for at barn og unge skal søke hjelp tidlig, for å unngå at plager og problemer fører til sykdom, eller at de ikke fullfører skolen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen 22. november 2017, hvor det settes av ytterligere 100 mill. kroner til en allerede historisk satsing på helsesøstertjenesten og skolehelsetjenesten. Flertallet mener at det er behov for å ha en helhetlig satsing på innholdet i skolen, hvor skolehelsetjenesten er med på å bygge laget rundt eleven.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet vil ha en skolehelsetjeneste som er tilgjengelig for alle elever hver dag. Disse medlemmer er fornøyde med at Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett vil øremerke bevilgningen til skolehelsetjenesten. Disse medlemmer er også glade for at Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett setter av penger til lavterskel psykisk helsetilbud i alle kommuner.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, med forslag om å bevilge 50 mill. kroner på Helse- og omsorgsdepartementets budsjett for å kunne ansette flere helsesøstre i skolen.

Skolemåltid

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Ven-

streparti viser videre til at disse partiene ønsker at alle barn og unge skal få tilbud om et enkelt skolemåltid hver dag, og at disse partiene vil gjeninnføre ordningen med frukt og grønt i ungdomsskolen, som regjeringen har avvirket.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, med forslag om å bevilge 102 mill. kroner på Kommunal- og moderniseringsdepartementets rammeområde for å gjeninnføre gratis skolefrukt på alle ungdomsskoler og kombinerte barne- og ungdomsskoler fra høsten 2018.

Fysisk aktivitet i skolen

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet i sitt alternative statsbudsjett setter av penger til å starte en opptrapping, slik at barn og unge på alle klassetrinn skal få én time fysisk aktivitet daglig.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti viser til at forslag om innføring av 1 times fysisk aktivitet i løpet av skoledagen har vært fremmet av flere partier over flere år. Selv om skolene har anledning til å organisere dette innenfor dagens fag- og timefordeling, så gjenstår det en del før dette er en realitet for alle norske elever.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det er foreslått å bevilge 10 mill. kroner på en ny post 69 i form av stimuleringsmidler, slik at skolene kan utvikle opplegg for å realisere én time fysisk aktivitet i løpet av skoledagen.

Post 70 Tilskudd til opplæring av lærlinger, praksisbrevkandidater og lærekandidater med spesielle behov

Komiteen viser til at Norge vil ha stort behov for personer med gode yrkesfaglige kvalifikasjoner i tiden som kommer, spesielt i næringslivet. Den siste kartleggingen av behovet for fagkompetanse gjennom «Kompetansebarometer 2016» fra NIFU/NHO melder at 6 av 10 bedrifter trenger flere fagarbeidere. Bare innen bygg og anlegg vil Norge mangle 30 000 fagarbeidere innen 2030, ifølge tall fra SSB. I denne forbindelse er det derfor viktig å legge til rette for at flere kan utdanne seg innen yrkesfagene. Komiteen viser i denne sammenheng til den forskningsbaserte evalueringen som gjennomføres, og til arbeidet i det regjeringsoppnevnte utvalget som skal se på spesialundervisningen, og ser frem til anbefalingene som kommer våren 2018.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Ven-

streparti viser til at mangel på læreplasser er en utfordring i fagopplæringen. For gruppen av elever som har ekstra utfordringer, og av den grunn enten har fått tilbud om et opplæringsløp som praksisbrevkandidater, lærekandidater eller defineres som lærlinger med spesielle behov, er situasjonen spesielt utfordrende. Disse medlemmer viser til at tilskuddet over denne posten skal stimulere lærebedrifter til å gi denne gruppen elever mulighet til å fullføre utdannelsen med den ekstra oppfølging som de har behov for. Disse medlemmer viser til at størrelsen på tilskuddet blir avkortet dersom samlet timetall for alle søkere overstiger tallet som ligger til grunn for budsjettet, og er kjent med at Utdanningsdirektoratet forventer at antallet søknader i 2017 blir på samme nivå som i 2016, og at avkortningen i timesatsen dermed vil bli på om lag 33 pst. Disse medlemmer mener regjeringens underbudsjettering av ordningen er svært problematisk og svekker disse ungdommenes mulighet til å fullføre opplæringen, og dermed fører til at disse har vanskeligheter med å hevde seg i arbeidsmarkedet. Disse medlemmer mener dette er sløsing med menneskelige ressurser og bidrar til frafall i videregående opplæring, som ikke er i tråd med sektormålene for grunnopplæringen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet påpeker at tilskuddet i flere omganger er økt av regjeringen. Disse medlemmer merker seg videre at departementet har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å sette i gang forskningsbasert evaluering av tilskuddsordningen. Evalueringen skal ses i sammenheng med en evaluering av lærekandidatordningen, samt en evaluering av spesialundervisning i videregående opplæring. Evalueringen skal være ferdig våren 2018, og formålet er å få svar på om det er behov for endringer i innretningen av tilskuddet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til finansinnstillingen og Senterpartiets alternative budsjettforslag, med forslag om å øke bevilgningen med 20 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag for å styrke arbeidet med formidling av lære- og praksisplasser for denne gruppen elever.

Post 74 Tilskudd til organisasjoner

Komiteen mener frivillige organisasjoner utfører et svært viktig arbeid rettet mot elever i hele grunnopplæringa, for å engasjere, informere og bevisstgjøre barn og ungdom om viktige temaer. Komiteen er opptatt av å få et godt samarbeid mellom skolen og frivillige organisasjoner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen, hvor det

ble foreslått en økning på 1 mill. kroner på kap. 225 post 75 til samiske organisasjoner som arbeider mot mobbing. Flertallet foreslår at økningen på 1 mill. kroner heller legges til kap. 225 post 74. Bevilgningen på post 74 blir som en følge av dette 9 908 000 kroner.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til partiets alternative statsbudsjett, med forslag om å øke tilskuddet til organisasjoner med 5 mill. kroner ut over forslaget i proposisjonen.

Post 75 Grunntilskudd

Komiteen mener det er viktig med nær kontakt mellom skolene og frivillige organisasjoner. Det gir skolen viktige impulser innenfor alle fagområder og oppgaver skolen har.

Komiteen vil peke på den store og mangfoldige, og ikke minst praktiske, kompetansen som finnes i miljøer utenfor skolen.

Komiteen vil understreke viktigheten av at det finnes prosjekter i skolen som bidrar til økt LHBT-kompetanse blant lærere i skolen. Rosa kompetanse skole henvender seg først og fremst til skoleansatte, med mål om å bidra til en skole der folk som bryter med normene for kjønn og seksualitet, trygt kan være seg selv. For å få til dette trenger skoleansatte å kjenne seg trygge når temaer knyttet til kjønn og seksualitet kommer opp, både i klasseromssituasjon og i korridorene. I den nye rammeplanen for barnehagen står det blant annet at barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering. Rosa kompetanse barnehage holder kurs for ansatte i barnehagene og for barnehagelærerstudenter om normer, kjønn, identitet, seksuell orientering og inkluderende praksis. Både skolen og barnehagen skal synliggjøre et mangfold av familieformer. Videre skal skole og barnehage bidra til trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd, samt forebygge krenkelser og mobbing.

Komiteen ønsker å presisere at kunnskap om seksuell orientering, kjønn og inkluderende undervisning er en viktig del av skolens antimobbearbeid. Komiteen vil særlig peke på at Oslo og enkelte andre byer har fått en stadig større andel elever med bakgrunn fra kulturer hvor andre seksuelle legninger enn heterofili blir møtt med mindre aksept og forståelse enn i det norske samfunnet for øvrig. For disse ungdommene er det særdeles viktig at skolen blir en trygg arena, og at de mottar god undervisning på området.

Komiteen har fått mange tilbakemeldinger om at «homo» brukes som et skjellsord av mange elever. Komiteen vil derfor understreke viktigheten av at lærere får innblikk i hvordan de skal håndtere en slik type seksuell mobbing. Komiteen er kjent med at FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold gjennom prosjektet Rosa kompetanse i en årrekke har utført

omfattende skolering i temaet, både på lærerutdanninger over hele landet og på enkeltskoler. Dette prosjektet får svært positive tilbakemeldinger. Komiteen vil understreke at kunnskap er det viktigste verktøyet vi har, i kampen mot mobbing, trakassering og stigmatisering på grunn av seksuell legning.

Komiteen viser til det viktige arbeidet som gjøres av Foreningen !les for å nå målene om økt lesekompetanse hos barn og unge. Lesing har både en verdi i seg selv og som et grunnleggende redskap for å tilegne seg kunnskap i andre fag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i forliket foreslås å bevilge 4,5 mill. kroner til en styrking av frivillige organisasjoners viktige arbeid mot mobbing. Flertallet viser til at disse skal fordeles på følgende måte: 2,5 mill. kroner til Blå Kors Snakk om mobbing og 1 mill. kroner til Forandringsfabrikkens arbeid mot mobbing. Flertallet viser til at 1 mill. kroner fordeles til samiske organisasjoner som jobber mot mobbing, over kap. 225 post 74.

Flertallet viser til at det har vært en betydelig satsing på tiltak mot mobbing, ved å legge bedre til rette for et inkluderende og trygt skolemiljø de siste årene. Dette er avgjørende for å skape en god skole for alle, slik at man kan ha fokus på læring og trivsel.

Flertallet viser til at det i budsjettforliket foreslås 3 mill. kroner til Kulturskolerådet til implementering av ny rammeplan i kulturskolene. Flertallet mener at kulturskolene har et viktig tilbud til barn og unge over hele landet, og at en ny rammeplan vil styrke dette.

Flertallet viser til at Teknisk Senter, Flekkefjord, gir plass og muligheter til å styrke unges kreativitet, bidra til rekruttering til næringslivet, øke interessen for yrkesfagene og stimulere til økt interesse for realfagene. Flertallet mener det er viktig med et godt samarbeid mellom skole og næringsliv, og viser til budsjettavtalen, hvor det foreslås å styrke dette arbeidet med 0,8 mill. kroner i 2018.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, vil særlig trekke frem den viktige innsatsen organisasjoner som for eksempel MOT, FRI, Sex og Politikk, Skeiv Ungdom, UNICEF og Forandringsfabrikken gjør for å bekjempe mobbing og for å bidra til et godt læringsmiljø i skolen.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, vil framheve Forandringsfabrikkens banebrytende arbeid med å løfte barn og unges kunnskap til nasjonale myndigheter og fagmiljøer, for økt kvalitet og utvikling i

systemer for barn og unge. Forandringsfabrikken har startet utviklingsarbeidet Mitt Liv Skole, bygd på erfaringer og råd fra over 4 000 elever fra alle fylker i Norge. Mitt Liv Skole er et samarbeid mellom SkoleProffer, lærere og skoleledelse rundt i Norge. Sammen vil de prøve ut tiltak for en skole som samarbeider tett med elevene, og som oppleves som trygg og nyttig for læring.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ber om at Foreningen !les får forutsigbare rammer til å planlegge arbeidet over tid, og oppfordrer regjeringen til å legge til rette for at lesesatsingen kan utvides til å gjelde hele skoleløpet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 0,8 mill. kroner til Teknisk Senter, Flekkefjord.

Disse medlemmer vil videre vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås en bevilgning på 1,5 mill. kroner til organisasjonen FRIs prosjekt «Rosa kompetanse skole».

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til sitt alternative statsbudsjett, der det foreslås bevilget 3 mill. kroner i varig tilskudd til organisasjonen FRI sine prosjekter «Rosa kompetanse skole» og «Rosa kompetanse barnehage» og 1 mill. kroner til Forandringsfabrikken. I tillegg foreslås det bevilget 1 mill. kroner til Forening !les.

4.6 Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 3 886 386 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at bevilgninger over dette kapitlet skal bidra til å forsterke kvalitetsarbeidet innen definerte satsingsområder og nasjonale strategier, samt støtte lokalt kvalitetsutviklingsarbeid gjennom prosjekter og tiltak. Komiteen merker seg at ansvaret for forvaltningen og gjennomføringen av tiltakene beskrevet i dette kapitlet, i stor grad er delegert til Utdanningsdirektoratet.

Komiteen vil understreke at kvalitetsarbeidet i skolen i all hovedsak er skoleeiers ansvar, og en selvfølgelig del av den løpende driften av skolene. Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen er finansiert gjennom kommunenes frie inntekter. Det er derfor en forventning fra nasjonale utdanningsmyndigheter at skoleeier arbeider systematisk med skoleutvikling og kvalitetsarbeid i tråd med lokalt definerte behov.

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å flytte midler fra flere av postene under dette kapitlet

over til kap. 285 post 55 for å samle alle bevilgningene til Forskningsrådet.

Post 21 spesielle driftsutgifter

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen, hvor det ble foreslått en styrking på 25 mill. kroner på kap. 226 post 21. Flertallet viser til at det er ubrukte midler på posten som overføres til 2018, og foreslår derfor at 5 mill. kroner av styrkingen på posten overføres til kap. 260 post 50 til etablering av en fleksibel utdanning for religiøse ledere ved Universitetet i Oslo. Styrkingen av posten på 25 mill. kroner reduseres med dette til en styrking på 20 mill. kroner.

Flertallet viser til at det i budsjettavtalen ble foreslått en økning på 10 mill. kroner på kap. 225 post 21 til forsøksordninger med nye tiltak for ungdom som står utenfor opplæring og arbeid. Flertallet foreslår at økningen på 10 mill. kroner heller legges til kap. 226 post 21.

IKT i skolen

Komiteen viser til at digitale ferdigheter ble definert som én av fem grunnleggende ferdigheter fra og med Kunnskapsløftet i 2006, og at dette er foreslått videreført i fornyelsen av Kunnskapsløftet, jf. Meld. St. 28 (2015–2016) og Innst. 19 S (2016–2017). Komiteen vil understreke at digitale ferdigheter skal integreres i kompetansemålene i fag, på fagenes premisser, der det er relevant. For at skolen skal kunne forberede elevene på et digitalisert arbeidsmarked og en digitalisert verden, mener komiteen det er avgjørende viktig at alle elever får anledning til å tilegne seg digitale ferdigheter så tidlig som mulig, og bli fortrolige med ulike digitale verktøy på en god måte. I tillegg til å bli fortrolige med å bruke digitale verktøy og læremidler mener komiteen at flere elever må få muligheter til å lære programmering. Den nye digitale hverdagen krever grunnleggende forståelse av hvordan digitale verktøy og programmer virker og skapes.

Komiteen viser til at alle skoler med ungdomstrinn kan tilby sine elever programmering som valgfag fra og med skoleåret 2017–2018. Det er laget egen læreplan for dette valgfaget som skolen kan bruke, og det er etablert et videreutdanningstilbud til lærere. Komiteen viser til at vurderinger av hvordan programmering kan legges inn i andre læreplaner for fag, skal ivaretas gjennom det pågående arbeidet med fagfornyelsen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforlik av 22. november 2017 mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre om utvidelse av satsin-

gen på programmering i skolen. Flertallet mener at programmering bør ha en mer sentral del i utdanningen. Koding gir verdifull kompetanse som kan nyttes i en rekke fag, og det bør legges til rette for at barn og unge ikke bare lærer å bruke, men også utvikle digitalt innhold og tjenester. Flertallet viser til at for å nå disse målene bør midlene brukes til å sikre kompetanse i skolene gjennom videreutdanning, utvikling av den teknologiske skolesekken og tilrettelegging for gode digitale læremidler.

Flertallet viser til budsjettforliket 22. november, hvor det ble satt av 50 mill. kroner til «IKT-tiltak i grunnopplæringen» over Kommunal- og moderniseringsdepartementets kap. 571 post 60.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at flere og flere skoler nå tilbyr koding som en del av valgfagene på ungdomstrinnet. Dette bør etter disse medlemmers mening være et tilbud for alle elever, og programmering bør inngå som en del av læreplanen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det må gjøres mer for at barn og unge ikke bare er i stand til å bruke, men også skape digitalt innhold og digitale tjenester. Disse medlemmer mener at vi trenger et teknologiløft som starter i grunnskolen, at alle elever skal få lære koding allerede fra barnetrinnet, og at lærerne må få bedre tilbud om etter- og videreutdanning i god pedagogisk bruk av digitale læremidler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, der det er avsatt 100 mill. kroner til et teknologiløft i skolen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til finansinnstillingen og Senterpartiets alternative budsjettforslag, med forslag om å opprette en tilskuddsordning på 12 mill. kroner for 2018 for å stimulere flere skoler til å tilby opplæring i koding.

Digitale læremidler

Komiteen mener behovet for økt konkurranse i utvikling av digitale læremidler er helt nødvendig og avgjørende for nyskaping på feltet, og for å sikre både dagens og fremtidens skole og at elever ikke blir hengende etter i det digitale paradigmeskiftet. Komiteen ønsker derfor innført en modell med en nasjonal ordning for digitale læremidler som stimulerer kommunesektoren til innkjøp av digitale læremidler som øker innovasjon og utvikling i et åpent mangfoldig marked, og viser til anmodningsvedtak fremmet av kommunal- og forvaltningskomiteen i Innst. 16 S (2017–2018), hvor

regjeringen bes om å utrede hvordan en nasjonal ordning for digitale læremidler kan innrettes.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, vil påpeke at Norge i dag er et av de mest digitaliserte landene i verden. Flertallet vil vise til Meld. St. 27 (2015–2016) Digital agenda for Norge – IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet. Et av målene som er satt der, er at innen år 2020 skal 90 pst. av husstandene ha tilbud om minst 100 Mbit/s, basert på kommersiell utbygging i markedet. Flertallet vil vise til at i 2013 hadde Finnmark 7 pst. dekning, og Oslo 95 pst. I 2017 er dekningen i Finnmark på 82 pst., mens den i Oslo er 98 pst.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er bekymret for at digitaliseringen i skolen går for sent, og ber regjeringen utrede en fondsmodell for digitale læremidler. Disse medlemmer vil trekke frem den danske modellen, der den danske stat har opprettet en fondsordning for å stimulere til kjøp i markedet, og friheten til å velge løsninger ligger hos læreren. Skolene får tilbakebetalt 50 pst. av investeringen om de kjøper digitalt, og det er opprettet enkle kriterier for hvem som kan levere til danske skoler, samt en lett tilgjengelig materialplattform som er utstillingsvindu for digitale læremidler.

Disse medlemmer viser til at en samlet komité i forbindelse med behandlingen av Dokument 8:4 S (2016–2017) uttalte at skolen i for stor grad henger etter i denne utviklingen, noe som også finner støtte i den internasjonale undersøkelsen ICILS (International Computer and Information Literacy Study) fra 2013, som viste at kun åtte pst. av norske elever i ungdomsskolen bruker datamaskin daglig på skolen, mens 75 pst. av elevene gjør det hjemme. I undersøkelsen Monitor 2016 uttrykkes også en bekymring for at en stor variasjon i digital modenhet mellom skolene kan føre til at prinsippet om likeverdig opplæring er truet.

Disse medlemmer vil i denne forbindelse påpeke at bruk av digitale verktøy på skolen, i hjemmearbeid og for en rettferdig avvikling av eksamen, forutsetter bredbåndsdekning med tilstrekkelig hastighet til alle skoler og husstander. Dette er dessverre ikke tilfellet i dag og utgjør en stor ulempe for elever og deres mulighet til å benytte digitale læremidler og digitale verktøy.

Skolebibliotek

Komiteen vil understreke at skolebibliotekene og bibliotekarenes fagkompetanse har en viktig funksjon i elevenes læringsarbeid, både når det gjelder tilgang på litteratur, formidlingskompetanse osv.

Komiteen viser til at en samlet komité i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 21 (2016–2017)

Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen, vedtok at det skal legges fram en melding for Stortinget om biblioteksektoren, inkludert skolebibliotekenes og universitetsbibliotekenes rolle i utdanningene. Komiteen imøteser dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen 22. november 2017, hvor regjeringen bes vurdere en ordning med kompetansetilskudd for å stimulere til ansettelse av flere skolebibliotekarer, etter modell fra Sverige.

Flertallet viser til at rik tilgang på aktuell og interessevekkende litteratur vekker elevenes leseengasjement. Skolebibliotekene kan derfor spille en viktig rolle i en elevs faglige, språklige og sosiale utvikling. Skolebibliotekaren er avgjørende for at barna skal få nødvendig oppfølging, og kan støtte opp under elevenes læring ved å stimulere til leselyst og fremme utviklingen av et godt språk.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at NIFU har evaluert Program for skolebibliotekutvikling. Rapporten viste at utviklingsprogrammet var vellykket, men at svak forankring av skolebibliotek på kommunenivå, og manglende prioritering nasjonalt, skaper utfordringer for sektoren.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener at det er på tide å belyse skolebibliotekenes rolle og inkludere deres funksjon i forbindelse med fagfornyelsen og det foreslåtte læreplanarbeidet, samt påse at det inkluderes i skolens pedagogiske planverk.

Disse medlemmer viser til proposisjonen og forslaget om at skolebibliotek skal inkluderes i tilskuddsordningen for lesestimulerings tiltak. Disse medlemmer mener dette fordrer at regelverket for ordningen må endres og tilpasses skole- og folkebibliotekene, for at det skal bli en reell mulighet for bibliotekene å søke på disse midlene.

Disse medlemmer har videre merket seg innspill fra Norsk bibliotekforening om behovet for nasjonale lisenser for kunnskapskilder, og at dette vil være et viktig tiltak for å nå målet om fri tilgang på forskning, samtidig som det vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt. Disse medlemmer støtter dette.

Fag- og yrkesopplæring

Komiteen viser til at Norge trenger flere dyktige fagarbeidere i fremtiden, og at det derfor er svært viktig med attraktive yrkesfag og god rekruttering.

Komiteen mener elever som velger yrkesfaglige utdanningsprogrammer i videregående opplæring, må

møte gode, relevante utdanninger og skoler med oppdatert utstyr. Det er viktig for at de yrkesfaglige utdanningene skal være attraktive og motiverende, men også for at elevene skal ha med seg oppdatert og relevant kunnskap og ferdigheter ut i arbeidslivet.

Komiteen er bekymret for at det utdannes for få fagarbeidere, og at frafallet i videregående opplæring er vedvarende høyt, særlig av gutter på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, vil understreke at arbeidslivet har et stort behov for folk med yrkesfaglig utdanning. Teknisk og industriell produksjon, bygg og anleggsarbeid og helsefag er blant fagene med stort behov for arbeidskraft, viser NHOs kompetansebarometer.

Flertallet vil vise til regjeringens Yrkesfagløft og de konkrete og betydelige satsingene på yrkesfagene. I yrkesfagpakken i statsbudsjettet for 2018 foreslås det 40 mill. kroner til ulike tiltak, i tillegg til om lag 25 mill. kroner til nye studieplasser i fagskolene. Blant tiltakene flertallet vil trekke frem, er «yrkesfagernes år», som skal bidra til økt oppmerksomhet og status for fagopplæringen, og lektor 2-ordningen for yrkesfag, som sikrer at fagpersoner fra industri og øvrig arbeidsliv blir involvert direkte i undervisningen. Videre blir hospiteringsordningen for yrkesfaglærere styrket. Det foreslås også 638 nye studieplasser i fagskolene. Flertallet vil vise til Meld. St. 9 (2016–2017) Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning, som inneholder en rekke konkrete tiltak som styrker fagskolesektoren.

Flertallet vil særlig understreke den betydelige satsingen på lærlingstilskudd som har vært gjennomført av regjeringen, Venstre og Kristelig Folkeparti. Tall fra Utdanningsdirektoratet viser at målt i kroner økte basistilskudd I med drøyt 13 000 kroner fra 2009–2013, mens det økte med 36 000 kroner fra 2013–2017. Basistilskudd II økte med knapt 3 800 kroner fra 2009–2013, mens det økte med hele 26 000 kroner fra 2013–2017.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er bekymret over at Utdanningsdirektoratets tall viser at det har blitt 3 000 færre yrkesfagelever i videregående opplæring under regjeringen fra Høyre og Fremskrittspartiet. På studieprogrammene Bygg og anleggsteknikk og Teknisk og industriell produksjon alene er elevtallet redusert med over 2 000 elever. Dette er fag som ble trukket fram som svært viktige for norsk næringslivs konkurransevne og lønnsomhet i for eksempel NHOs kompetansebarometer for 2017. Disse medlemmer er derfor overrasket og bekymret over at regje-

ringen ikke foreslår nye tiltak for å styrke fag- og yrkesopplæringen i statsbudsjettet for 2018.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil vise til at tall fra Utdanningsdirektoratet viser at det i skoleåret 2013–2014 var 74 172 elever på yrkesfaglige utdanningsprogrammer (alle trinn). I skoleåret 2016–17 var det 69 644 elever. Disse medlemmer vil påpeke at en stor del av denne nedgangen skyldes at medier og kommunikasjon i 2016 ble endret fra å være et yrkesfaglig utdanningsprogram til å bli et studieforberedende utdanningsprogram. Denne endringen ble gjort med bakgrunn i at stort sett alle elever på dette utdanningsprogrammet tok generell studiekompetanse fremfor å gå i lære. Disse medlemmer viser til at da man i 2016 innførte det nye studieforberedende medier og kommunikasjon, var det 2 886 elever som startet på VG1. Det er omtrent like mange som startet på VG1 medier og kommunikasjon året før, da dette var et yrkesfaglig utdanningsprogram (3 194).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslo å bevilge 100 mill. kroner til å oppdatere utstyret på yrkesfaglige programmer, 20 mill. kroner til å innføre tilskudd til bedrifter som gir yrkesfagelever praksis gjennom yrkesfagopplæringen og 10 mill. kroner til å gi rådgivere i ungdomsskolen mulighet til å hospitere i arbeidslivet og gi elever bedre innsikt i hvilke muligheter ulike utdanningsvalg kan gi.

Dyktige lærere med nok tid er også den viktigste kvalitetsfaktoren i yrkesfagene, men for mange fagarbeidere er det krevende å gå ut av arbeidslivet for å ta en ny utdanning. Disse medlemmer vil innføre et stipend for å få flere dyktige fagarbeidere til å bli yrkesfaglærere og foreslo å bevilge 20 mill. kroner til dette i finansinnstillingen.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet i finansinnstillingen til sammen foreslo å styrke fag- og yrkesopplæringen med 250 mill. kroner mer enn regjeringen, til oppdatert og moderne utstyr i yrkesfagopplæringen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det ble fremmet forslag om totalt 253 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag til et reelt løft for yrkesfagene. Elementene i denne yrkesfagspakken framgår av tabellen i Senterpartiets generelle merknad, se pkt. 2.3.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener regjeringen gjør for lite for å motvirke frafall og oppfylle målene som staten og arbeidslivets parter er blitt enige om i samfunnskontrakten. Dette

medlem vil også understreke viktigheten av å styrke kvaliteten på opplæringstilbudet elevene får i skolen. Nok kvalifiserte lærere er en nøkkelfaktor for at alle elever skal få like gode muligheter for å lære, lykkes og trives. En undersøkelse av HiOA og NTNU gjennomført i 2013 viser at mer enn 1 000 yrkesfaglærere tilsatt i videregående skole, ikke har lærerutdanning. Det tar tid å fylle opp dette underskuddet. Dette medlem registrerer at regjeringen sier at de satser på yrkesfaglærerutdanningen, men det er tydelig at regjeringens politikk ikke fungerer for denne lærerutdanningen. Dette medlem mener opplæringstilbudet svekkes ved at utstyrsparken er gammel og umoderne, ved at opplæringen i avdelingene ikke gjenspeiler den virkeligheten de møter ute på arbeidsplassene, og at elevene ikke får trening i å bruke relevant utstyr. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative budsjett, der det ut over regjeringens budsjettforslag foreslås bevilget 100 mill. kroner for å øke lærlingtilskuddet, 100 mill. kroner for å oppgradere og fornye utstyrsparken på yrkesfaglig utdanningsprogram og 40 mill. kroner for å utdanne og etterutdanne flere yrkesfaglærere.

Utstyr i ressurskrevende yrkesfaglige programmer

Komiteen er kjent med at utstyrssituasjonen er krevende ved mange videregående skoler, spesielt innen ressurskrevende yrkesfaglige programmer, der investeringer i nytt utstyr vil være et tungt løft for de videregående skolene. Opplæring i bruk av nye arbeidsmetoder og oppdatert utstyr tilsvarende det elevene vil møte i arbeidslivet, er avgjørende for at fagopplæringen skal kunne være relevant og ivareta sin funksjon som tilbyder av kompetanse for arbeidslivet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede hva det reelle utstyrsbehovet er ved skolene for å ivareta samtlige læreplanmål og relevansen i yrkesopplæringen, med sikte på å innføre en toppfinansiering av særlig ressurskrevende utdanningsprogram.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at på flere utdanningssteder må yrkesfagelever benytte utstyr som er utdatert i arbeidslivet. Dette gjør opplæringen i skole mindre relevant og bidrar slik til at færre gjennomfører utdanningen. Disse medlemmer vil investere i oppdatert og mer tilgjengelig utstyr for yrkesfagene, slik at elevene blir bedre forberedt og lærer om den teknologien de vil møte i arbeidslivet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 100 mill. kroner til oppdatert og moderne utstyr i yrkesfaglig opplæring i statsbudsjettet for 2018.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det både er foreslått et særskilt tilskudd for ressurskrevende yrkesfag, med en bevilgning på 15 mill. kroner i 2018, og innføring av et tilskudd for toppfinansiering ved innkjøp av utstyr på skoler med yrkesfag på 20 mill. kroner for 2018. Til sammen innebærer Senterpartiets alternative budsjettforslag 35 mill. kroner på kap. 226 ny post 61 til å bedre utstyrssituasjonen i fagopplæringen i 2018.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett, der det foreslås bevilget 100 mill. kroner til fornying og oppgradering av utstyrsparken på yrkesfaglige linjer.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at det høsten 2016 ble levert en rapport om utstyrssituasjonen på yrkesfag. Den bygger på et omfattende datamateriale samlet inn høsten 2015 og våren 2016. For det første var det en undersøkelse i samtlige videregående skoler i Norge hvor målet var å kartlegge utstyrssituasjonen på alle utdanningsprogram på VG1 og et større utvalg programområder på VG2. For det andre ble det gjort en undersøkelse rettet mot alle lærebedrifter som rekrutterer lærlinger fra disse programområdene. I alt svarte 2 450 skoler og 3 100 bedrifter på spørreskjemaet. I tillegg ble det foretatt casestudier.

Disse medlemmer ser derfor ikke behov for en ny kartlegging, men erkjenner at det er betydelige forskjeller i utstyrssituasjonen mellom fag og fylker. Det må stilles klare krav til kvalitet og sikkerhet for utstyret, og fylkeskommunene må som skoleeiere følge opp sitt ansvar for å løfte standarden. En rekke fylkeskommuner har tatt store grep, og det forventes at de resterende følger etter.

Fleksible opplæringsløp i fagopplæringen

Komiteen viser til at vekslingsmodeller er alternative modeller der opplæringen veksler mellom skole og bedrift gjennom hele opplæringsløpet, i motsetning til hovedmodellen i fagopplæringen, der elevene først går to år i skole og deretter to år i læretid i bedrift. Komiteen mener det er positivt at vekslingsmodellene gir elevene og lærlingene tidligere kontakt med arbeidslivet og mulighet til å delta i reelle arbeidssituasjoner i faget de har valgt. En sterkere integrering av opplæringen som gis i skole og i lærebedrift, gir bedre sammen-

heng i utdanningen, og dermed bedre læring. For mange elever er dette mer motiverende og oppleves mer relevant, samt at de får en bedre oppfølging av skolen helt fram til fag- eller svennebrev. Komiteen viser til at veksling mellom skole og arbeidsliv gjennom hele opplæringsløpet ser ut til å ha en positiv virkning på elevenes motivasjon og læring. Dette bekreftes i en FAFO-rapport fra 2016 om evalueringen av forsøket med vekslingsmodeller i fag- og yrkesopplæringen. Til tross for at slik veksling svarer på både elevenes og ulike bransjers behov på en bedre måte enn hovedmodellen, er det fortsatt et fåtall elever som tilbys slike fleksible opplæringsløp. Tall fra Utdanningsdirektoratet viser at kun 400 elever/lærlinger fikk opplæring gjennom slike vekslingsmodeller høstsemesteret 2016. Komiteen mener behovet og interessen for å få til en bedre veksling mellom opplæring i bedrift og i skole tilsier at langt flere skoler bør tilby sine elever en slik modell.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, vil understreke betydningen av fleksible utdanningsløp og mangfold og valgfrihet innen utdanningen. Flertallet anser vekslingsmodeller som et godt virkemiddel for å få flere til å gjennomføre yrkesfaglige utdannelse. Flertallet vil påpeke at vekslingsmodeller på yrkesfag ikke innebærer innføring av nye rettigheter for elever eller nye plikter for fylkeskommunene. Rammene for opplæringen er fortsatt som i 2 + 2-modellen, altså to års opplæring i skole og to års opplæring i bedrift. Flertallet mener derfor at en endret organisering av opplæringen ikke vil medføre ekstra kostnader på sikt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at for å sikre at elever får praksis tidlig i skoleløpet, eksempelvis gjennom vekslingsmodeller, er det behov for bedrifter som inngår samarbeid med skolene om å gi elever slike praksisopphold. I dag er det ingen ordninger for kompensasjon til bedrifter og foretak som gir elever praksis. Disse medlemmer vil prøve ut en ordning med økonomisk tilskudd til bedrifter og virksomheter som samarbeider med skolen om praksis for elevene de første skoleårene, og Arbeiderpartiet foreslår i finansinnstillingen å sette av 20 mill. kroner til ordningen i 2018.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen, ut over en støtte på gjennomsnittlig 350 000 kroner til de 13 fylkeskommunene som deltar i forsøksordning med vekslingsmodeller, ikke har lagt inn kompensasjon til fylkeskommunene for den merkostnaden det påløper skolene å drifte ulike modeller og parallelle kostnader for opplæringen i bedrift og i skole. Disse medlemmer er bekymret for at dette fører til at sko-

ler vegrer seg for å tilby vekslingsmodellen som alternativ til hovedmodellen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, med forslag om å øke rammetilskuddet til fylkeskommunene, herunder 6,6 mill. kroner til tilskudd til innføring av vekslingsmodeller i alle fylker.

Lærlingstilskudd

Komiteen viser til at det fortsatt er en mangel på læreplasser og tilgang på lærebedrifter innen flere utdanningsprogrammer. Årsaken til dette er sammensatt, men komiteen vil påpeke at næringsstrukturen i landet innebærer at svært mange av lærebedriftene er små og mellomstore bedrifter, der ansvaret for lærlinger innebærer en utfordring økonomisk. Komiteen vil understreke at utfordringen med å rekruttere nye lærebedrifter og beholde eksisterende læreplasser må møtes gjennom flere virkemidler, der ett viktig insitament vil være å øke læretilskuddet.

Komiteen viser til at det i fjor var nesten 9 000 yrkesfagelever som ikke fikk læreplass, og dermed fikk avbrutt utdanningen sin. Mange av disse faller ut av skolen. Et godt lærlingstilskudd har stor betydning for at bedrifter og foretak skal kunne gi lærlinger god opplæring, og at flere skal ta inn lærlinger.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, påpeker at lærlingstilskuddet ikke ble økt under regjeringen Stoltenberg II. De samarbeidende partier har på sin side hittil økt lærlingstilskuddet med til sammen 21 000 kroner per kontrakt. Det har gjort det lettere for alle bedrifter, spesielt de små og mellomstore, å ta inn lærlinger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil at yrkesfaglig opplæring i bedrift skal verdsettes likt som opplæring i videregående skole, og viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, der det foreslås å øke bevilgningen til lærlingstilskudd med 110 mill. kroner, noe som vil utgjøre 5 500 kroner per lærlingstilskudd.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, med forslag om å øke lærlingstilskuddet med 5 000 kroner pr. ny kontrakt ved å øke rammetilskuddet til fylkeskommunene med 100 mill. kroner.

Lokalt rekrutterings- og formidlingsarbeid for flere læreplasser

Komiteen vil understreke at læreplasser og lærebedrifter finnes lokalt, derfor må også hovedvekten av

innsatsen i selve rekrutteringen av lærebedrifter og formidlingen av læreplasser skje lokalt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til avtalen, Samfunnskontrakt for flere læreplasser 2016–2020, mellom staten og partene i arbeidslivet. En erfaring fra foregående samfunnskontraktperioder har vært forholdsmessig lite konkret arbeid lokalt sammenlignet med sentrale planer og verbale målsetninger. Disse medlemmer er bekymret for at det samme vil skje i denne perioden, og mener arbeidet bør intensiveres.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det er foreslått en bevilgning på 10 mill. kroner for 2018 i en ny tilskuddsordning for å styrke rekrutteringsarbeidet lokalt.

Disse medlemmer viser til budsjettthøringen, der representanter for anleggsnæringene tok opp behovet for økt utdanningskapasitet, og påpeker at det i flere fylker er potensial for flere læreplasser.

Hospitering i bedrift for yrkesfaglærere

Komiteen viser til forsøksordningen med hospitering, der programfaglærere, fellesfaglærere og rådgivere kan hospitere i en bedrift. I perioden 2010 til 2012 ble det gjennomført forsøksordninger med hospitering i seks fylker som et ledd i oppfølgingen av samfunnskontrakten mellom staten og partene i arbeidslivet. Hospitering i bedrift for yrkesfaglærere er viktig for å gjøre fag- og yrkesopplæring bedre gjennom oppdatering av kunnskap, slik at fagopplæringen i skolen blir relevant i forhold til arbeidslivets behov for kompetanse. En ytterligere effekt er at hospiteringen kan bidra til å rekruttere flere lærebedrifter og øke antallet læreplasser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, finner det gledelig at det er foreslått å benytte om lag 85 mill. kroner til kompetanseutvikling for yrkesfaglærere innenfor strategien Yrkesfaglærerløftet. Tiltakene inkluderer etter- og videreutdanningstilbud, samt mulighet til å hospitere og delta på kursvirksomhet i arbeidslivet. Flertallet registrerer at målgruppen for hospiteringsordningen er programfaglærere, instruktører og faglige ledere. I 2016 deltok 800, hvorav programfaglærere utgjorde 700. Flertallet mener det er positivt at regjeringen, Venstre og Kristelig Folkeparti er kommet til enighet om å styrke disse ordningene for yrkesfaglærerne. Det vil bidra til faglig oppdaterte lærere og en mer relevant og yrkesrettet undervisning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener hospitering i bedrift er et viktig tiltak i oppfølgingen av Samfunnskontrakt for flere læreplaser 2016–2020, og savner en mer offensiv holdning til dette i regjeringens budsjettforslag.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener det er behov for å styrke dette arbeidet vesentlig for å øke relevansen og kvaliteten i fagopplæringen, og viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag i finansinnstillingen, der det er foreslått 5 mill. kroner i 2018, hvilket innebærer en fordobling sammenlignet med regjeringens bevilgningsforslag.

Små og verneverdige håndverksfag

Komiteen viser til at Norge, gjennom ratifikasjon av UNESCOs konvensjon om vern om immaterielle kulturverdier, har en forpliktelse til å ivareta kompetanse innen små og verneverdige håndverksfag. Til tross for mangel på slik kompetanse og etterspørsel etter fagpersoner, er det en stor utfordring å rekruttere søkere til disse utdanningene. Sviktende søkning gjør det også utfordrende for skoleeiere å videreføre utdanningstilbudene.

Komiteen viser til rapporten fra «Yrkesfaglig utvalg om immateriell kulturarv og verneverdige fag» fra 2016, med flere konkrete forslag til tiltak for å øke interessen for disse fagene og tilgangen på fagkompetanse. Komiteen vil spesielt understreke behovet for at rådgivere i skolen har tilstrekkelig kjennskap til de utdanningstilbudene som finnes, slik at potensielle søkere gjøres oppmerksomme på hvilke muligheter som ligger i disse fagene.

Komiteen viser for øvrig til merknadene fra en samlet komité i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 16 (2015–2016) om å likestille voksne som søker inntak til små og verneverdige fag, med søkere med ungdomsrett.

Friluftslivsfag

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at Nordland fylkeskommune siden høsten 2013 har tilbudt friluftslivsfag som et studieforberedende utdanningsprogram i videregående opplæring. Tilbudet er godkjent som et forsøk og lagt til Knut Hamsun videregående skole. Studiet bygger på en lokalt utviklet læreplan og er bygd opp tilsvarende idrettsfag, med fordypning i felles og valgfrie programfag i tillegg til fellesfagene. Til tross for at erfaringene er meget gode, og at det i Nordland fylkeskommune er politisk enighet om at tilbudet bør videreføres, er flertallet kjent med at Utdanningsdirektoratet har varslet at tilbudet ikke vil kunne videreføres før sluttrapportering er gjennomført

og tilbudet eventuelt blir godkjent som et permanent tilbud. Dette medfører at det fra høsten 2018 er stopp i inntak av nye elever.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, vil understreke betydningen av at departementet bidrar til at forsøket kan videreføres fram til læreplanen er endelig godkjent.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Venstre viser til at erfaringene og evalueringen så langt er positive, både med tanke på rekruttering, frafall og læring. Friluftslivsfag gir mer robuste elever med praktisk og teoretisk forankring. Det bidrar til folkehelse og livsmestring, bærekraftig utvikling, entreprenørskap og sosial kompetanse, i tråd med den overordnede delen av læreplanen, som ble fastsatt 1. september, der det står:

«Skolen skal bidra til at elevene utvikler naturglede, respekt for naturen og klima- og miljøbevissthet.»

Disse medlemmer mener at den kompetansen dette tilbudet gir etter tre år i videregående skole, er viktig, nyttig og relevant som basis for mange fagområder – fra forskning til forsvar og undervisning, helse, reiseliv og entreprenørskap og ingeniørfagene. Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at friluftslivsfag bør inkluderes i tilbudet innen studieforberedende utdanningsprogram.

En mobbefri skole

Komiteen viser til at flere lærere kan bidra til at elever ikke må tas ut av klassen for å få ekstra oppfølging, men kan få dette innenfor rammen av klassefelleskapet. Flere lærere er også viktig for å forebygge mobbing og utrygge læringsmiljø gjennom å gi lærere mer tid til å arbeide med å bygge gode sosiale relasjoner og et godt klassemiljø for elevene. Dette er også viktig for elever med nedsatt funksjonsevne, som forskning viser er særlig utsatt for utrygghet og krenkelser på skolen. Komiteen vil også understreke betydningen av å motvirke mobbeatferd hos barn i barnehagen. Nyere forskning viser at slik mobbeatferd gjør seg utslag i blant annet utestengelse fra lek. Dette er bekymringsfullt fordi leken er noe av det viktigste for små barns utvikling. Å ha en god venn og føle seg ønsket gir trygghet. Det er viktig for barnets sosiale og emosjonelle utvikling. Trygge og kompetente voksne er de beste til å forhindre mobbing gjennom å skape gode miljøer for læring og trivsel for alle.

Komiteen mener at det i antimobbearbeidet må rettes større oppmerksomhet mot inkludering som tiltak for å motvirke et dårlig psykososialt miljø.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener regjeringen har brukt for lang tid på oppfølgingen av Djupedal-utvalgets anbefalinger, og at tiltakene har vært for få. Andelen elever som mottar spesialundervisning, har økt kraftig etter innføringen av Kunnskapsløftet, og 2/3 av elevene som mottar spesialundervisning, får denne alene eller i små grupper. Mange av disse elevene melder at de føler seg utenfor og ekskludert. Dette er en trussel mot en inkluderende skole.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti er svært fornøyde med at regjeringen, Venstre og Kristelig folkeparti har fulgt opp Djupedalsutvalgets arbeid og fått innført et tydeligere og strengere regelverk og flere konkrete tiltak for å sikre at mobbing forebygges, og at elever får rask og riktig hjelp. Det å gi barn og unge en trygg barndom og oppvekst er det viktigste forebyggen- de tiltaket vi har. Regelverket som er innført, innebærer at nulltoleranse mot mobbing, vold, trakassering, diskriminering og annen krenking nå er lovfestet. Elevene har rett til et trygt og godt skolemiljø, og det er elevens opplevelse av skolemiljøet som til enhver tid er avgjørende.

Disse medlemmer vil også vise til arbeidet som gjøres for å sikre at også barn i barnehage har en trygg barndom. Innsatsen for å sikre trygge og gode miljøer uten mobbing i barnehagen er en prioritert oppgave. Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning er ett av fire satsingsområder i den reviderte kompetansestrategien «Kompetanse for fremtidens barnehage», som ble lagt frem nå i høst. En helhetlig antimobbepolitikk, og en utvidelse av ordningen med fylkesvise eller regionale mobbeombud, vil sikre at det skal nytte for barn og unge å si ifra, og bidra til å sikre alle barn og unge en trygg barndom og oppvekst.

Disse medlemmer viser til at den omfattende satsingen på kompetansetiltak for å styrke barnehagenes og skolenes evne til å forebygge, avdekke og håndtere mobbing videreføres. Det er i dette budsjettet satt av omtrent 65 mill. kroner til arbeidet mot mobbing og for et trygt og godt skolemiljø, herunder midler til å styrke Fylkesmannens arbeid mot mobbing og innføring av lokale mobbeombud. I tillegg til dette kommer midler på kap. 231 post 21 Særskilte driftsutgifter for barnehager.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil gjennomføre et kompetanseløft for alle ansatte i skolen, styrke skoler med store læringsmiljøutfordringer med flere miljøarbeidere og innføre beredskapsteam mot mobbing for alle kommuner, og viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, der det er satt av 75 mill. kroner til tiltak mot mobbing, samt

at et foreslås en øremerking på 100 mill. kroner til økt bemanning i skolehelsetjenesten.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil vise til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett, der det foreslås bevilget 60 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag for tiltak mot mobbing i barnehage og skole, samt at det foreslås innføring av nasjonale ressursbestemmelser som vil øke bemanningen og lærertettheten i barnehage og skole.

Seksualundervisning

Komiteen mener det også er stort behov for å fornye seksualundervisningen i norsk skole. En rekke mediesaker de siste årene viser det store behovet for at ungdom skal lære mer om grensesetting, samtykke, ansvar og identitet. Ikke minst må undervisningen tilpasses den digitale virkeligheten dagens barn og unge vokser opp i.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet i finansinnstillingen foreslo å bevilge 2,5 mill. kroner til et pilotprosjekt for ny seksualundervisning i skolen.

Ungdom utenfor opplæring og arbeid

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig folkeparti, viser til budsjettforlik av 22. november 2017 mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, hvor det ble enighet om å bevilge 10 mill. kroner for 2018 til forsøksordninger med nye tiltak for ungdom som står utenfor opplæring og arbeid. Flertallet viser til erfaringer fra Nav om at desto lenger utenforskap varer, desto vanskeligere er det å komme seg inn i arbeidslivet en dag. Unge vil ofte ikke ha arbeidserfaring å vise til, og har man da ikke fullført videregående opplæring, vil det ha stor betydning for den enkeltes muligheter på arbeidsmarkedet. Flertallet mener det er nødvendig å iverksette målrettede tiltak overfor ungdom som står utenfor opplæring og arbeid, og at det bør legges til rette for et fireårig prøveprosjekt med blant annet produksjonsskoler etter dansk modell.

I budsjettavtalen ble det foreslått en økning på 10 mill. kroner på kap. 225 post 21 til dette. Flertallet foreslår at økningen på 10 mill. kroner heller legges til kap. 226 post 21.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 10 mill. kroner til forsøksordninger med nye tiltak for ungdom utenfor opplæring og arbeid.

Produksjonsskoler

Komiteen viser til at det er et stort behov for tiltak for å redusere frafallet i videregående opplæring. Komiteen er kjent med at en i Danmark har lang erfaring med såkalte produksjonsskoler som et alternativ til den ordinære videregående fagopplæringen for ungdom som av ulike årsaker dropper ut av skolen. Selve idé- og verdigrunnlaget til produksjonsskolen er å skape et praktisk læringsgrunnlag, som kan gi ungdom lyst, mulighet og kompetanse til å gjennomføre en videregående utdanning eller klare seg på arbeidsmarkedet. Gjennom produksjon og arbeidsfellesskap oppnår elevene ny motivasjon for utdanning og ser nye muligheter.

Komiteen mener at produksjonsskoler er et av flere aktuelle tiltak for å gi elever som har droppet ut, eller som står i fare for å droppe ut av skolen, et opplæringstilbud på veien tilbake til ordinær opplæring. Komiteen viser til at Hordaland fylkeskommune har slike produksjonsskoler under utprøving.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til finansinnstillingen og Senterpartiets alternative budsjettforslag, med forslag om å opprette en tilskuddsordning for produksjonsskoler med en bevilgning på 15 mill. kroner for 2018.

Post 22 Videreutdanning for lærere og skoleledere

Komiteen viser til proposisjonen, der regjeringen foreslår å konsekvensjustere helårsvirkningen av de studieplassene som ble vedtatt i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2017. Ut over dette foreslår regjeringen å redusere bevilgningen til videreutdanning for ansatte i undervisningsstillinger uten godkjent lærerutdanning med 25 mill. kroner, under henvisning til at søkningen til PPU eller yrkesfagsutdanning for denne gruppen ansatte er lavere enn budsjettet i 2017.

Komiteen vil understreke at læreren er den viktigste innsatsfaktoren for elevene og at læreryrket er et av de viktigste yrkene vi har. En skole for kunnskap og like muligheter krever faglig og pedagogisk sterke lærere, og det er av avgjørende betydning både at vi rekrutterer de flinkeste og mest motiverte, og at lærerne gis gode videreutviklingsmuligheter.

Komiteen mener at det er behov for et løft for videreutdanning, og mener det må tilrettelegges for videreutdanning i flere fag. Komiteen mener videre at det er behov for å styrke lærernes digitale kompetanse. Komiteen viser til viktigheten av livslang læring og mener det også er viktig å satse på videreutdanning av lærere i voksenopplæringen, inkludert fagene norsk som andrespråk og voksenpedagogikk.

Komiteen viser til at alle barn skal ha like muligheter i utdanningsløpet, og dermed må ha like godt kvalifiserte lærere.

Komiteen viser til at det i forbindelse med yrkesfagløftet er et stort behov for videreutdanning av yrkes-

faglærere og instruktører i arbeidslivet for å bidra til økt kompetanse og gjennomføringsgrad i videregående skole. Komiteen ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med vurdering av hvordan dette behovet best kan dekkes.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å inkludere en vurdering av etablering av et senter for etter- og videreutdanning av yrkesfaglærere og instruktører ved Universitetet i Agder, i samarbeid med Høgskolen i Oslo og Akershus, i vurderingen av hvordan behovet for yrkesfaglærere og instruktører i arbeidslivet best kan dekkes.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, mener en slik vurdering må inkludere en vurdering av etablering av et «Senter for etter- og videreutdanning av yrkesfaglærere og instruktører i arbeidslivet» ved UiA, i samarbeid med HIOA.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen inkludere en vurdering av etablering av et 'Senter for etter- og videreutdanning av yrkesfaglærere og instruktører' ved Universitetet i Agder, i samarbeid med Høgskolen i Oslo og Akershus.»

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforlik av 22. november 2017 mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, der det foreslås å styrke satsingen på videreutdanning av lærere, inkludert ikke-kvalifiserte, med 200 mill. kroner.

Dette flertallet mener det må legges til rette for at ordningen for ansatte i undervisningsstillinger som ikke har godkjent lærerutdanning, også kan gjelde for lærere som har behov for annen utdanning enn praktisk-pedagogisk utdanning, praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag og yrkesfaglærerutdanning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at den rød-grønne regjeringen i samarbeid med partene etablerte «Kompetanse for kvalitet», et varig system for etter- og videreutdanning for lærere. Dette var, og er, en viktig satsing for å imøtekomme lærernes behov for faglig påfyll og oppdatering og bidra til at skolenes kompetansebehov blir dekket. I tillegg innførte den rød-grønne regjeringen kompetansekrav for undervisning i fagene norsk, norsk tegnspråk, samisk, engelsk og matematikk, men uten at disse ble gitt tilbakevirkende kraft. Disse medlemmer mener kompetansekrav for undervisning er ett av flere vir-

kemiddel for å øke lærernes kompetanse og styrke kvaliteten på opplæringen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å styrke satsingen på videreutdanning av lærere, inkludert ikke-kvalifiserte, med 200 mill. kroner.

Disse medlemmer viser videre til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås å prioritere 20 mill. kroner til videreutdanning i god bruk av digitale læremidler og 10 mill. kroner til videreutdanning for fagskolelærere.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener for øvrig at innføringen av nye kompetansekrav som gis tilbakevirkende kraft, må fullfinansieres av staten, uten at lærere gjennom egenandel blir avkrevd å bekoste pålagt videreutdanning. Å trekke tilbake tidligere godkjent utdanning og pålegge lærere tvungen videreutdanning er en belastning for den enkelte og gir utfordringer for skolene. Urimeligheten blir ekstra tydelig når lærerne i tillegg avkreves egenandel. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstreparti sitt forslag (Dokument 8:25 S (2017–2018)), der det foreslås å fjerne avskiltingen av 33 000 allmennlærere som er utdannet, eller hadde påbegynt utdannelsen, før 1. januar 2014, samt innføre en rett og plikt til etter- og videreutdanning for lærere.

Post 63 Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats fra 1.–10. trinn

Komiteen er kjent med at bevilgningen under denne posten, i tillegg til direkte tilskudd til flere lærerstillinger, også finansierer forskning på hvilken effekt økt lærertetthet har for elevenes læring. Komiteen viser i den forbindelse til proposisjonen, der regjeringen foreslår å samle bevilgningene til Forskningsrådet ved blant annet å overføre 1 mill. kroner fra post 63 til kap. 285 post 55.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforliket, hvor det er enighet om å innføre en lærernorm på skolenivå. Flertallet viser til at målet er at det fra høsten 2018 skal være en minstenorm for gruppestørrelse 2 (ordinær undervisning) på maksimalt 16 i 1.–4. trinn og maksimalt 21 i 5.–10. trinn. Fra høsten 2019 er målet en minstenorm for gruppestørrelse 2 på maksimalt 15 i 1.–4. trinn og maksimalt 20 i 5.–10. trinn. Flertallet viser videre til at normen skal evalueres underveis og sees i sammenheng med tiltak for å rekruttere et tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere. Flertallet viser til at dagens lærerutdanning, herunder gjeldende opptakskrav, og regjeringens kompetansekrav skal legges til grunn. Videre skal det utredes hvordan innføring av en norm kan

gjennomføres uten fare for forsterket lærermangel i deler av landet.

Flertallet vil understreke at kap. 226 post 63 må endres fra 1.–4. trinn til 1.–10. trinn, slik at kommunene kan benytte midlene der det er behov for å oppfylle normen. Flertallet viser til det igangsatte forskningsprosjektet «Læreeffekt», som skulle se på effekten av økt lærertetthet på småtrinnet, fra 1.–4. klasse, grunnet økte midler til dette. Flertallet ber regjeringen vurdere konsekvensene for forskningsprosjektet av innføring av en lærernorm fra 1.–10. klasse og komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2018 med en redegjørelse av dette.

Flertallet viser til budsjettforliket, hvor de fire partiene også er enige om at det skal gjøres en kvalitets-sikring av kostnader knyttet til oppdaterte GSI-tall på skolenivå, slik at ingen kommuner skal tape på innføringen av normen, og at justering av de samlede kostnader legges inn i regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett for 2018.

Flertallet viser videre til at det foreslås å bevilge 200 mill. kroner til å finansiere normen for 2018.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er positive til flere lærere i skolen, dersom det blir resultatet av den nå foreslåtte normen. Disse medlemmer viser til regjeringen fra Høyre og Fremskrittspartiets sterke motstand mot en lærernorm også etter forliket og stiller seg spørrende til hvordan dette vil påvirke utformingen og den praktiske innføringen av en norm.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil påpeke at det er svært kort tid til skolene må sette i gang rekruttering og ansettelsesprosesser for å oppfylle lærernormen, og er bekymret for at verken regjeringen, Stortinget eller kommunene per i dag vet hvordan normen skal utformes.

Disse medlemmer vil påpeke at lærernormen ifølge regjeringen skal gjennomføres med utgangspunkt i tall for gruppestørrelse 2 fra GSI, som Utdanningsdirektoratet konsekvent understreker at er svært usikre og sårbare for små svingninger. Disse medlemmer forventer at et kvalitetssikret tallgrunnlag legges til grunn for innføringen av en lærernorm.

Disse medlemmer viser til at det er lagt inn 200 mill. kroner til økt lærertetthet i budsjettforliket, men at det er svært uklart hvorvidt bevilgningen rekker å innvilge målet satt i forliket. Disse medlemmer frykter at kommunene kan bli sittende med en stor ekstraregning. Uten nok penger kan derfor en lærernorm på skolenivå bli en stor utfordring dersom regjeringspartiene ikke følger opp med tilstrekkelige bevilgninger. Disse

medlemmer har forventninger til at finansieringen og gjennomføringen av normen følges opp i revidert nasjonalbudsjett våren 2018.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 400 mill. kroner til flere lærere i grunnskolen, med 300 mill. kroner til 1 000 flere lærere i 1.–4. klasse og 100 mill. kroner til økt lærertetthet i 5.–10. klasse.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett med forslag om å øke rammetilskuddet til kommunene med 100 mill. kroner for å øke lærertettheten i grunnopplæringen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti viser til sine alternative budsjett for 2018, hvor storsatsingen på lærertetthet fullføres, og at Kristelig Folkeparti foreslår 358 mill. kroner og Sosialistisk Venstreparti omtrent det samme, til å innføre en norm for lærertetthet. Disse medlemmer viser til at dette vil fullfinansiere innføringen av en norm for lærertetthet med maks 15 elever i snitt per lærer på hver skole i 1.–4. trinn, og maks 20 elever i snitt per lærer på hver skole i 5.–10. trinn. En lovfestet minstenorm for lærertetthet sikrer at de samlede lærerressursene står i forhold til antall elever på skolen, uansett bostedskommune. Lærerne er skolens viktigste ressurs, og Kristelig Folkeparti vil at barn, uansett hvor i landet de bor, skal sikres bedre og ha likere tilgang på denne ressursen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er kritisk til at regjeringen ikke har øremerket bevilgninger tilsvarende 200 mill. kroner til tidlig innsats i barnehage og skole, og viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett, der det foreslås øremerket 120 mill. kroner på kap. 571 post 60 for å sikre en helhetlig opprustning av Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT). Dette medlem viser til Barneombudets høringsinnspill, der de skriver:

«Vi viser til at regjeringen har foreslått 200 millioner til tidlig innsats som det ikke er gitt noen nærmere føringer for og som skal fordeles gjennom frie inntekter til kommunene. Barneombudet mener det må gis føringer om at disse 200 millionene skal brukes til å styrke bemanningen i PP-tjenesten. Det er nødvendig å sikre at tjenesteapparatet rundt barnehagene og skolen har kapasitet til å utføre sine lovpålagte oppgaver. (...) Det er avgjørende for oppfyllelsen av målsettinger om tidlig innsats at barn og unge som har behov for særlig hjelp får rask utredning av sine behov slik at de kan få forsvarlig spesialundervisning. For å sikre dette må PP-tjenesten ha tilstrekkelig bemanning.»

Post 64 Tilskudd for å fremme opplæring i tegnspråk og norsk

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at skolene i større grad må forpliktes til å skape en reell tospråklig læringsarena når skolen har elever som skal ha opplæring etter § 2-6 i opplæringsloven. Reell inkludering av tegnspråklige elever forutsetter at også hørende medelever får opplæring i tegnspråk. Det må gis tilbud om innføringskurs i tegnspråk for alle elever, foreldre og ansatte ved skoler som har hørselshemmede elever, som ønsker og har behov for tegnspråkopplæring. Dette medlem mener at ved å forplikte skolen til å bli en fullverdig tospråklig læringsarena vil staten gi økonomisk kompensasjon som blant annet kan dekke økte personalkostnader og kompetanseheving. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett, der det foreslås bevilget 10 mill. kroner i tilskudd for å fremme en god tospråklig opplæringsarena (norsk tegnspråk og norsk) på skoler med elever som får opplæring etter § 2-6.

Post 71 Tilskudd til vitensenter

Komiteen viser til at de ti vitensentrene representerer et verdifullt bidrag til kunnskap og interesse for realfag som vil kunne bidra til økt rekruttering til disse fagområdene.

Komiteen mener det er en målsetning å sikre en geografisk fordeling av vitensentre, slik at de reelt sett kan fungere som støtte til alle barnehager og skoler som ønsker å benytte den kompetansen og de tilbud som vitensentrene representerer.

Komiteen mener det er viktig å inspirere barn og unge til å lære mer om teknologi og naturvitenskap, og er opptatt av å sikre at vitensentrene får en god finansiering. Komiteen viser til at det er etablert flere populærvitenskapelige opplevels- og læringscenter innen matematikk, naturvitenskap og teknologi hvor de besøkende lærer ved å eksperimentere selv, og er positiv til etablering av flere sentre.

Komiteen viser til at programstyret for vitensentrene underlagt Forskningsrådet har pekt på vitensentrenes rolle i de ulike regionene og hvor man blant annet vurderer nye etableringer i Sogn og Fjordane, samt Nordland, for å dekke hele landet på en god måte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforlik av 22. november 2017 mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, der det foreslås å styrke vitensentrene med 10 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderparti-

et foreslo å bevilge 10 mill. kroner til å styrke vitensentrene.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til finansinnstillingen og Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om å øke bevilgningen med 2 mill. kroner for 2018 ut over regjeringens budsjettforslag.

4.7 Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 195 703 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Komiteen vil også trekke frem de mange styrkene som ligger i å støtte opp om et mangfoldig utdannings-system som ivaretar ulike utdanningsbehov og muligheter for den enkelte. Dette bidrar positivt til samfunnet og gir oss tilgang på kompetanse og opplæringsarenaer som ellers ikke ville være lett tilgjengelig.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket blir satt av 3 mill. kroner til United World College i Fjaler for rehabilitering av bygningsmassen. Flertallet viser til at det er betydelig vedlikeholdsbehov på UWC. Flertallet anmoder om at nivået blir videreført i 5 år til rehabiliteringen er gjennomført.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 3 mill. kroner til United World College i Fjaler.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til finansinnstillingen og Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om å øke bevilgningen til United World College med 700 000 kroner ut over regjeringens budsjettforslag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at Den franske skolen og Den norsk-tyske bikulturelle skole i Oslo er viktige utdanningstilbud. Flertallet er opptatt av å sikre utdanningstilbud som dette forutsigbare rammer, og er positive til at den franske skolen nå har fått styrket finansiering i budsjettet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at den norsk-tyske bikulturelle skolen og den franske skolen er viktige utdanningstilbud. Disse medlemmer er kjent med at ledelsen

ved den den norsk-tyske bikulturelle skolen mener skolen er avhengig av styrket finansiering for å unngå inn-taksstopp fra høsten 2018. Disse medlemmer viser til at en samlet komité i behandlingen av statsbudsjettet for 2017 ba regjeringen sikre den franske og den norsk-tyske bikulturelle skolen forutsigbare rammer og komme tilbake til dette i revidert nasjonalbudsjett. I behandlingen av revidert nasjonalbudsjett var det kun den franske skolen som fikk styrket tilskuddet, hvilket betyr at den norsk-tyske bikulturelle skolen fremdeles er i en krevende økonomisk situasjon. Disse medlemmer vil understreke betydningen av å opprettholde tilbudet ved den norsk-tyske bikulturelle skolen og ber regjeringen gå i dialog med skolen om saken og komme tilbake til dette i revidert nasjonalbudsjett for 2018.

4.8 Kap. 228 Tilskudd til frittstående skoler mv.

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 4 717 097 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at lovverket åpner for å etablere og drive private skoler som utgjør et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen. Lovverket åpner også for å etablere profilskoler og skoler som tilbyr videregående opplæring i yrkesfaglige utdanningsprogram. Komiteen viser til at alle offentlige tilskudd og skolepenger skal komme elevene til gode, og at det er forbud mot å ta utbytte fra slike skoler.

Komiteen mener private skoler kan utgjøre et viktig supplement til det offentlige skoletilbudet, og at de bidrar til å oppfylle foreldrenes rett til å velge en oppdragelse og utdanning for sine barn som er i tråd med egen religiøs, moralsk og filosofisk overbevisning. Dette er en rettighet som er forankret i internasjonale konvensjoner, som FNs barnekonvensjon, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og Den europeiske menneskerettskonvensjonen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til Innst. 344 L (2014–2015), hvor komiteens flertall ba regjeringen utrede hvordan kostnader til bygg bør innlemmes i tilskuddsgrunnlaget og innlemming av avskrivning av varige driftsmidler i tilskuddsgrunnlaget til friskolene. Flertallet viser til regjeringens utredning i Prop. 1 S (2017–2018) og ber regjeringen komme tilbake med en grundigere utredning av saken, hvor det legges til grunn en kostnad basert på hva tilsvarende skoler og studieretninger i det offentlige har av kapitalutgifter (KOSTRA-tall).

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede grundig hvordan kostnader til bygg kan innlemmes i tilskuddsgrunnla-

get for friskolene, basert på kostnader tilsvarende det skoler og studieretninger i det offentlige har av kapitalutgifter, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener det har en egenverdi at elever og foreldre kan velge alternative skoler til den offentlige uten at dette innebærer store økonomiske kostnader. Dette flertallet mener offentlig finansierte friskoler og privatskole er et gode og viktige supplement som bidrar til innovasjon og mangfold, og at slike skoler er en berikelse for Skole-Norge.

Dette flertallet viser til budsjettavtalen 22. november 2017, der det foreslås et særskilt tilskudd til Vennesla musikkgymnas på 2,5 mill. kroner. Flertallet viser til at Kongshaug Musikkgymnas og Steiner-skolen i Oslo også mottar et slikt særskilt tilskudd.

Dette flertallet viser videre til budsjettavtalen 22. november 2017, der det foreslås å øke kapitaltilskuddet med 30 mill. kroner. Dette flertallet viser til den viktige rollen friskoler har i utdanningssystemet, og er positive til at det blir økt likebehandling mellom offentlige og private skoler.

4.9 Kap. 229 og kap. 3229 Norges grønne fagskole – Vea

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 27 417 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at Vea har lange tradisjoner og har opparbeidet seg et svært godt renommé innen de grønne næringene, og skolen tiltrekker seg elever fra flere fylker innen fagområdene blomsterdekoratør, gartner og anleggsgartner. Skolen tilbyr både fagskoleutdanning, voksenopplæring samt blomsterdekoratørutdanning på videregående nivå.

Komiteen merker seg at regjeringen, som en oppfølging av Meld. St. 9 (2016–2017) Fagfolk for framtida, er av den oppfatning at en videreføring av driften ved skolen skal skje gjennom en overføring av eierskapet fra staten til Hedmark fylkeskommune, og at departementet i løpet av 2018 vil gå i dialog med fylkeskommunene om dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at departementet ikke vil videreføre et statlig eierskap av skolen, og legger til grunn at videre drift forutsetter at skolen overføres til Hedmark fylkeskommune. Fagskolestudiene på Vea gir kompetanse på nivået over videregående opplæring innenfor blant annet anleggsgartnerfaget, lokal overvannsdisponering, gartnerfaget, hageplanlegging, drift og skjøtsel av grønne uteområder, hagedesign, historiske grøntanlegg,

grønt gründerkap og blomsterdekoratørfaget. De viktige studietilbudene og den kompetansen som dermed tilflytter samfunnet, er et nasjonalt ansvar. Langsiktighet og forutsigbarhet er påkrevd for en utdanningsinstitusjon.

Flertallet mener at Norges grønne fagskole – Vea fortsatt skal være statlig eid. Skolen retter seg mot relativt små og sårbare fagmiljøer, ergo er målgruppen relativt liten. En urealistisk økning av antall studenter vil være helt nødvendig for å imøtekomme den fylkeskommunale finansieringsmodellen. Flertallet er gjort kjent med at etter fagskolestyrets vurderinger vil de fylkeskommunale rammebetingelsene føre til nedleggelse av skolen.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med Norges grønne fagskole – Vea og drøfte mulige løsninger som sikrer skolen videre drift og gode, forutsigbare rammevilkår.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre registrerer at det er det regionale folkevalgte nivået som har best kjennskap til hvilke behov det lokale næringslivet har, og at regionene derfor skal ha ansvar for fagskolene. Disse medlemmer forventer like fullt at departementet i dialog med Hedmark fylkeskommune legger vekt på forutsigbare rammevilkår som sikrer videre drift for Vea.

4.10 Kap. 230 og 3230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 761 894 000 under dette kapitlet.

Komiteen vil understreke Statpeds viktige rolle for at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov får et godt og inkluderende opplæringsstilbud tilpasset sine behov.

Komiteen merker seg arbeidet Ekspertgruppen for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging er i gang med, og imøteser deres framlegging våren 2018. Komiteen mener det er stort behov for å styrke og forbedre dagens organisering av tilbud om særskilt oppfølging i barnehage og skole, men også at ekspertgruppens arbeid vil være en viktig del av beslutningsgrunnlaget for endringer og videre utvikling av det samlede tilbudet om spesialundervisning og særskilt tilrettelegging.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen 22. november 2017, hvor det foreslås å redusere bevilg-

ningen til Statped med 2 mill. kroner, som utgjør 0,3 pst. av Statpeds driftsbevilgning og isolert sett ikke vil påvirke organisasjonens mulighet til å utføre sitt oppdrag. Flertallet vil understreke at Statped har gjennomført en større omorganisering som skal føre til at organisasjonen blir mer enhetlig, og at kompetansen benyttes mer helhetlig i tjenesteytingen og i kunnskapsutviklingen. Omstillingsprosessen vil på sikt gi Statped en mer effektiv internforvaltning. Statped har allerede samlet virksomheten på færre lokaler.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti mener at staten må legge til rette for en landsdekkende ivaretagelse av tegnspråkopplæring for grunnskoleelever. Dette kan ivaretas gjennom å opprette et eget fagområde for tegnspråk i Statped og ved å etablere et nettverk av knutepunktgrunnskoler etter mønster av knutepunktnettverket for videregående skoler. Statped bør gis en koordinatorrolle for nettverket.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette tegnspråk som et eget fagområde i Statped og legge til rette for at det etableres et nettverk av knutepunktgrunnskoler, der Statped gis en koordinatorrolle.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det er foreslått å øke bevilgningen på post 1 med 2 mill. kroner ut over forslaget i Prop. 1 S (2017–2018). Innenfor denne økningen er 1 mill. kroner tiltenkt øremerket produksjon av læremidler for blinde og svaksynte elever for å kunne tilby disse elevene læremidler ved oppstart av skoleåret, samt en økning på 1 mill. kroner øremerket elevkurs for tunghørte elever.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil videre vise til Agenda Kaupangs rapport «Nærskoleprinsippet og inkludering av barn med særkilte opplæringsbehov i grunnskolen» (2017), som viser at kommuner forvalter opplæringslova og forskrifter svært forskjellig, og at dette bidrar til ulikheter i tjenestetilbudet. For å ivareta elevenes rettigheter og legge til rette for et likeverdig opplæringstilbud, mener dette medlem at Statpeds tjenester bør lovfestes, slik Midtlyngutvalget også anbefalte i sin utredning «Rett til læring» (NOU 2009:18).

5. Barnehager

5.1 Kap. 231 Barnehager

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 676 668 000 under dette kapitlet. Departementet har i brev 25. oktober 2017 rettet feil i omtalen under tilstandsvurderingen av barnehageområdet.

Komiteen vil vise til at en god barndom varer hele livet. Gjennom sterke fellesarenaer gir vi barna våre best forutsetninger for å lykkes. Barnehagen skal ivareta barns behov for omsorg og lek og er første skritt på veien til livslang læring og dannelse. Komiteen vil prioritere tiltak som styrker kvaliteten i barnehagen, og som gir alle barn mulighet til å gå i barnehage. Barn som skal utforske og veiledes i lek og læring, og som skal vokse og utvikle seg sammen med andre, trenger å ha stabile voksne rundt seg som har kompetanse om barn og forståelse for barns behov. At alle barn blir sett hver dag, og at de får omsorg og oppmuntring, er viktig for en god kvalitetsbarnehage.

Komiteen viser til at regjeringens hovedmål er å øke kvaliteten på barnehagetilbudet og styrke kunnskapsgrunnlaget.

Komiteen merker seg at regjeringen bevilger totalt 400 mill. kroner til å fremme kvalitet i barnehagene. Midlene går hovedsakelig til kompetanseheving hos de ansatte.

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å øke maksprisen for en heltidsplass i barnehage med 110 kroner reelt per måned, samtidig som ordningen med, og kriteriene for, redusert foreldrebetaling videreføres.

Regjeringen viderefører også ordningen med gratis kjernetid for tre-, fire- og femåringer fra familier med lav inntekt.

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å styrke satsningen på tidlig innsats i barnehage og skole med 100 mill. kroner, herunder innføringen av en samarbeidsplikt for barnehage- og skoleeier og styrket rekrutteringsarbeid for å øke barnehagedeltakelsen for barn med minoritetsspråklig bakgrunn. Komiteen registrer at kommunene får 200 mill. kroner mer over de frie inntektene til arbeid med tidlig innsats i barnehage og skole.

Komiteen viser til at regjeringen i juni 2017 har sendt på høring et forslag om en bemanningsnorm og en skjerpet pedagognorm. Komiteen merker seg at bevilgningene til flere barnehagelærere økes fra 172 mill. kroner i 2017 til 424 mill. kroner i 2018.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, er glade for at barnehagesektoren preges av et stort mangfold av både private og kommunale tilbydere av barnehage. Et slikt

mangfold er viktig for familiens valgfrihet. Barn og familier er ulike. Noen barn trives i en naturbarnehage, mens andre finner seg mer til rette i en kunstbarnehage. Ulike barnehager, både kommunale og private, inspirerer hverandre og stimulerer til kontinuerlig kvalitetsforbedring. Flertallet vil likevel påpeke viktigheten av at tilbudet til barna skal være likeverdig og i samsvar med formålet i barnehageloven og den nye rammeplanen, selv om det kan være variasjon i pedagogiske retninger mellom de enkelte barnehagene.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det gjennom budsjettforliket foreslås å heve beløpsgrensen for rett til gratis kjernetid i barnehage for 3-, 4- og 5-åringer til 533 500 kroner med virkning fra 1. august 2018. Endringen medfører at om lag 6 600 flere barn vil få rett til gratis kjernetid. Dette vil være et løft for barn fra mindre ressurssterke familier og ha en forebyggende helse- og utdanningseffekt som vil gi ringvirkninger i samfunnet i årene som kommer. Dette flertallet merker seg at regjeringen og stortingsflertallet har erstattet forsøket med gratis kjernetid i utvalgte områder med en nasjonal ordning for gratis kjernetid for lavinntektsfamilier.

Dette flertallet vil fremheve at regjeringen i samarbeid med Venstre og Kristelig Folkeparti satser mer på kvalitet i barnehagen enn noen gang tidligere.

Dette flertallet viser til at det i 2018 bevilges nærmere 400 mill. kroner til tiltak for å fremme kvaliteten i barnehagen, med særlig vekt på kompetanseheving hos barnehagepersonalet. Dette er en nominell økning på om lag 230 mill. kroner fra 2013, over en dobling av bevilgningene. Dette flertallet vil fremheve viktigheten av å fortsette satsingen på trygge og kvalitetsmessig gode barnehager. Alle barn skal få en god start i livet.

Dette flertallet viser til at ny rammeplan for barnehagen trådte i kraft høsten 2017. Det er viktig at barn opplever et stimulerende miljø som bidrar til deres allsidige utvikling. I barnehagen skal barn lære gjennom å leke og utfolde skaperglede, undring, språkforståelse og utforskertrang.

Dette flertallet mener at trygge fagpersoner er avgjørende for å ha god kvalitet i barnehagene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regjeringen i juni 2017 sendte ut på høring et forslag om å skjerpe kravet til den pedagogiske bemanningen og et minimumskrav til grunnbemanning. Regjeringen foreslår at det stilles krav om at barnehagene har en bemanning som tilsvarer minimum én ansatt per tre barn under 3 år og én ansatt per seks barn over 3 år. Det foreslås videre én pedagogisk leder per syv barn under 3 år

og én pedagogisk leder per 14 barn over 3 år. Disse medlemmer merker seg at det tas sikte på at endringene trer i kraft 1. august 2018. Dette er to år tidligere enn opprinnelig lovet når det gjelder innføringen av en bemanningsnorm. Disse medlemmer mener dette, sammen med den øvrige satsingen på kvalitet i barnehagen, vil bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller i barnehagesektoren. Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2017–2018), der det foreslås å øke bevilgningene til flere barnehagelærere til 424 mill. kroner i 2018.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at innføring av en bemanningsnorm og en skjerpet pedagognorm har vært varslet og signalisert fra regjeringen og stortingsflertallet i lengre tid, og at flere kommuner allerede har satset på barnehage og flere barnehagelærere for å oppfylle normen. Flertallet har også merket seg at regjeringen i Lærelystmeldingen varslet en ambisjon om å skjerpe kompetansekravene ytterligere, men at det må vurderes i lys av utviklingen i antall barnehagelærere som blir utdannet og som blir i yrket.

Flertallet viser til at en god overgang fra barnehage til skole er viktig for å ivareta barnets behov for trygghet og for å sikre at opplæringen er tilpasset barnet fra første skoledag. Flertallet er derfor glad for at regjeringen, Venstre og Kristelig Folkeparti vil lovfeste en samarbeidsplikt mellom barnehage- og skoleeier, og at man i Prop. 1 S (2017–2018) bevilger 20 mill. kroner i rammetilskuddet til kommunene for innføring av plikten.

Flertallet viser til at 91 pst. av alle barn mellom ett og fem år hadde plass i barnehage ved utgangen av 2016. Det er en større andel enn på noe annet tidspunkt tidligere. Sammenlignet med tilsvarende tall for 2015 er økningen størst for barn i alderen 1–2 år.

Flertallet er glad for at det i Prop. 1 S (2017–2018) foreslås å bevilge 20 mill. kroner til å etablere en ny tilskuddsordning for at kommunene kan drive oppsøkende virksomhet overfor minoritetsspråklige familier som ikke bruker barnehage. Dette er viktig for å sikre at flere barn som ikke snakker norsk hjemme, får mulighet til å gå i barnehage.

Flertallet vil peke på viktigheten av at barnehagen er tilgjengelig for alle, uavhengig av inntekt. Derfor har stortingsflertallet sikret en nasjonal moderasjonsordning for foreldrebetaling i barnehagen som sikrer at ingen betaler mer enn 6 pst. av husholdningsinntekten for en barnehageplass. En slik ordning sikrer at barnehagen er tilgjengelig også for lavinntektsfamilier, samtidig som den sikrer at det også lønner seg å jobbe. Det har blitt innvilget reduksjon i foreldrebetalingen for 33 300 barn i 2016. Det er 8 000 flere enn i 2015. Flertallet viser til at en for stor andel av familier som faller inn under

denne ordningen, ikke benytter seg av den, og til at regjeringen skal gjennomføre en utredning for å se på årsaker til dette. Flertallet mener det er viktig at denne ordningen fungerer godt, slik at familier med lav inntekt også kan benytte seg av barnehage.

Flertallet viser til at det i Prop. 1 S (2017–2018) foreslås å bevilge fem mill. kroner til flere plasser i videreutdanning av barnehagelærere innenfor språkutvikling og språklæring.

Dette er en del av satsingen på tidlig innsats. Flertallet vil understreke viktigheten av systematisk arbeid med barns språkutvikling allerede fra barnehagealder. Flertallet viser også til at regjeringen har sendt et lovforslag til Stortinget om å stille krav til norskspråklig kompetanse hos de ansatte i barnehagene.

Flertallet viser til at regjeringen har varslet en gjennomgang av regelverket for private barnehager, herunder spørsmål om gevinstmuligheter ved salg av private barnehager, mulighetene for å lånefinansiere oppkjøp av barnehagene og det økonomiske tilsynet med de private barnehagene. Flertallet ser det som positivt at regjeringen ønsker å vurdere nye måter å regulere og kontrollere sektoren på.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet understreker at kompensasjonen til kommunene for innføring av bemanningsnormen og skjerping av pedagognormen er beregnet på samme måte som ved innføringen av nye plikter tidligere, som utvidelse av rett til plass og innføring av moderasjonsordninger. Beregningen er i tråd med veilederen for statlig styring av kommuner og fylkeskommuner.

Disse medlemmer merker seg at maksimalprisen foreslås økt til 2 910 kroner per måned, en realvekst på 110 kroner. Økningen gir rom for andre satsinger innenfor Kunnskapsdepartementets område, deriblant et betydelig kvalitetsløft i barnehagene. Disse medlemmer merker seg at kvaliteten og innholdet i barnehagene varierer for mye, og er glad for at regjeringen prioriterer å styrke kvalitetsarbeidet i barnehagene samtidig som lavinntektsfamilier blir skjermet fra den moderate økningen i makspris.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det viktigste for å oppnå kvalitet i barnehagen er nok kvalifiserte voksne. For å sikre høy kompetanse rundt de yngste barna vil Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti stille krav om at halvparten av dem som jobber i barnehagen, skal være barnehagelærere. Regjeringens forslag til pedagognorm gir en andel barnehagelærere på 43 pst. Dette er etter disse medlemmers oppfatning en lite ambisiøs satsing.

Disse medlemmer viser til at regjeringens forslag til statsbudsjett gir dyrere barnehager for familiene

ved at maksprisen øker til 2 910 kroner. Dette er en realøkning på 110 kroner i 2018. Sammen med økningen i kontantstøtten er regjeringens egne anslag at nesten 1 100 færre barn vil gå i barnehagen som en direkte konsekvens av denne politikken. Disse medlemmer vil slå ring om maksprisen som sikrer at barnehage er tilgjengelig for vanlige barnefamilier.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo et barnehageløft på 600 mill. kroner mer enn i regjeringens budsjettforslag.

Disse medlemmer viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet satte av 125 mill. kroner til en opptrapping til 50 pst. barnehagelærere innen august 2019.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet i finansinnstillingen foreslo å bevilge 300 mill. kroner til å reversere regjeringens økning av maksprisen. Disse medlemmer ønsker at flere skal ha mulighet til å få en barnehageplass og unngå ventelister, og viser til at Arbeiderpartiet i finansinnstillingen foreslo å bevilge 175 mill. kroner til flere barnehageplasser.

Disse medlemmer viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å sette av 30 mill. kroner til svømmeopplæring i barnehage på kap. 231 post 70. Videre viser disse medlemmer også til at Arbeiderpartiet i finansinnstillingen foreslo å sette av 24,8 mill. kroner over kommunerammen til å heve inntektsgrensen for rett til gratis kjernetid i barnehage til 533 500 kroner fra 1. august 2018.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett med forslag om å øke rammetilskuddet til kommunene med 1,03 mrd. kroner ut over regjeringens budsjettforslag for å finansiere innføringen av to barnehageopptak i året.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil ha en barnehage som gir alle barn like muligheter og bidrar til å utjevne sosial ulikhet. Dette medlem viser med dette til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås bevilgninger på 300 mill. kroner for lavere foreldrebetaling gjennom en reell videreføring av maksimumpris i barnehage. 328 mill. kroner foreslås bevilget for å innføre en bemanningsnorm som tilsvarer maksimum 3 barn pr. ansatt for barn opptil 3 år og maksimum 6 barn pr. ansatt for barn over 3 år, samt at minimum 50 pst. av de ansatte skal være barnehagelærere og minimum 25 pst. skal være fagarbeidere. Det foreslås dessuten å kutte regjeringens bevilgninger til kontantstøtte, men slik at 460 mill. kroner omgjøres til en kommunal ventestøtte på kr 6 000 i måneden for barnefamilier som ikke har fått barnehageplass.

Dette medlem viser videre til at det fra kommunene har kommet bekymring om at regjeringens anslag

for finansiering av normen som skal innføres fra 1. august 2018, er for lavt.

Post 64 Tilskudd til tiltak for å styrke kompetanse om kjønn, seksuell orientering og inkluderende praksis

Komiteen viser til at den nye rammeplanen for barnehagen løfter temaer knyttet til likestilling, likeverd, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering, i tillegg til forebygging av krenkelser og mobbing. Rosa kompetanse barnehage er et tilbud om kompetanseheving til barnehageansatte og foresatte når det gjelder kjønn, normer, seksuell orientering og inkluderende praksis.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har satt av 1 mill. kroner til tiltaket i finansinnstillingen.

Post 70 Svømmeopplæring i barnehagen

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforlik av 22. november 2017 mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, der det foreslås å utvide tilskuddet til svømmeopplæring i barnehagene med 30 mill. kroner. Flertallet viser til at ordningen skal bidra til at kommuner, frivillige organisasjoner og barnehager kan gjennomføre tiltak for å gi barn i alderen 4–6 år i barnehage tilstrekkelig svømmeopplæring, slik at barna får bedre svømmeferdigheter og blir trygge i vann. Flertallet mener at svømmeundervisning allerede fra barnehagealder vil gi et godt grunnlag før ordinær svømmeundervisning på barneskolen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å sette av 30 mill. kroner til svømmeopplæring i barnehage på kap. 231 post 70.

6. Fagskoleutdanning

6.1 Kap. 240 Fagskoleutdanning

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 687 024 000 under dette kapitlet.

Komiteen slutter seg til proposisjonen og viser for øvrig til behandlingen av Meld. St. 9 (2016–2017) Fagfolk for fremtiden. Fagskoleutdanning.

Komiteen slutter opp om arbeidet med å gjøre fagskolene mer synlige og attraktive, med økt kvalitet og flere studenter. Fagskolene har en viktig plass i det norske utdanningssystemet og må anerkjennes som en viktig leverandør av norske fagarbeidere. Høsten 2016 var

det 94 offentlige og private fagskoler i Norge med om lag 14 750 studenter.

Komiteen viser til at det i kapitlet er opprettet en ny post 60 Tilskudd til fagskoler. Den nye tilskuddsordningen ble vedtatt i forbindelse med stortingsmeldingen og skal bidra til økt kvalitet og gjennomføring. Målet er å få utdannet flere fagarbeidere som møter arbeidslivets behov. Tilskuddsordningen består av et grunntilskudd (80 pst.) – tilsvarende nivået på den utbetalingen fylkeskommunene fikk i 2017 – og et resultatbasert tilskudd (20 pst.). Komiteen ser det som positivt at tilskuddet er forutsigbart og gir insentiver for å levere på kvalitet og gjennomføring.

Komiteen merker seg at det opprettes en ny post 61, Utviklingsmidler til fagskoleutdanning. Midlene skal bidra til økt kvalitet og videreutvikling av utdanningstilbudene.

Komiteen understreker at fagskolene er et utdanningstilbud som er, og også i fortsettelsen må være, utviklet gjennom et tett samarbeid med partene i arbeidslivet. Det gjør utdanningen mer fleksibel og relevant. Komiteen viser til at fagskolene er viktige for å heve kompetansenivået i bransjer med mange ufaglærte og i bransjer i omstilling. Utdanningen er også et viktig tilbud for fagarbeidere som ønsker å spesialisere seg ytterligere gjennom videreutdanning.

Komiteen viser til behovet for fagarbeidere innenfor flere bransjer, og at dette vil forsterke seg i årene som kommer. Ut over personer med fagbrev er det også et sterkt behov for at langt flere enn i dag tar høyere yrkesfaglig utdanning ut over videregående nivå.

Komiteen vil vise til at etter- og videreutdanning i et livslangt perspektiv er mer aktuelt enn noen gang. Samfunns- og teknologiutvikling går raskere, arbeidslivet endrer seg fort, og levealderen øker. For å opprettholde og videreutvikle sosiale og økonomiske goder, levestandard og produktivitet er vi avhengige av å ha høy sysselsetting og en arbeidsstyrke med god kompetanse, og det må påregnes at flere ønsker eller må stå lenger i arbeidslivet. Komiteen mener nøkkelen for å lykkes med dette er at vi har et godt system for etter- og videreutdanning som legger til rette for at alle har tilgang til og mulighet for å oppdatere og videreutvikle sin kompetanse gjennom hele livet. Et omstillingsdyktig og innovativt arbeidsliv med kompetente medarbeidere er viktig for fortsatt utvikling og vekst og for framtidig teknologiutvikling og verdiskaping. Utnyttelse og anvendelse av eksisterende og ny kunnskap på nye måter med vekt på økt medarbeiderdrevet innovasjon vil være nødvendig for å øke kompetansens produktivitet og styrke konkurransekraften. For individet er kompetanse viktig for å bli værende i arbeidslivet, stå sterkere rustet i omstillingsprosesser, ha bedre muligheter ved permittering og oppsigelse, takle teknologiske

endringer og opprettholde eller få nye utfordringer og personlig utvikling. I denne omstillingen, særlig knyttet til oljebransjen og det grønne skiftet, mener komiteen at fagskolene kan spille en sentral og avgjørende rolle. De kan tilby fleksible etter- og videreutdanningstilbud for fagarbeidere som møter krav om omstilling. Fagskolene har i større grad enn universiteter og høyskoler rettet sitt etter- og videreutdanningstilbud mot privat sektor og satset på skreddersøm av utdanningstilbudet til det lokale næringslivet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen foreslår at tilskuddet til de 14 frittstående fagskolene, som tidligere fikk tilskudd over kap. 276 post 72, overføres til fylkeskommunene. Flertallet mener at dette er midler som fylket skal overføre til de respektive skolene, og at det er skolens forretningsadresse som definerer fylket den enkelte skole tilhører.

Flertallet mener det er svært positivt at budsjettet legger opp til en fortsatt styrking av yrkesfag og fagskoleutdanning. Flertallet viser til at regjeringen har lagt frem Meld. St. 9 (2016–2017) Fagfolk for fremtiden, som nå følges opp, og på en rekke områder løfter yrkesfaglig høyere utdanning.

Flertallet merker seg at det i budsjettet foreslås 22 mill. kroner til 638 nye studieplasser i 2018. I tillegg kommer midler til utdanningsstøtte gjennom Lånekassen, og totalt utgjør satsingen 31,6 mill. kroner. Flertallet mener den nye tilskuddsordningen og utviklingsmidlene for fagskolene er viktig for økt gjennomføring, bedre kvalitet og større samsvar mellom fagskoleutdanningene og arbeidslivets behov.

Flertallet understreker at det i fremtiden vil være et stort behov for flere fagfolk, og mener derfor det er bra at det er igangsatt et kraftfullt løft for fagskolene. Flertallet vil videre understreke at kjennskap til lokale og regionale forhold er viktig for at fagskolene skal kunne utdanne fagfolk innenfor de fagområdene som faktisk er etterspurt lokalt og regionalt. Det er derfor naturlig at ansvaret for fagskolene ligger hos det regionale folkevalgte nivået.

At fagskoleutdanningene er utviklet for å sikre oppdatert og spesialisert kompetanse, samtidig som de er korte og praktiske, gjør dem godt egnet til å bidra til omstilling. Flertallet viser til at fagskolesatsingen er en viktig del av regjeringen, Venstre og Kristelig Folkepartis satsing på livslang læring. Fagfolk skal kunne holde seg oppdatert og være forberedt på et arbeidsmarked i endring. Ingen skal gå ut på dato.

Flertallet viser til regjeringen, Venstre og Kristelig Folkepartis styrking av studentdemokratiene ved fagskolene og vil understreke at fremtidens fagskoletilbud må utvikles i tett samarbeid med studentene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener vi som samfunn har et stort behov for den kompetansen fagskolene tilbyr, og ønsker derfor flere fagskoleplasser. Disse medlemmer mener at det er viktig med en større opptrapping av fagskolesektoren og en videreutvikling av tilbudet, i større grad enn under dagens regjering fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Disse medlemmer understreker også behovet for god pedagogisk kvalitet i fagskolene og mener dette bør sikres gjennom bedre etter- og videreutdanning av fagskolelærere. Dette er ikke bare viktig for den enkelte student ved fagskolene, men også for å nå målet om høy kvalitet i utdanningstilbudet og sikre et bedre samsvar mellom tilbud og den kompetansen arbeidslivet etter spør.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det er helt nødvendig at antallet fagskoleplasser økes, slik at flere får mulighet til å ta fagskoleutdanning i årene framover og er opptatt av kvalitet, egenart og fagskolenes plass i utdanningssystemet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, der det foreslås en styrket bevilgning til i alt om lag 1 000 nye fagskoleplasser i 2018.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til finansinnstillingen og Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om 1 000 nye fagskoleplasser ved å øke bevilgningen med 50 mill. kroner for 2018 ut over regjeringens budsjettforslag.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge behovet for økt etter- og videreutdanning på bakgrunn av den omstillingen norsk arbeidsliv står overfor, og i den forbindelse tydeliggjøre fagskolenes rolle som tilbyder av etter- og videreutdanning for å kunne imøtekomme behovet.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en opptrappingsplan for å øke antallet studieplasser i fagskolene som er tilpasset det kompetansebehovet norsk arbeidsliv trenger i årene som kommer, på bakgrunn av behovet for omstilling og et høyt teknologinivå.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til behandlingen av fagskolemeldingen tidligere i år, der det åpnes

for at universitet og høyskoler kan bli tilbydere av fagskoleutdanninger. Disse medlemmer er kritiske til dette og mener dette innebærer en fare for økt akademisering av fagskoleutdanningene, og viser til at regjeringen selv uttrykker bekymring for «akademisk drift i de yrkesrettede utdanningene». Disse medlemmer vil understreke at fagskolen fremstår som en tydelig utdanningsvei hvor fagskolens egenart består i dens yrkesorientering og arbeidslivsrelevans. En vekst og styrking av fagskoleutdanninger må etter disse medlemmers mening skje på fagskolenes egne premisser.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet understreker at det primært er fagskolesektoren som bør stå for utviklingen av fagskolene og for den solide opptrappingen og utbyggingen av fagskoletilbudet som regjeringen legger opp til. Disse medlemmer har samtidig tilkjennegitt at institusjoner i UH-sektoren som allerede har lang erfaring med drift og tilbud av fagskoleutdanninger, må gis anledning til å videreutvikle disse innenfor rammen av de endringer som skisseres i fagskolemeldingen, og er åpne for at det i fremtiden kan være grunnlag for å se på ytterligere tilpasninger.

6.2 Kap. 241 Felles tiltak for fagskolesektoren

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 32 462 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen. Komiteen merker seg at ressursene prioriteres til tiltak for økt kunnskapsgrunnlag, bedre kvalitet og et enda mer synlig og tilgjengelig fagskoletilbud.

7. Kompetansepolitikk og livslang læring

7.1 Kap. 252 EUs utdannings- og ungdomsprogram

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 586 985 000, hovedsakelig kontingent til deltakelse i utdanningsprogrammet Erasmus+ 2014–2020 gjennom EØS-avtalen.

Komiteen viser til Norges deltakelse i EUs program for utdanning, ungdom og idrett, Erasmus+, og vil trekke frem viktigheten av internasjonalt samarbeid innenfor kunnskapssektoren. I møte med et stadig mer internasjonalt samfunns- og næringsliv er det viktig at norske aktører er godt rustet og kvalifisert ved selv å ha oppdatert internasjonal erfaring og kompetanse.

Komiteen registrerer at mange aktører i utdanningssektoren benytter seg av de mulighetene som ligger i programmet. Komiteen merker seg videre at de norske satsingene i utdanningspolitikken sammenfaller godt med de tematiske prioriteringene i Erasmus+, blant annet innenfor kompetanseløft for lærere, grunn-

leggende ferdigheter og gjennomføring, bruk av IKT i opplæringen og et tett samarbeid mellom utdanningssektoren og arbeidslivet. Komiteen mener det aktivt bør arbeides for et fortsatt sterkt norsk engasjement og deltakelse i programmet.

7.2 Kap. 253 Folkehøyskoler

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 826 952 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til proposisjonen, der regjeringen foreslår en realnedgang i tilskuddet til folkehøyskoler sammenlignet med inneværende budsjettår. Komiteen merker seg at departementet foreslår å innrette kuttet gjennom en reduksjon i folkehøyskolenes tilbud om såkalte kortkurs, det vil si kurs med varighet på minst to dager og maksimum 94 dager, jf. forskrift til lov om folkehøyskoler § 2.

Komiteen viser til at et enstemmig storting har bedt regjeringen om å komme tilbake med forslag til endring av loven, slik at virkeområdet for loven kan inkludere Svalbard. Komiteen merker seg at regjeringen har sendt et lovforslag på høring som oppfølging av Stortingets vedtak.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, merker seg at antall elever i folkehøyskolene har økt de siste årene, men at budsjettforslaget ikke inkluderer justering for økt elevtall i sektoren.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforliket, hvor det foreslås å reversere kutt på 25 mill. kroner i kortkursordningen ved folkehøyskolene og bevilge 10,8 mill. kroner til å opprettholde muligheten for studiestøtte for år nummer to for folkehøyskoleelever. Dette flertallet viser videre til budsjettforliket, hvor partiene er enige om at regjeringen bes gå i dialog med folkehøyskolene med sikte på å finne en modell for å fase ut tilskudd til kortkurs der grunnbevilgningen i så fall økes tilsvarende.

Dette flertallet viser til budsjettforliket, hvor det foreslås 1,1 mill. kroner til Setesdal Folkehøgskole for å øke elevantallet fra 40 til 70. Dette flertallet viser videre til at det foreslås 0,7 mill. kroner til oppstart av folkehøyskolen Helse på Evje i Aust-Agder fra 2019. Dette flertallet viser til at skolen må godkjennes etter vanlig saksgang.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, mener kompetanse er mer enn studiepoeng. Folkehøyskolenes rolle er viktig ikke bare for den enkeltes læring, men også som arena for folkeopplysning, kunnskap, kultur

og dannelse gjennom hele livet. Dette flertallet mener derfor at opprettholdelse av støtten til kurs ved folkehøyskolene er en viktig investering også i livslang læring.

Dette flertallet viser til proposisjonen, der regjeringen i beregningsmodellen ikke legger inn kompensasjon for elevtallsutviklingen i sektoren, dette til tross for at Stortinget har uttalt at finansieringen skal være forutsigbar, og at årlig justering skal baseres på elevtallsutviklingen og kostnadsutviklingen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti reagerer på at regjeringen i tillegg velger å foreslå et betydelig kutt i tilskuddet til folkehøyskolene gjennom å avvikle tilskudd til såkalte kortkurs. Dette vil innskrenke folkehøyskolenes mulighet til å bidra til allmenndanning og bety en dramatisk reduksjon i driften til flere av folkehøyskolene allerede neste år. Disse medlemmer mener kravet til forutsigbarhet tilsier at regjeringen ikke kan tvinge sektoren til en slik omlegging på så kort varsel og uten en forutgående debatt i Stortinget om folkehøyskolenes virksomhet og behandling av lovgrunnlaget.

Til sammen innebærer regjeringens budsjettforslag en reduksjon i tilskuddet til folkehøyskolene på hele 34 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til viktigheten av at folkehøyskolene gir et bredt tilbud over hele landet, og at de imøtekommer elevenes behov for tilrettelegging sammen med universell tankegang. Det er viktig å imøteset nye initiativ som dekker behov som i dag står utilfredsstillt. Disse medlemmer vil henvisne til Sjunkehatten folkehøgskole som et slikt initiativ som bør være prioritert, både av høyskolerådet og politisk.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til finansinnstillingen og til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å reversere regjeringens opprinnelige forslag til kutt i bevilgningen med til sammen 45 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at økningen i antall som søker og ønsker å gå på folkehøgskole, gir grunnlag for opprettelse av flere folkehøgskoler. Derfor har Senterpartiet i partiets alternative budsjettforslag foreslått en økning på 2 mill. kroner for 2018 i oppstartsmidler, fordelt likt for etablering av Røros folkehøgskole og Sjunkehatten folkehøgskole. Disse medlemmer vil vurdere ytterligere behov for midler for 2018 i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener folkehøyskolene er en viktig del av

vårt utdanningssystem, og derfor vil dette medlem styrke finansieringen av folkehøgskolen, bygge flere skoler og inkludere folkehøgskolene i ordningen med 11 måneders studiestøtte. Folkehøgskolene bidrar dessuten til å fremme viktige verdier som solidaritet, miljøvern og sosial integrering. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås bevilget 25 mill. kroner til å videreføre kortkursene, 10,8 mill. kroner i studiestøtte til andreaars-elever og 9 mill. kroner i økt tilskudd til elevtallsveksten, samt bevilgninger til oppstart av to nye folkehøgskoler, Sjunkehatten folkehøgskole i Nordland og Røros folkehøgskole i Sør-Trøndelag.

Dette medlem viser til at regjeringen nok en gang har foreslått kutt i folkehøyskolene, og mener at dette viser manglende forståelse for rollen til og behovet for folkehøyskolene.

7.3 Kap. 254 Tilskudd til voksenopplæring

Regjeringen foreslår en samlet bevilgning på kr 199 451 000 under dette kapitlet, fordelt på tilskudd til studieforbund og voksenopplæringsorganisasjoner.

Komiteen understreker viktigheten av studieforbundenes virksomhet. De sikrer tilgjengelig kunnskapstilgang for alle og er en arena for opplæring som arbeidsliv, lokalsamfunn, organisasjoner og institusjoner nyter godt av. Lik tilgang til kunnskap ut fra den enkelte situasjon, hverdag og bakgrunn er avgjørende for at den enkelte skal lykkes i eget liv, og at vi som samfunn skal kunne møte de utfordringer vi står overfor. Her spiller både studieforbundene og voksenopplæringsinstitusjonene en avgjørende rolle.

Komiteen viser til at tilskuddet til studieforbundene skal føre til reduserte opplæringskostnader for deltakeren, og mener dette er i tråd med intensjonene om mer tilgjengelighet til kunnskap. Studieforbund bidrar til å redusere utenforskap og fremme integrering.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, merker seg at tilretteleggingstilskuddet har gått noe ned, men forventer at kursdeltakere som trenger særlig hjelp for å delta, ikke vil erfare nedsatt tilgjengelighet.

Post 70 Tilskudd til studieforbund

Komiteen mener frivillighet er en av bærebjelkene i det sivile samfunn og en viktig forutsetning for et aktivt kultur- og organisasjonsliv rundt om i hele landet.

Komiteen vil understreke studieforbundenes viktige rolle som tilbydere av voksenopplæringstilbud og for realiseringen av målsettingen om livslang læring. I tillegg er studieforbundene en svært viktig arena for kompetanseutvikling innen kultursektoren og frivillig sektor i bred forstand.

Komiteen viser til at studieforbundene bidrar til utdanning og kompetanseheving også utenfor det formelle utdanningssystemet og er viktige for lokalsamfunn, frivillighet og kulturell utfoldelse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener derfor at kuttet studieforbundene har blitt utsatt for, er urimelig og treffer bredere enn studieforbundene selv.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforliket, hvor det foreslås 22,5 mill. kroner til å opprettholde støtten til studieforbundene på dagens nivå.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets forslag i finansinnstillingen om å reversere regjeringens forslag til kutt ved å foreslå en økning på 22,5 mill. kroner ut over forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er kritisk til regjeringens kutt overfor studieforbundene på 22,5 mill. kroner. Det foreslåtte kuttet rammer den lokale frivilligheten hardt. Tilskuddene til studieforbundene brukes til kurs og opplæring i lag og foreninger over hele landet. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det bevilges 25 mill. kroner i tilskudd til studieforbundene.

Post 72 Tilskudd til studiesentre

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil peke på at utdannings- og forskningskomiteen gjennom forrige stortingsperiode flere ganger ba regjeringen om å vurdere studiesentrenes rolle i utdanningssystemet. Disse medlemmer viser til at Stortinget fattet enstemmig vedtak under behandlingen av statsbudsjett for 2016, og at en samlet komité i budsjettinnstillingen for 2017 igjen tok opp saken og uttalte at man imøteså regjeringens varslede oppfølging våren 2017. Disse medlemmer registrerer at departementet nå varsler at regjeringen vil starte et utredningsarbeid i forbindelse med regionreformen, der man også skal vurdere ansvaret for studiesentrene, og at målet er at endringer kan tre i kraft med regionreformen fra 2020.

Disse medlemmer ser alvorlig på at regjeringen til tross for klare vedtak og henstillinger fra en samlet komité igjen skyver på oppfølgingen. Disse medlemmer mener det er behov for at Stortinget blir orientert og har mulighet til en overordnet diskusjon om studiesentrenes rolle, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innen høsten 2018 legge fram en sak om studiesentrenes rolle i utdanningssystemet.»

Post 73 Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener arbeidet som skjer i regi av voksenopplæringsorganisasjonene, er avgjørende for kvaliteten og omfanget av ulike voksenopplæringstilbud. Disse medlemmer viser til Senterpartiets forslag i finansinnstillingen om å øke tilskuddet på posten med 300 000 kroner ut over regjeringens budsjettforslag.

7.4 Kap. 255 Tilskudd til freds- og menneskerettsentre

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 93 220 000 under dette kapitlet.

Komiteen vil påpeke at freds- og menneskerettsentrene er en viktig læringsarena og bidrar til forskning, dokumentasjon og formidling om viktige hendelser fra vår nære historie som ikke må glemmes. Kunnskapen de formidler fra annen verdenskrig, holocaust, norsk krigshistorie og den nasjonalsosialistiske ideologien, er spesielt viktig i en tid med økende fremmedfrykt, antisemittisme og rasisme.

Komiteen merker seg freds- og menneskerettsentrenes viktige arbeid for å formidle kunnskap om viktige historiske hendelser. Komiteen ser det derfor som svært positivt at sentrene samlet sett opplever økt interesse og flere besøkende.

Komiteen vil understreke viktigheten av at sentrene bidrar til økt historiebevissthet omkring totalitære ideologiers brutalitet. Gjennom sitt arbeid bidrar de til å utbre kunnskap og holdninger om våre felles verdier knyttet til toleranse for annerledes tenkende og forsvar av liberale verdier som demokrati og menneskeverd.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til Raftostiftelsens engasjement for å spre kunnskap om freds- og menneskerettighetsarbeid og viser særlig til samarbeidet stiftelsen har med Bergen Internasjonale Filmfestival. Flertallet mener det er viktig å legge til rette for læringsarenaer for menneskerettigheter utenfor skolen.

7.5 Kap. 256 og kap. 3256 Kompetanse Norge

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 75 032 000 under dette kapitlet.

Komiteen mener Kompetanse Norges oppgaver er viktige for å nå målet om at befolkningen utvikler og tar i bruk den kompetansen samfunnet har behov for. Komiteen viser til Kompetanse Norges ansvar for opprettelsen av kraftsentrumet for karriereveiledning

og forventer at administrasjon og kostnader knyttet til flyttingen ikke vil gå ut over det kompetansepoltiske fagorganets oppgaver.

Komiteen viser til at god kompetanse i arbeidsstyrken er og vil være avgjørende for norsk økonomisk konkurransevne, for sysselsetting i arbeidslivet og for et bærekraftig velferdssamfunn. Raske endringer i teknologi og arbeidsliv påvirker kompetansebehovene på alle områder i arbeidslivet. Komiteen mener at livslang læring og kompetanse er avgjørende for å hindre mennesker fra å falle ut av arbeidslivet og for å få dem som står utenfor, inn i arbeid. Når tempoet i utviklingen øker, øker også behovet for kontinuerlig påfyll av kompetanse.

Komiteen mener det offentlige må bidra til å sikre at befolkningen har nok og riktig kompetanse til å kunne møte endringer og ha varig tilknytning til arbeidslivet og den kompetansen arbeidslivet etterspør.

Komiteen viser til nystartet forsøk med modulstrukturert opplæring for voksne i grunnleggende ferdigheter i regi av Kompetanse Norge, og i fag- og yrkesopplæringen i regi av Utdanningsdirektoratet. Komiteen mener dagens og fremtidige utfordringer på arbeidsmarkedet må møtes ved å gi voksne den utdanningen de trenger, ved å kartlegge deres kompetansenivå og gi tilbud om tilpasset opplæring. Dette forutsetter et tett samarbeid med utdanningsinstitusjoner, partene i arbeidslivet og nasjonale og lokale myndigheter. Komiteen viser videre til at ordningen med «Fagbrev på jobb» har vært ute på høring. Komiteen mener det er viktig å sikre at flere voksne som mangler formell kompetanse i faget de jobber med, skal få opplæring og veiledning som leder frem til fagprøven.

Komiteen mener at en bedre karriereveiledning er viktig for å styrke den enkeltes evne og mulighet til å ta bevisste og velinformerte valg. Måltrettet kartlegging av kompetanse og veiledning er nødvendig for å sikre at flere personer får en god tilknytning til arbeidslivet. Komiteen viser til at tilgang til karriereveiledning og et helhetlig system for karriereveiledning var et tydelig ønske fra partene i arbeidslivet i den nasjonale kompetansepoltiske strategien.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, er glad for at regjeringen, Venstre og Kristelig Folkeparti har fornyet og forsterket kompetansepoltikken for å sikre livslang læring, og at det har blitt etablert et tett samarbeid med partene i arbeidslivet. Flertallet viser til at regjeringen og partene i arbeidslivet for første gang har blitt enige om en nasjonal kompetansepoltisk strategi. Regjeringen har videre nedsatt et kompetansebehovsutvalg som skal foreta en faglig vurdering av hva slags kompetanse norsk arbeidsliv vil trenge i fremtiden.

Flertallet er glad for at regjeringen foreslår å etablere et kraftsentrum for karriererådgiving i Tromsø.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at automatisering og digitalisering vil endre arbeidslivet fundamentalt og kreve at vi jobber på andre måter enn før. Dette er godt nytt for Norges konkurransevne. Få land i verden har en så kompetent arbeidsstyrke som Norge. Samtidig betyr dette at flere må mestre ny teknologi, og utviklingen innebærer at kompetanse mer enn noen gang er ferskvare. Flere vil også bytte jobb oftere. Det forsterker det politiske ansvaret for at alle også får mulighet til å lære seg det de trenger for å kunne stå et langt liv i krevende arbeid, i en helt annen grad enn regjeringen fra Høyre og Fremskrittspartiet har lagt opp til gjennom sine budsjetter. Disse medlemmer vil påpeke at det ikke er nok å snakke om livslang læring, men at retorikk må følges av politiske bevilgninger og en tettere kontakt med partene i arbeidslivet om hvordan alle arbeidstakere skal få bedre muligheter til kompetansepåfyll gjennom et langt arbeidsliv.

Disse medlemmer mener det er behov for å gjennomføre en bred kompetansereform som vil gi den enkelte tydeligere rettigheter, gi bedriftene og virksomheter bedre kompetanse og bringe utdanningsinstitusjonene tettere på arbeidslivet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets forslag om å starte et pilotprosjekt i eldreomsorgen og byggebransjen, geografisk avgrenset til Rogaland og Hordaland. Prosjektet skal utvikles sammen med arbeidslivets parter, staten og utdanningsinstitusjonene (fagskoler, høyskoler og universiteter). Fagopplæringen involveres for å tilpasse et raskt spor til fagbrev for ansatte med eksisterende kompetanse. Forsøket skal evalueres og danne grunnlaget for en ny, helhetlig kompetansereform for hele landet tilpasset alle bransjer, og disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, der det foreslås å sette av 50 mill. kroner til et slikt pilotprosjekt.

Disse medlemmer viser videre til Arbeiderpartiets alternative budsjett, der det foreslås å sette av 27,5 mill. kroner til utvikling av tilpassede studietilbud som en del av Arbeiderpartiets kompetansereform for arbeidslivet, ut over pilotprosjektet i utvalgte fylker. Disse midlene skal gå til å stimulere etableringen av forskningsbaserte kompetanseprogrammer for å møte den raske teknologi- og forskningsutviklingen, i samarbeid med aktører i arbeidslivet. Partene i arbeidslivets kunnskapsavtale tar beslutningen om hvilke kurs som skal tilbys i ulike bransjeprogrammer. Dette vil bidra til å skape mer forpliktende samarbeid, utvikle tilpassede studier og programmer og styre universitetene og høy-

skolenes rolle i reformen. Målet er at Norge skal klare å utvikle kunnskap og kompetanse på alle utdanningsnivåer og tilpasse den til virksomhetenes og samfunnets endringsbehov, og derfor haster det å komme i gang – i mye større grad enn dagens regjering fra Høyre og Fremskrittspartiet har prioritert i sine budsjetter eller bindende dokumenter.

7.6 Kap. 257 Kompetansepluss

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 163 036 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Komiteen viser til at grunnleggende ferdigheter innen spesielt lesing og skrivning er avgjørende for å bli fast ansatt og delta fullverdig i arbeidslivet. Kompetansepluss-programmet er derfor et viktig tiltak for å bidra til økt kunnskap hos utsatte arbeidstakere og øke deres fleksibilitet og attraktivitet på arbeidsmarkedet. Komiteen støtter derfor arbeidet som skal gjøres av Nav, fylkeskommuner og bedrifter for å utvikle nye modeller som gjør det lettere å nå ut til flere potensielle kandidater som burde vært inkludert i ordningen.

Komiteen vil vise til at Kompetansepluss bidrar til at voksne får nødvendig kompetanse til å mestre krav og omstilling i arbeidslivet, gjennom å gi tilskudd til opplæring i grunnleggende ferdigheter i lesing, skrivning, regning, muntlig, IKT og norsk eller samisk.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil vise til at ordningen med Kompetansepluss har blitt styrket fra 86 mill. kroner i 2013 til 157,2 mill. kroner i 2018. Disse medlemmer mener Kompetansepluss-programmet er viktig for å sikre at flere voksne på arbeidsplassen kan få opplæring i grunnleggende ferdigheter av høy kvalitet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til finansinnstillingen og Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om å øke tilskuddet til Kompetansepluss med 5 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det bevilges 7,5 mill. kroner ut over regjeringens forslag til Kompetansepluss.

7.7 Kap. 258 Tiltak for livslang læring

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 162 214 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at humankapitalen utgjør over 80 pst. av nasjonalformuen. Fremtidig verdiskaping forutsetter at humankapitalen forvaltes godt og effektivt,

og livslang læring og kompetanseutvikling er derfor en nødvendighet innen alle utdanningsnivåer og de fleste typer yrker.

Komiteen har merket seg at det er satt i gang flere tiltak for å styrke livslang læring, der Kompetanse Norge spiller en viktig rolle sammen med Kunnskapssenter for utdanning og andre fagmiljøer.

Komiteen vil fremheve Meld. St. 16 (2015–2016) «Fra utenforskap til ny sjanse. Samordnet innsats for voksnes læring», som inneholder tiltak som skal gi voksne bedre muligheter til å styrke sin kompetanse, øke mulighetene sine til å delta i opplæring og få sin medbrakte kompetanse godkjent. Komiteen vil påpeke at en rekke av tiltakene fra meldingen er iverksatt. Komiteen merker seg videre det store behovet for kvalifiserte lærere innenfor feltet og vil trekke frem at regjeringen gjennom Kompetanse Norge har utviklet og iverksatt lokale tilbud om etterutdanning for lærere og andre som underviser i voksenopplæringen, og at arbeidet med dette videreføres i 2018. Komiteen vil også trekke frem at det høsten 2017 ble iverksatt forsøk med modulstrukturert opplæring for voksne i grunnleggende ferdigheter i regi av Kompetanse Norge og i fag- og yrkesopplæring i regi av Utdanningsdirektoratet.

Komiteen vil også vise til at Kunnskapsdepartementet i 2018 vil benytte en del av midlene til å styrke kunnskapsgrunnlaget for voksnes læring og for kompetansepolitikken gjennom tilskudd til FINNUT, finansiering av PIAAC og gjennom oppdragsforskning.

Komiteen har merket seg at departementet viderefører tilskuddet til etablering av fylkesvise partnerskap for karriereveiledning.

Komiteen har merket seg at det er satt i gang flere tiltak for å styrke livslang læring, herunder pilotprosjektet «Motivasjon, opplæring og rettleiing (MOR)» i Ryfylke, et samarbeidsprosjekt mellom Høgskolen i innlandets karriereveiledningsutdanning og de videregående skolene i Ryfylke. Komiteen mener det er viktig med nytenkning rundt samarbeid og organisering, og at prosjekter som dette kan bidra til å fremme livslang læring og sikre økt arbeidsdeltakelse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen 22. november 2017, hvor det var enighet om å øke tilskuddet til norskopplæring i regi av TV2-skolen. Dette flertallet understreker at dette er ment å bidra til god og variert norskopplæring som ledd i introduksjonsprogrammet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener livslang læring må være tilgjengelig for flere enn i dag, og at behovet er økende. Utviklingen

går også i en retning der det blir mindre klare skiller mellom læring ved utdanningsinstitusjoner og læring i arbeidslivet, og mindre klare skiller mellom «førstegangsutdanning» og det vi vanligvis tenker på som «etter- og videreutdanning», men uten at de senere års kompetanse- og utdanningspolitikk har tatt høyde for denne utviklingen. Disse medlemmer mener en slik økt satsing på kunnskap og ferdigheter som det er behov for, både skal være arbeidslivsnær og gi påfyll av relevant kompetanse i møte med arbeids- og næringslivets behov.

8. Høyere utdanning

8.1 Kap. 260 Universiteter og høyskoler

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 35 755 567 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Komiteen mener universitetene og høyskolene har som hovedoppgave å legge grunnlaget for framtidig vekst, verdiskaping og velferd gjennom å utdanne mennesker til et arbeidsliv som krever høy kompetanse, og utføre fri forskning for å søke ny kunnskap.

Komiteen viser til at kunnskap er vår viktigste nasjonale kapital, og grunnlaget for vår felles verdiskaping og velferd. Det er med kunnskap vi best kan møte de store samfunnsutfordringene. Kunnskap vil være avgjørende for å skape nødvendig omstilling, bærekraftige arbeidsplasser og utvikling av velferdsstaten. Kunnskapspolitikken er ikke lenger et avgrenset politikkområde. Komiteen viser til at kvaliteten på våre utdannings- og forskningsinstitusjoner er avgjørende for hvor godt vi vil lykkes med å utvikle og ta i bruk ny kunnskap, skape nye næringer og utvikle privat og offentlig sektor. Komiteen vil fremheve at kunnskap er verdifullt både for den enkelte og samfunnet – for den enkelte gjennom å åpne for nye måter å forstå omverdenen på og bidra til personlig vekst og utvikling, for samfunnet gjennom å tilby kunnskap rettet mot å løse de utfordringer vi står ovenfor, og bidra til samfunnsbygging. Komiteen vil understreke at kunnskap har en egenverdi ut over det instrumentelle og målbare, og at dette er særlig viktig i høyere utdanning og forskning.

Komiteen viser til at Norge er et langstrakt land med store avstander og variert næringsstruktur, der det er nødvendig å sikre at alle deler av landet har et bredt studietilbud som både sikrer alle lik rett til utdanning, og er tilpasset behovene i arbeids- og samfunnslivet.

Komiteen vil understreke at et arbeidsliv i rask endring, der stadig flere tar høyere utdanning, tilsier et større behov for tett samarbeid mellom arbeidslivet og utdanningsinstitusjonene.

Komiteen vil vise til at universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter spiller en viktig rolle for utviklingen av næringsliv, offentlig sektor og sivilsamfunn. God forskning sikrer både næringsgrunnlag i fremtiden og høy kvalitet på utdanningen. Klimautfordringene, næringslivet og velferden avhenger av ny vitenskapelig innsikt og løsninger. Skal vi lykkes med å ivareta og videreutvikle faglig sterke forsknings- og utdanningsinstitusjoner med høy kvalitet, må vi sikre gode rammebetingelser for både ansatte og studenter.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen igangsette en forskningsbasert evaluering av de strukturendringene som gjennomføres i universitets- og høyskolesektoren.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforlik av 22. november 2017 mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, hvor det ble enighet om å bevilge 100 mill. kroner i økt basisfinansiering til universiteter og høyskoler.

Flertallet viser til at bevilgningen skal fordeles mellom offentlige og private institusjoner, som medfører at 4,080 mill. kroner overføres fra kap. 260 post 50 til kap. 260 post 70, med en tilsvarende reduksjon på kap. 260 post 50. Flertallet viser til budsjettforliket 22. november 2017, hvor det foreslås å redusere bevilgningene til strukturreformen i universitets- og høyskolesektoren med 20 mill. kroner. Flertallet vil understreke at det i en årrekke har vært bred enighet i utdannings- og forskningssektoren, og på Stortinget, om at det må etableres en mer hensiktsmessig struktur innen høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner. Flertallet viser til behandlingen av Meld. St. 18 (2014–2015) og mener endringene i strukturen har kommet langt og har vært vellykket. Flertallet vil videre vise til at regjeringen foreslår å flytte 5 mill. kroner av strukturmidlene fra kap. 260 til kap. 281 post 1 for å bidra til å bygge opp den nasjonale arenaen for utdanningskvalitet. Reduksjonen på 20 mill. kroner i budsjettavtalen 22. november 2017 vil innebære at det bevilges 125 mill. kroner til strukturtiltak for universiteter og høyskoler i 2018. Flertallet vil understreke betydningen av å starte arbeidet med å bruke strukturmidlene til andre kvalitetstiltak i tråd med Meld. St. 16 (2016–2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning.

Flertallet vil understreke at satsing på kunnskap er en forutsetning for vellykket omstilling, og merker seg at forskning og høyere utdanning også i statsbudsjettet for 2018 prioriteres høyt. En sterk satsing på kunnskap skal hjelpe oss på veien mot et mer konkurransedyktig næringsliv, flere verdensledende fagmiljøer

og et bærekraftig velferdssamfunn. Stortingsmeldingene «Kultur for kvalitet i høyere utdanning» og «Humaniora i Norge», som har blitt lagt frem i 2017, er en del av den langsiktige satsingen på kvalitet på alle nivåer i kunnskapssektoren.

Flertallet vil trekke frem strukturreformen i universitets- og høyskolesektoren og det arbeidet som pågår i forbindelse med denne. Satsingen på samarbeid, arbeidsdeling, konsentrasjon og sammenslåing for å bedre kvaliteten i høyere utdanning og forskning, og bevilgninger for at sektoren skal lykkes med omstillingen, videreføres i dette statsbudsjettet. Denne strukturreformen er en viktig bidragsyter for å legge til rette for at Norge skal klare den omstillingen som kreves de neste årene, og for å sikre arbeidsplasser og velferd i fremtiden.

Flertallet vil også vise til arbeidet som er igangsatt for å styrke kravene til pedagogisk kompetanse for ansettelser og opprykk i professor- og førsteamanuensisstillinger. Formålet er å styrke kvaliteten på undervisningen i høyere utdanning og er en oppfølging av kvalitetsmeldingen.

Flertallet merker seg at opptrappingsplanen for langtidspanen for høyere utdanning og forskning i dette budsjettet er fullfinansiert. Flertallet vil også peke på regjeringens mål om at alle skal ha tilgang og mulighet til å ta høyere utdanning, uavhengig av kjønn og etnisk, sosial, geografisk og økonomisk bakgrunn. Utdanningstilbudet skal legge til rette for god tilgang på arbeidskraft og kompetanse over hele landet. Livslang læring er viktig for å bidra til nødvendig omstilling og fornying for den enkelte og for samfunns- og arbeidslivet. Ingen skal gå ut på dato.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, har merket seg at det er stor variasjon mellom institusjoner og studier når det gjelder kontakt og samarbeid mellom arbeidslivet og UH-sektoren, og etterlyser flere konkrete tiltak for å gi bedre arbeidslivsrelevans i alle studier og koble studietiden med arbeidslivet. Dette flertallet viser til behandlingen av Meld. St. 16 (2016–2017), der en samlet komité uttrykte forventning til at sektoren på institusjonsnivå jobber strategisk for økt arbeidslivsrelevans og kontakt med arbeidslivet i studiene.

Komiteens medlemmer Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har merket seg innspillene fra høringsinstansene om dette, og spesielt utfordringen innen helse- og sosialfag og behovet for å styrke kommunal sektor som praksisarena, slik at manglende tilgang på praksisplas-

ser ikke blir en flaskehals til hinder for å nå helsepolitiske målsetninger.

Disse medlemmer mener derfor at kommunehelsetjenesten, Nav og Barnevernet bør få tilsvarende rammebetingelser som spesialisthelsetjenesten, for å sikre omfang og kvalitet i veiledet praksisopplæring.

Disse medlemmer har merket seg innspill fra flere høringsinstanser om at kostnadene og organiseringen av enkelte studier er slik at de bør innplasseres i en annen kategori enn det de er i dagens finansieringsystem.

Disse medlemmer viser til den pågående strukturreformen i universitets- og høyskolesektoren og budsjettavtalens forventning om innsparinger som følge av reformen. Disse medlemmer forventer at regjeringen sikrer at ikke sammenslåingene og de pålagte innsparingene går ut over institusjonenes studie- og forskningskvalitet.

Disse medlemmer ser det som avgjørende at satsingen på norsk forskning og høyere utdanning ikke blir for smalsporet, men får rammer som bidrar til at befolkningens evner og talent utnyttes best mulig.

Disse medlemmer ønsker ikke at en ensidig satsing på spisse fagmiljø går på bekostning av fagmiljøene som skal fornye offentlig sektor, utvikle velferdsstaten og utdanne viktige profesjoner. Det er et klart behov for å styrke forskning for bedring av velferdstjenestene, innen samfunnssikkerhet og vår felles beredskap og innen utviklingen av IKT-forskning, særlig rettet mot datasikkerhet.

Disse medlemmer viser til at budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og støttepartiene medfører ytterligere økning i det generelle kuttet i offentlig sektor. Inndekningssiden får konsekvenser for en rekke tjenester og formål. Gjennom flere statsbudsjett har regjeringen gjennomført flate kutt i universitets- og høyskolesektoren, begrunnet som «avbyråkratisering og effektivisering». Kuttet for 2018 er økt til 0,7 pst. som et resultat av forhandlingene med samarbeidspartiene. Disse medlemmer viser til at med dette får universitets- og høyskolesektoren et oppsamlet kutt på nærmere 900 mill. kroner i regjeringperioden.

Disse medlemmer viser til at konsekvensene av slike kutt, i sær når de lanseres sent i budsjettprosessen, er vanskelige å få total oversikt over. Disse medlemmer påpeker at budsjetttrammene blir mer utydelige av denne måten å styre på, eksempelvis må budsjettavtalens økning i basisbevilgning til universitets- og høyskolesektoren ses opp mot det flate kuttet sektoren må ta.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det utvilsomt er slik at denne typen innsparinger, flatt fordelt, år etter år, vil gå ut over både studie- og forskningskvaliteten. Disse medlemmer er gene-

relt kritiske til å bruke universitets- og høyskolesektoren som salderingspost for å få statsbudsjetter til å gå opp.

Disse medlemmer viser til budsjettforliket, hvor den såkalte effektiviseringsreformen økes med 0,2 prosentpoeng. Disse medlemmer stiller spørsmål ved denne måten å styre på, mener man har kommet til en grense for hva universitets- og høyskolesektoren kan bære av akkumulerte kutt, og støtter ikke kuttet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjettforslag i finansinnstillingen, der det foreslås tre nye program under Forskningsrådet for å styrke den kunnskapsbaserte samfunnsutviklingen innen profesjonsforskning, IKT og datasikkerhet og samfunnsikkerhet og beredskap.

Disse medlemmer viser også til Arbeiderpartiets forslag om å gjennomføre en bred kompetansereform, utformet i tett dialog med partene i arbeidslivet, som skal sikre både arbeids- og næringslivet og den enkelte oppdatert kunnskap og kompetanse for et langt arbeidsliv i stadig utvikling.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke betydningen av utdanning som et viktig verktøy for omstilling og utvikling. Disse medlemmer viser til at innretningen av finansieringssystemet for UH-sektoren har stor innvirkning på institusjonenes tilbud av studier, omfanget av forskning og studiekvaliteten. Disse medlemmer viser til at partiene en rekke ganger har advart mot endringen av finansieringssystemet. Særlig er disse medlemmer kritiske til at systemet sementerer de historiske skjevheter mellom institusjonene, ved at resultatkomponenten vektetes sterkere, og at antall fullførte grader skal gi bedre uttelling enn antall studiepoeng. Det fører til at institusjoner som tilbyr årsstudier, etter- og videreutdanning, blir nødt til å satse mer på gradsgivende studier på bekostning av andre viktige studier. Disse medlemmer mener dette vil kunne medføre et ytterligere press på viktige profesjonsutdanninger og på mindre studiesteder, og gjøre det vanskelig for institusjonene å løse sitt samfunnsoppdrag.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til finansinnstillingen og Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om å øke basisfinansieringen av statlige universitet og høyskoler med 150 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag. I tillegg ble det foreslått å bevilge 15 mill. kroner for å bidra til å jevne ut skjevhetene i finansiering mellom institusjonene.

Disse medlemmer viser til partiets tidligere merknader og kritikk av strukturprosessen. Disse

medlemmer mener omfanget av endringene i sektoren og mulige konsekvenser både for enkeltinstitusjoner og fagtilbud tilsier at strukturprosessen bør evalueres løpende.

Disse medlemmer viser til partiets alternative budsjett med forslag om å redusere strukturmidlene på kap. 260 post 50 med 130 mill. kroner, samt å kutte midler til oppbyggingen av masterutdanning i lærerutdanningene med 55 mill. kroner.

For å sikre studiekvalitetene og kandidatproduksjonen mener disse medlemmer det er behov for en gjennomgang av kategori plasseringen av ulike fagtilbud. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om å bevilge 4,8 mill. kroner for å justere enkelte innplasseringer i 2018.

Disse medlemmer mener praksisopplæring er en viktig del av undervisningen i høyere utdanning innenfor flere utdanninger, og viser til finansinnstillingen og Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om å bevilge 10 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag for å innføre to uker praksis for medisinstudenter i sykehjem.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener institusjonene må gis økt handlingsrom og tillit, og derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett å øke grunnfinansieringen med 300 mill. kroner i tillegg til at det foreslås å flytte bevilgninger fra bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA) for å styrke grunnfinansieringen av universiteter og høyskoler ytterligere. Dessuten foreslås det bevilgninger til 500 flere studieplasser innen informasjons- og teknologifagene og 50 studieplasser innen medisin, samt å styrke utdanningene for barnehagelærere og sosisionomer.

Studieplasser

Komiteen viser til NHO luftfart, SAS, Norwegian og en rekke større aktører innen luftfarten som peker på behovet for en masterutdanning innen luftfart. Komiteen er kjent med at Norges arktiske universitet – UiT i dag tilbyr en bachelor innen luftfart og har fått neste trinn med masterprogrammet godkjent og ferdig utviklet. Komiteen vil trekke frem at en masterutdanning innen luftfart vil bidra til et sterkere forskningsmiljø, og at man gjennom studiet kan legge til rette for bedre former for læring og økt sikkerhet. Forskning og vitenskapelig kompetanse er essensielt for videre utvikling og innovasjon i luftfart, særlig for arktiske strøk hvor Norge står i en særstilling. Et masterprogram som forener vitenskap og operative miljøer, kan bidra til å styrke profesjonalismen i bransjen og gir bedre kunnskapsgrunnlag for videre utvikling og innovasjon. Tverrfaglige forskningsgrupper som forener fagpersoner innen teknologi, psykologi, pedagogikk og automasjon,

gir et godt utgangspunkt for videre tverrfaglig forskning og utvikling innen operative problemstillinger i luftfartsbransjen og kan bidra til å ta norsk luftfart inn i en grønnere retning.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for en masterutdanning innen luftfart ved neste prioritering av studieplasser innen universitets- og høyskolesektoren.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil påpeke at partiet har ønsket oppstart av master i luftfart og satt av studieplasser til dette i tidligere budsjetter, og viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett for 2018, der partiet foreslår 3 000 nye studieplasser, noe som blant annet ville gitt mulighet til oppstart av master i luftfart ved Universitetet i Tromsø i 2018.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om å opprette masterprogram i luftfart ved Universitetet i Tromsø med 20 studieplasser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforlik av 22. november 2017 mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, hvor det ble enighet om å øke antallet studieplasser i IKT med ytterligere 500 fireårige studieplasser som skal bli trappet opp på ordinær måte. Det innebærer at universitetene og høyskolene kan ta inn nye kull hvert år. Gevinsten av denne totale satsingen på IKT-studieplasser i 2017 og 2018 vil utgjøre 5 000. Flertallet vil understreke at god IKT-kompetanse til arbeidslivet er viktig for fremtidig konkurransevne og innovasjon. Flere studieplasser vil bidra til at privat og offentlig arbeidsliv får raskere og bedre tilgang på IKT-kompetanse.

Flertallet viser til forslaget til statsbudsjett, hvor det foreslås å etablere 30 studieplasser ved Høgskolen i Oslo og Akershus til desentralisert yrkesfaglærerutdanning, samt fem rekrutteringsstillinger for å styrke forskningen på feltet. Flertallet vil understreke viktigheten av en god yrkesfaglærerutdanning for å styrke yrkesfagene og for å sikre både offentlig og privat sektor kompetent arbeidskraft i årene fremover.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener økt satsing på høyere utdanning er et viktig mål i seg selv, men i en tid med omstilling og behov for nye bedrifter og næringer er det ekstra viktig å legge til rette for å øke studiekapasiteten, all den tid studenttallet vil og bør fortsette å øke framover. Kunnskap

er makt, og det er utelukkende positivt at flere søker økt kunnskap gjennom formell utdanning. Det gir også grunnlag for langsiktig omstilling, og for mer og bedre kunnskap i arbeidslivet.

Disse medlemmer mener det er behov for en kartlegging av det fremtidige behovet for IKT-arbeidskraft og en plan for hvordan behovet kan oppfylles innen de ulike utdanningene, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en kartlegging av kompetansebehovet innen IKT-fagene, og utarbeide en nasjonal strategi for å styrke den digitale kompetansen på sentrale områder.»

Disse medlemmer mener en satsing på yrkesfagene også innebærer behov for å styrke utdanningsmulighetene for lærere som ønsker å undervise i yrkesfaglige utdanningsprogram. Disse medlemmer viser til framskrivinger fra SSB som viser at det vil være et stort behov for flere yrkesfaglærere i årene fremover. Særlig kan det bli mangel på lærere i bygg- og anleggsgag, elektrofag og teknikk og industriell produksjon. Det er en parallell utfordring at det i disse fagene også vil være en mangel på fagarbeidere frem mot 2030, noe som betyr at utdanningssektoren må rekruttere lærere fra bransjer med mangel på arbeidskraft.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt alternative budsjett, hvor det foreslås 3 000 nye studieplasser. Disse medlemmer peker på at det i år stod rekordmange kvalifiserte søkere uten tilbud om studieplass. I en situasjon med over 70 000 mennesker under 30 år utenfor studier eller arbeid gir flere studieplasser den enkelte og samfunnet mulighet til å komme styrket ut av situasjonen. Disse medlemmer vil særlig legge vekt på lærerutdanning, helse- og sosialfag, bioøkonomi, IKT, teknologi og realfag.

Disse medlemmer viser til partiets alternative budsjett, der det foreslås en bevilgning på 50 mill. kroner til IKT- og datasikkerhetsforskning, og til profesjonsforskning og utvikling av fagmiljøene som skal utdanne til velferdsstatens yrker, med nye programmer under Forskningsrådet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er kjent med at mangel på studieplasser innen IKT-fag er en kritisk faktor for realisering av viktige prosjekter og etablering av arbeidsplasser både i offentlig virksomhet og i privat næringsliv. Selv om søkertallene viser at ungdom ønsker å studere teknologifag, fører mangelen på innlandskandidater og arbeidskraft til at mange bedrifter og virksomheter outsourcer driften av sine IT-oppgaver

til utenlandske firmaer. Dette fører til press på det norske arbeidsmarkedet og økt sårbarhet samt utgjør en sikkerhetsrisiko for kritisk digital infrastruktur. Disse medlemmer viser til at det er en generell underdekning av IKT-kompetanse, særlig spesialister, på høyere nivå.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet i partiets alternative budsjettforslag har foreslått 67 mill. kroner for å øke utdanningskapasiteten med 1 000 studieplasser innen ulike IKT-fag ut over regjeringens budsjettforslag. Plassene skal fordeles likt mellom studieplasser på 3-årige studietilbud og spesialistutdanninger på masternivå og 5-årige utdanninger.

I tillegg inneholder Senterpartiets satsing på IKT-studier i det alternative budsjettforslaget økt utdanningskapasitet innen interaksjons- og designstudier ved NTNU og Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo med til sammen 100 studieplasser.

Disse medlemmer viser til nedenstående oversikt over økning i antall studieplasser som Senterpartiet har foreslått i finansinnstillingen ut over regjeringens budsjettforslag.

For ytterligere å styrke tilgangen på yrkesfaglærere viser disse medlemmer til Senterpartiets alternative budsjett med forslag om å øke bevilgningen til yrkesfaglærerutdanningene med 3 mill. kroner ut over forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener et viktig tiltak for å styrke barnevernet vil være å styrke utdanningene. Ved å heve finansieringskategoriene for sosionom til et likt nivå som barnevernspedagog og vernepleier vil man i større grad kunne sikre at studentene kommer rustet ut i et krevende arbeidsfelt. For lav finansiering fører til at det blir kuttet i utdanningene der studentene trenger det mest. Studentene trenger forelesninger basert på forskning, nok og gode praksisstudier, undervisning og veiledning i små grupper og tett oppfølging for å skape trygghet for profesjonsutøvelsen. Utdanningsinstitusjonene må ha rammebetingelser og virkemidler for en utdanning som kan møte den komplekse virkeligheten i helse- og sosialtjenestene. Sosionomer går ut i noen av de mest komplekse arbeidsfeltene i offentlig sektor: barnevern, Nav, psykisk helse og rus.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett, der det foreslås å heve sosionomutdanningen fra finansieringskategori F til E.

Ulike utdanninger

Komiteen viser til at Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) tilbyr kompletterende sykepleie- og lærerutdanning, og snart også ingeniørutdanning, til flyktninger som kommer til Norge med utdanning fra hjem-

landet. Komiteen viser til at formålet er å gi flyktningene nødvendig autorisasjon til å komme ut i arbeidslivet, slik at Norge får tatt i bruk kompetansen som er i befolkningen, og får mer kvalifisert personell til velferdssamfunnets tjenester. Komiteen mener dette er et svært viktig tilbud, men viser til at erfaringen til HiOA viser få i denne målgruppen som er kvalifisert for opp-tak. Komiteen mener at tilbudet bør opprettholdes, og at mennesker med fluktbakgrunn skal prioriteres, men at i de tilfellene hvor det ikke er tilstrekkelig antall kvalifiserte søkere med flyktningbakgrunn, kan studie-plasser innenfor kompletterende utdanning for flyktninger tilbys kvalifiserte søkere fra land utenfor EU/EØS og Sveits.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til at satsingen på de femårige grunnskolelærerutdanningene videreføres. Flertallet vil understreke betydningen av en solid femårig lærerutdanning på masternivå. Den nye utdanningen vil få mer forskningsbasert kunnskap, større faglig fordypning, mer studentaktiv undervisning og mer praksis før de skal ut i jobb. Dette vil bidra til å gjøre fremtidens lærere enda bedre rustet for et arbeidsliv i klasserommet og for å bidra til elevenes læring.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at Stortinget i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2017 vedtok midler til arkivutdanning knyttet til Helsearkivet på Tynset.

Dette flertallet viser til proposisjonen og forslaget om å øke bevilgningen til 2,1 mill. kroner for 2018. For å sikre den videre planleggingen og igangsetting av desentrale arkivstudier på Tynset i henhold til planen, mener dette flertallet det vil være rimelig, ut fra studentenes tilhørighet og bruk av lokalt studiesenter, at bevilgningen som skal dekke administrasjon og tilrettelegging, fordeles mellom NTNU og Tynset Studie- og høgskolesenter med henholdsvis 60 pst. til NTNU og 40 pst. til Tynset Studie- og høgskolesenter.

Et tredje flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser også til satsingen på rekruttering av lærere ved blant annet etableringen av en attraktiv lærerutdanning med høy kvalitet. Det vises også til satsingen på å utvikle nye karriereveier for lærere som ønsker en profesjonell videreutvikling uten å gå over i administrative stillinger, slik at vi kan beholde gode lærere i klasserommet. Lærerspesialistordningen er utvidet til flere fagområder, og det innføres en

lærerspesialistordning for begynneropplæringen i grunnskoleopplæringen.

Dette flertallet viser til budsjettavtalen, hvor det ble foreslått en styrking på 25 mill. kroner på kap. 226 post 21, hvorav 5 mill. kroner overføres til kap. 260 post 50 til etablering av en fleksibel utdanning for religiøse ledere ved Universitetet i Oslo.

Dette flertallet viser til anmodningsvedtak nr. 443, 16. desember 2015, jf. Dokument 8:37 S (2015–2016) og omtale i statsbudsjettet:

«Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for en offisiell norsk utdanning av religiøse ledere fra relevante trossamfunn etter mal fra måten dette gjøres ved norske utdanningsinstitusjoner.»

Dette flertallet foreslår på denne bakgrunn at det bevilges 5 mill. kroner til etablering av en fleksibel utdanning for religiøse ledere ved Universitetet i Oslo.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til innspill fra flere høringsinstanser om at behovet for leger forventes å øke kommende år, tatt i betraktning økende pensjonsavgang og etterspørsel etter legespesialister. Likevel er det kun 636 studieplasser for medisin i Norge. Hele 48 pst. av alle norske medisinstudenter utdannes i utlandet, der de får lite erfaring med den norske helsetjenesten, og spesielt lite allmennmedisin. Særlig kan det gi utfordringer for samhandling mellom spesialisthelsetjeneste og kommunehelsetjeneste, smittevern og antibiotikabruk m.m. Disse medlemmer er av den oppfatning at Norge må ta større ansvar for å dekke eget legebehov.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med mål om å øke antall studieplasser innen medisin i Norge, herunder å vurdere å øke antall studiesteder, og komme tilbake til Stortinget med en vurdering i revidert nasjonalbudsjett 2018.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet har merket seg at muskel- og skjelettsykdommer er den viktigste årsaken til sykefravær og nye uførepensjonerings med store samfunnsmessige kostnader hvert år. Kiropraktorene har fortsatt ikke, som eneste større offentlig autoriserte helsepersonellgruppe, mulighet for utdanning i Norge. Stortinget har flere ganger etterlyst en norsk kiropraktorutdanning. Disse medlemmer ber regjeringen arbeide for at det etableres femårig masterutdanning for kiropraktorer ved et norsk universitet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er kjent med at Lofoten kunst- og filmfag-

skole er en fagskole som er inne i en prosess for å bli godkjent som høyskole. Utdanningen er godkjent av NOKUT, og departementet har godkjent eksamensrett. Dette medlem mener dette må få konsekvenser for tildelingen av studieplasser på bachelornivå, og imøteser at regjeringen kommer tilbake til dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2018.

Sentre

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, vil understreke viktigheten av entreprenørskap og kreativitet i skolen for å motivere til skaperglede, engasjement og utforskertrang i en verden hvor vi i enda større grad skal konkurrere om arbeidsplasser, ideer og kunnskap og evnen til å skape noe nytt. Flertallet viser til budsjettforliket, hvor det ble foreslått 10 mill. kroner til et senter for entreprenørskap i skolen ved Høgskolen Innlandet/Østlandsforskning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 10 mill. kroner til Senter for entreprenørskap i grunnskolen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er kjent med at vannbransjen planlegger å bygge et Nasjonalt kompetansesenter for vann- og avløpsinfrastruktur, lokalisert til NMBU i Ås. Private og offentlige interessenter i hele verdikjeden samarbeider om kompetansesenteret, og samarbeidet vil bidra til å nå de nasjonale målene under Protokoll om vann og helse.

Disse medlemmer har merket seg at statlig investeringsstøtte på 20 mill. kroner er avgjørende for å få kompetansesenteret realisert. I revidert budsjett for 2017 ble det over Kunnskapsdepartementets budsjett gitt en startbevilgning på 2,5 mill. kroner til etableringen av kompetansesenteret, noe som kort er omtalt i forbindelse med anmodningsvedtak 1010 (2016–2017) i Helse- og omsorgsdepartementets budsjettforslag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig at staten bidrar med resterende 17,5 mill. kroner til denne bransjesatsingen, med 10 mill. kroner i 2018 og resterende 7,5 mill. i 2019-budsjettet, og viser med dette til at Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett foreslår bevilget 10 mill. kroner for 2018. Dette medlem mener det er alvorlig at Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti før valget bevilger penger til oppstart av prosjektet, men så unnlater å følge opp satsingen etter valget. Det politiske systemet er tjent med at vi i størst mulig grad følger opp prosjekter vi starter, og kun starter prosjekter vi akter å følge opp.

Rekrutteringsstillinger

Komiteen viser til at rekrutteringsstillinger er et viktig virkemiddel for å styrke oppbyggingen av gode utdannings- og forskningsmiljøer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforlik av 22. november 2017 mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, hvor det ble enighet om å bevilge midler til 50 nye stipendiatstillinger på kap. 281 post 1.

Flertallet viser til budsjettavtalen 22. november 2017, hvor det foreslås å øke antallet rekrutteringsstillinger med tre stillinger til Ansgar teologiske høyskole og tre stillinger til VID vitenskapelig høyskole. Dette kommer på toppen av de 130 rekrutteringsstillingene regjeringen foreslår helårseffekt av i 2018, som ble tildelt i ordinært budsjett for 2017. Dette innebærer en økning på nærmere 108 mill. kroner i 2018. Flertallet viser til en positiv utvikling i antallet rekrutteringsstillinger under denne regjeringen. Rekrutteringsstillinger er viktig for å støtte personer som er tidlig i den akademiske karrieren, og for å bygge opp gode utdannings- og forskningsmiljøer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det fortsatt er behov for en økning i rekrutteringsstillinger i UH-sektoren.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til partiets alternative budsjett, der det foreslås 40 mill. kroner til om lag 100 rekrutteringsstillinger i universitets- og høyskolesektoren. Stillingene skal bidra til å utvikle profesjonene, øke omfanget av og kvaliteten på forsknings- og innovasjonsarbeidet i helse- og omsorgssektoren, bidra til en god innføring av 5-årig lærerutdanning og til å utvikle flere solide fagmiljøer innen IKT, teknologi og realfag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til partiets alternative statsbudsjett, der det foreslås bevilget 20 mill. kroner til flere rekrutteringsstillinger, som blant annet er tiltenkt Høgskolen i Oslo og Akershus sitt arbeid for videreutvikling av en desentralisert yrkesfaglærerutdanning.

Bygg- og infrastruktur

Komiteen vil understreke det fortsatte behovet for oppgradering av bygg i universitets- og høyskolesektoren. Flere av byggene har klare begrensninger både for undervisning og forskning. Spesielt er mange av de eldre universitetsbyggene i dårlig stand.

Komiteen mener det er helt sentralt med en god infrastruktur og en tilrettelagt bygningsmasse.

Komiteen mener derfor at bygg og infrastruktur bør inn som en del av revideringen av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, og har forventninger om at dette følges opp. Det vil også skape mer forutsigbarhet i universitets- og høyskolesektoren, inkludert private høyskoler, og bidra til mer åpenhet om politiske beslutninger og prioriteringer.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innlemme bygg og infrastruktur i revideringen av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforliket, hvor det foreslås 12 mill. kroner til medisinsk utstyr og teknisk inventar ved SEARCH, NMBU Høyland.

Flertallet viser til at det i budsjettet foreslås en startbevilgning på 50 mill. kroner over kap. 530 post 31 og post 45 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet til Livsvitenskapsbygget ved Universitetet i Oslo.

Flertallet viser til at Livsvitenskapsbygget skal bidra til å utvikle et ledende tverrfaglig fagmiljø for forskning, utdanning og innovasjon i livsvitenskap, og sikre Norge internasjonal konkurransekraft på området. Flertallet vil understreke at budsjettet med dette innfrir ett av de viktigste enkeltstående målene i langtidsplanen for høyere utdanning og forskning. Flertallet vil fremheve betydningen av Livsvitenskapsbygget gjennom å gi oss bedre forståelse av hva liv er, og hva aldring og sykdom er. Dette vil gi ny innsikt som blant annet gir bedre metoder for å diagnostisere, forebygge og behandle sykdom. Flertallet vil også understreke at dette vil gi nye arbeidsplasser, produkter og tjenester som kommer samfunnet til gode, spesielt innen helse-sektoren. Flertallet viser til at det er behov for ytterligere midler til planlegging og første fase av prosjektering av Campus NTNU. Det foreslås i forslaget til statsbudsjett en samlet økning til Campus NTNU på 30 mill. kroner, slik at samlet bevilgning til Campus NTNU blir 50 mill. kroner.

Flertallet viser også til at det i forbindelse med revidering av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning jobbes for å legge frem en samlet plan for forvaltning, investering og utvikling av universitets- og høyskolebygg.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at intensjonen til regjeringen Stoltenberg II opprinnelig var at langtidsplanen for forskning og høyere utdanning skulle inneholde en forpliktende og forutsigbar plan for bygg og infrastruktur.

Behovet for nybygg og oppgradering i universitets- og høyskolesektoren er fremdeles stort, og disse medlemmer mener det er en klar svakhet for hele sektorens utvikling at regjeringen fra Høyre og Fremskrittspartiet ikke har levert en slik plan som del av langtidspanen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 12 mill. kroner til medisinsk utstyr og inventar ved SEARCH, NMBU Høyland.

Post 70 Private høyskoler

Komiteen vil påpeke behovet for å sikre at kriteriene for å innlemme nye akkrediterte private høyskoletilbud i de statlige finansieringsordningene bidrar til likebehandling og forutsigbarhet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det foreslås i statsbudsjettet å øke bevilgningene til Norges dansehøyskole og Steinerhøyskolen med 1 mill. kroner til hver av institusjonene. Flertallet vil understreke viktigheten av at disse midlene kommer studentene til gode.

Flertallet viser til budsjettforliket av 22. november 2017, hvor det foreslås 1,2 mill. kroner til 3 rekrutteringsstillinger ved VID vitenskapelige høyskole og 1,2 mill. kroner til 3 rekrutteringsstillinger ved Ansgar Teologiske Høyskole i Kristiansand.

Flertallet viser videre til at det i budsjettforliket inngått 22. november 2017 foreslås tilskudd til 30 nye studieplasser innen psykologi ved Ansgar Teologiske Høyskole i Kristiansand.

Flertallet viser til budsjettforlik av 22. november 2017 mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, hvor det ble enighet om å øke antallet studieplasser i IKT med ytterligere 500 fireårige studieplasser som skal bli trappet opp på ordinær måte. Flertallet understreker at denne økningen også omfatter de private høyskolene. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at det bevilges kr 425 000 til dette formålet på post 70.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser til Høyskolen for dansekunsts tilbud om bachelor i dansekunst og koreografisk tenkning. Utdanningen er den eneste i sitt slag i Norden og fyller et hull i utdannings-systemet i Norge. Den representerer nytenkning og alternative mål og pedagogiske strategier, og er et eksempel på hvordan en liten utdanningsinstitusjon kan drive undervisning av meget høy kvalitet, med fokus på medvirkning, kritisk refleksjon og selvstendighet samt forsknings- og utviklingsarbeid (FOU) som kommer studenter og samfunnet for øvrig til gode. Disse

medlemmer vil oppfordre regjeringen til å gå i dialog med Høyskolen for dansekunst for å vurdere hvordan tilbudet kan bestå og videreutvikles.

8.2 Kap. 270 Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 851 619 000 under dette kapitlet.

Komiteen vil påpeke at god studentvelferd er viktig for å legge til rette for å ta høyere utdanning. Komiteen viser til at studentsamskipnadene er avgjørende når det gjelder å tilby rimelige og gode tjenester ved lærestedene, og at samskipnadene i 2016 kunne tilby bosted til 16,6 pst. av studentene i Norge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen, hvor det ble enighet om å styrke tiltak for bedre psykisk helse for studenter med 10 mill. kroner. Flertallet viser til at overgangen fra videregående skole til studentlivet kan være svært tøff for mange. Studenters helse- og trivselsundersøkelse (SHoT) viser heldigvis at de fleste studenter klarer overgangen godt, men samtidig er det urovekkende at så mange som én av fem studenter rapporterer alvorlige psykiske symptomplager.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at levekårsundersøkelsen gir det mest omfattende kunnskapsgrunnlaget om norske studenters situasjon, blant annet gir den viktig kunnskap om studieforhold, helse, boligsituasjon, familieliv og fritidsvaner, økonomi og arbeidsforhold. Den siste levekårsundersøkelsen ble lagt fram høsten 2012. Disse medlemmer mener at forhold som økningen i antall studenter, press på boligmarkedet og studenters økonomiske situasjon tilsier at det ikke bør gå for mange år mellom hver nye levekårsundersøkelse.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen starte arbeidet med en ny og oppdatert levekårsundersøkelse blant norske studenter.»

Post 71 Tilrettelegging for internasjonal mobilitet

Komiteen viser til Innst. 12 S (2015–2016), hvor kvoteordningen for utenlandsstudenter skulle fases ut og erstattes med et nytt partnerskapsprogram mellom utdanningsinstitusjoner i Norge og landene i sør, samt en strategi for økt samarbeid med BRIKS-landene og Japan. Komiteen viser til at en samlet komité uttalte:

«Komiteen viser også til at bistandsaspektet er sentralt i kvoteordningen, og forutsetter at omleggingen ikke svekker satsingen på landene i sør til fordel for BRIKS-landene og Japan.»

Komiteen viser til at nye tall fra NSD/DBH viser at det foreløpig kommer betydelig færre studenter fra det globale sør, og at dette ikke var intensjonen med omleggingen. Komiteen ber regjeringen komme tilbake på egnet måte i løpet av 2018 med en evaluering av konsekvensene av omleggingen.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen evaluere konsekvensene av utfasingen av kvoteordningen for utenlandsstudenter og komme tilbake til Stortinget på egnet måte i løpet av 2018.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at andelen utenlandsstudenter har gått ned, og i sær fra utviklingsland. Disse medlemmer mener dette er uheldig både for studentene, norske læresteder og ut fra bistandshensyn, og mener derfor regjeringen i revidert nasjonalbudsjett må vurdere nye tiltak for å øke studiemobiliteten og internasjonaliseringsgraden i norsk høyere utdanning.

Post 74 Tilskudd til velferdsarbeid

Komiteen mener studentenes helse i for stor grad faller mellom to stoler innenfor helsetjenesten. Komiteen mener det er nødvendig å øke satsingen på psykisk helsearbeid for studenter, og viser i den forbindelse til at en urovekkende høy andel av studentene opplever alvorlige psykiske plager som er knyttet til sosial ensomhet, lav studiemestring, konsentrasjonsproblemer og dårlig selvbilde. Undersøkelser viser at dette gjelder omtrent dobbelt så mange studenter som i normalbefolkningen i samme aldersgruppe.

Komiteen viser til at det over flere år er dokumentert at én av fem studenter opplever alvorlige psykiske helseproblemer i studietiden. Det gjør studenter mer utsatt enn befolkningen for øvrig.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i dag er slik at utenlandsstudenter som velger å jobbe ved siden av studiene, kan miste sitt medlemskap i folketrygden, selv om arbeidet er relevant som del av graden eller gir erfaring som er relevant for studiet. Disse medlemmer mener regjeringen bør se på muligheten for å endre dette regelverket.

Disse medlemmer vil påpeke at bevilgningene til arbeid med psykisk helse blant studenter har blitt gitt som en post der studentsamskipnadene kan søke om midler til prosjekter, men at ANSA som samskipnad for utenlandsstudentene ikke har hatt mulighet til å søke

om slike midler. Disse medlemmer mener at det også må være mulig å søke om støtte til arbeid for psykisk helse blant utenlandsstudenter innenfor disse bevilgningene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at det er behov for målrettede tiltak for å forbedre psykisk helse blant studenter, og viser til at Arbeiderpartiet i finansinnstillingen foreslo å styrke det forebyggende arbeidet med studenters psykiske helse med 15 mill. kroner. Dette omfatter 5 mill. kroner over utdannings- og forskningskomiteens ramme og 10 mill. kroner over helse- og omsorgskomiteens ramme.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til finansinnstillingen og Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å opprette en ny tilskuddsordning for tiltak for å styrke det psykiske helsearbeidet rettet mot studenter med en bevilgning på 10 mill. kroner.

Post 75 Tilskudd til bygging av studentboliger

Komiteen mener studentboliger er et sentralt virkemiddel for å styrke studentøkonomien og sikre studentene tilpassede boforhold under studietiden.

Komiteen vil videre understreke forutsetningen om at husleie for personer med nedsatt funksjonsevne ikke skal være høyere enn for andre studenter som har hybel tilpasset én person.

Komiteen viser til at departementet vil ta en gjennomgang av tilskuddsordningen for studentboliger i 2018. Komiteen støtter dette. Komiteen har fått ulike innspill som tyder på at stadig færre utbyggere ser seg i stand til å oppføre gode boliger innenfor fastsatte maksimalsatser for tildeling av offentlige tilskudd.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, ber departementet komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett for 2018 med en vurdering av om kostnadsrammene og tilskuddssatsene er hensiktsmessige for å realisere et tilstrekkelig antall nye studentboliger.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2018 med en vurdering av om kostnadsrammene og tilskuddssatsene er hensiktsmessige for å realisere et tilstrekkelig antall nye studentboliger.»

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at studentboligbygging er et sentralt element i arbeidet med gode studiemiljøer, og at regjeringen har økt tilskuddene gjennom en lang periode.

Dette flertallet vil påpeke at regjeringen, Venstre og Kristelig Folkeparti har bevilget midler til å bygge 2 200–2 500 nye studentboliger årlig, både i 2015, 2016, 2017 og 2018. Det er et nivå som er over dobbelt så høyt som under den rød-grønne regjeringen, da det i snitt ble bevilget midler til i underkant av 1 000 studentboliger i året.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at antallet studenter i boligkø hos landets studentsamskipnader fortsatt er høyt, og vil bemerke at utbyggingstakten bør økes for å møte behovet og sikre økt dekningsgrad.

Disse medlemmer viser til at Unge funksjonshemmede i komiteens budsjettøring kom med innspill om utfordringer med å skaffe tilrettelagt studentbolig for personer med omfattende tilretteleggingsbehov, som bruker elektriske rullestoler, har behov for forflytnings- og hygienehjelpemidler eller har personlig assistent i hjemmet. Regjeringen skriver i budsjettproposisjonen at det er overdekning av tilpassede hybelenheter for studenter med nedsatt funksjonsevne i studentsamskipnadene. Dersom samskipnadene bygger boliger etter minstekravene til universell utforming i byggeteknisk forskrift (TEK17), er det likevel fare for at en gruppe studenter med større tilretteleggingsbehov ikke kan benytte seg av dem. Disse medlemmer ber derfor regjeringen vurdere nødvendige tiltak for at denne gruppen studenter også kan benytte boliger i samskipnadenes regi.

Disse medlemmer viser til at mangelen på studentboliger, og høye leiepriser på privatmarkedet, tvinger studenter til å bruke uheldig mye tid på deltidsarbeid.

Disse medlemmer viser til situasjonen ved studiestart, der over 12 000 studenter stod i kø for å få studentbolig. Tall fra Norsk Studentorganisasjons boligundersøkelse for 2017 viser en underdekning på 14 165 boliger for å nå målet om en nasjonal dekningsgrad på 20 pst.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å øke byggingen av studentboliger i regi av landets studentsamskipnader til 3 000 studentboliger i året.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om å øke antall boenheter med 200 ved å øke bevilgningen på kap. 270 post 75 med 12 mill. kroner ut over regjeringens forslag i Prop. 1 S (2017–2018).

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternati-

ve budsjett, der det bevilges 103 mill. kroner til å bygge totalt 4 000 studentboliger i året.

Dette medlem deler samskipnadenes bekymringer for at de ikke får søkt om byggingen av 3 000 studentboliger, slik studentene har krevd, på grunn av byggeforhold og dagens kostnadsramme. Dette medlem er gjort kjent med at Nord Studentsamskipnad så seg nødt til å stoppe byggeprosjektene i Levanger og Mo i Rana, og nå har også Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus sett seg nødt til å søke om å omdisponere tilskuddet til et prosjekt i Nydalen. Det er også betydelig usikkerhet rundt hvorvidt flere andre prosjekter lar seg realisere innenfor kostnadsrammen, for eksempel Norges arktiske studentsamskipnads planlagte nybygg i Harstad og Studentsamskipnaden i Sørøst-Norges prosjekt på Kongsberg. Det er ulike forhold som krav fra kommunen, høye startkostnader, entreprenørkostnader mv. som gjør at prosjektene ikke lar seg realisere innenfor kostnadsrammen. Tidligere bevilgede tilskudd må derfor omfordres til andre studentboligprosjekter, slik at det vil søkes om betraktelig mindre friske tilskudd.

For at samskipnadene skal kunne bidra til å dekke studentenes behov for trygg og rimelig bolig, både som et ledd i å sikre lik rett til utdanning og oppfylle studentenes krav om flere studentboliger, haster det å endre rammene. Dette medlem viser til at regjeringen har varslet en gjennomgang av tilskuddsordningen våren 2018. Eventuelle endringer som følge av denne vil ikke komme i tide til at landets samskipnader til sammen har nok prosjekter i 2018 som kan bygges med dagens kostnadskrav.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen heve kostnadsrammen til kr 900 000 per hybelenhet som et nødtiltak for å sikre byggingen av studentboliger i budsjettperioden, uten at dette skal forskuttere den varslede gjennomgangen av tilskuddsordningen.»

«Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett for 2018 om å øke andelen studentboligtilskudd fra dagens nivå på mellom 34,3 pst. og 37,5 pst. til 50 pst. av kostnadsrammen slik det tidligere har vært, for å unngå at studentene skal betale uforholdsmessig mye gjennom husleia.»

8.3 Kap. 280 og kap. 3280 Felles enheter

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 577 798 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at NOKUT skal medvirke til at alle utdanninger ved norske universiteter, høyskoler og fagskoler skal ha tilfredsstillende kvalitet, og at samfunnet er godt informert om tilstanden i sektoren. Komite-

te en merker seg at NOKUT samlet sett hadde god måloppnåelse i 2016.

Komiteen viser til at internasjonalisering er viktig for kvalitetsutviklingen av norsk utdanning. Komiteen merker seg at det i 2016 var en økning på over 20 pst. i antall utreisende Erasmus+-studenter sammenliknet med året før. Komiteen merker seg at SIU samlet sett hadde en god måloppnåelse i 2016.

Komiteen viser til at det pågår et arbeid for å samle virksomheter som har oppgaver og tjenester rettet mot høyere utdanning og fagskoleutdanning, til større miljøer. Komiteen viser til at det opprettes to nye organ som skal arbeide med ulike deler av kvalitetsutviklingen, og at det skal opprettes et nytt organ med hovedvekt på tjenesteyting.

Komiteen merker seg at det legges inn midler til tiltak for åpen tilgang til offentlig finansiert forskning. Komiteen vil understreke viktigheten av at offentlig finansiert forskning gjøres offentlig.

Komiteen viser ellers til omtalen av nasjonale fellesoppgaver og institusjoner i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil fremheve at norsk høyere utdanning og forskning må ha høy kvalitet for at samfunnet skal kunne møte utfordringene vi står overfor.

Disse medlemmer mener at en samling av virksomhetene under dette kapitlet vil styrke kvalitetsutviklingen i høyere utdanning, også gjennom internasjonalisering, samt sikre at personer med utenlandsk utdanning effektivt kan benytte sin kompetanse i Norge.

Disse medlemmer peker også på at bevilgningen på 12 mill. kroner til tiltak for åpen tilgang til offentlig finansiert forskning vil bidra til å styrke arbeidet med å sikre god tilgang til forskningsresultater.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, som setter av 10 mill. kroner til Universitetscenteret på Svalbard (UNIS). UNIS og Forskningsparken spiller en viktig rolle på øygruppen og trenger areal for videre utvikling. Mulighetene bør konkretiseres gjennom et detaljert skisseprosjekt for en trinnvis utvidelse av Forskningsparken i regi av Statsbygg.

Disse medlemmer vil gjøre det til en hovedoppgave å få folk i arbeid og aktiv samfunnsdeltakelse. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, der bevilgningene til NOKUT økes med 10 mill. kroner for å bidra til raskere kartlegging og godkjenning av innvandreres formelle kompetanse.

8.4 Kap. 281 og kap. 3281 Fellestiltak for universiteter og høyskoler

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 698 598 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at målet med midler bevilget under dette kapitlet er å bidra til å styrke kvaliteten i universitets- og høyskolesektoren. Det omfatter blant annet bevilgninger til større utstyrsinnkjøp og vedlikehold, bevilgninger til Norges forskningsråd, tilskudd til internasjonale program samt tilskudd til Universitets- og høyskolerådet.

Komiteen merker seg at tilskuddet til UHR har bidratt til å fremme samordning mellom universiteter og høyskoler innen høyere utdanning, forskning, formidling og ressursforvaltning.

Komiteen viser til at det i kvalitetsmeldingen ble vedtatt, med bredt politisk flertall, offensive ambisjoner for å heve utdanningskvaliteten og studentoppfølgingen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen, hvor det ble foreslått 20,6 mill. kroner til 50 nye stipendiatstillinger på kap. 260 post 50. Flertallet foreslår å overføre midlene fra kap. 260 post 50 til kap. 281 post 1, som medfører en økning av kap. 281 post 1 med 20 550 000 kroner og en tilsvarende reduksjon på kap. 260 post 50.

Flertallet peker på at det er ventet et økt behov for leger i årene fremover, og det kan være ønskelig å se på muligheten for at en større andel av landets leger får sin utdanning i Norge.

Flertallet viser til at det i forliket foreslås 5 mill. kroner til SUS, UiS og UiB for en utredning av et studium i klinisk medisin over kap. 260 post 50. Flertallet foreslår at disse 5 mill. kronene heller bevilges over kap. 281 post 1, som omhandler fellestiltak for universitet og høyskoler.

Flertallet viser til satsingen i dette budsjettet for å sikre høy kvalitet i utdanning og forskning, blant annet bevilgningen på 20 mill. kroner til en nasjonal arena for kvalitet i høyere utdanning som en oppfølging av meldingen «Kultur for kvalitet i høyere utdanning». Arenaen vil bestå av både nye virkemidler og virkemidler som allerede er etablert. Institusjonene skal kunne søke om utlyste midler til tiltak som skal stimulere til utdanningskvalitet og utdanningskultur.

Flertallet merker seg at det bevilges 20 mill. kroner til Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet til oppgradering av forskningsfartøyet F/F Helmer Hansen. Fortsatt drift av F/F Helmer Hansen er av stor betydning for arktisk forskning, undervisning og tilstedeværelse i nord og i arktiske farvann, samt for andre undervisnings- og forskningsmiljøer.

Flertallet vil også peke på bevilgningen til ulike tiltak for at flyktninger som nylig har kommet til Norge, skal kunne bruke kompetansen de har, til å komme raskt ut i arbeidslivet, som et viktig tiltak for integrering og å motvirke utenforskap og ulikheter i samfunnet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i kvalitetsmeldingen ble vedtatt en rekke prioriteringer som skal pålegges institusjonene, men det er ingen friske midler knyttet til dette i forslaget til statsbudsjett.

Om det skal sikres en kultur for kvalitet ved norske høyere utdanningsinstitusjoner, er det viktig at det er midler en kan søke på som kan brukes av institusjonene til å fullføre eller påbegynne kvalitetsfremmende tiltak.

Disse medlemmer viser til at regjeringen fra Høyre og Fremskrittspartiet har avvirket Levekårsundersøkelse for studenter, og disse medlemmer viser til at disse partiene tidligere har kritisert dette. Disse medlemmer mener at regjeringen må gjennomføre undersøkelsen så snart som praktisk mulig.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser også til bevilgningen på drøyt 31 mill. kroner til Panorama-strategien og styrkingen av bevilgningen til partnerskapsprogrammet med utviklingsland (NORPART) med nærmere 25 mill. kroner til støtte til samarbeid mellom norske institusjoner og institusjoner i sør hvor studentmobilitet skal være et viktig element i programmet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslår å sette av 25 mill. kroner til oppfølging av studenter.

Disse medlemmer foreslår å øke bevilgningen til eksisterende Senter for fremragende utdanning (SFU) med 5 mill. kroner. Disse medlemmer foreslår videre å opprette søkbare midler knyttet til kvalitetsfremmende prosjekter lokalt ved institusjonene direkte knyttet til forslag i kvalitetsmeldingen. Konkret ønsker disse medlemmer å opprette fire søkbare pletter:

- Tiltak for bredere samarbeid med arbeidsliv for studenter (5 mill. kroner)
- Styrking av karrieresentre ved institusjonene (5 mill. kroner)
- Tiltak for å redusere frafall i løpet av studiene (5 mill. kroner)
- Tiltak for å bedre koblingen mellom forskning og utdanning (5 mill. kroner)

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det bevilges 10 mill. kroner i tilskudd til opprettelse av offentlige ph.d.-er.

Campus Kristiansund

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser videre til budsjettforliket av 22. november 2017, hvor det foreslås tilskudd til 30 stu-

dieplasser på bachelornivå i havteknologi, ved Høgskolen på Vestlandet, øremerket Campus Kristiansund.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til prosjektet Campus Kristiansund og betydningen dette vil ha for høyere utdanning på Nordmøre, med betydelige positive ringvirkninger for innbyggere og næringsliv. Disse medlemmer er kjent med at Campus Kristiansund har en ambisjon om å vokse til et studiested med over 1 000 studenter. Høgskolen i Molde har tatt en sentral rolle i prosjektet i samarbeid med Møre og Romsdal fylkeskommune, Kristiansund kommune og lokalt næringsliv.

Disse medlemmer mener utviklingen av Campus Kristiansund vil være avgjørende i omstillingen av samfunns- og næringsliv på Nordmøre, som på flere områder trenger stimulans og vekstimpulser.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om å bevilge til sammen 7,5 mill. kroner for å finansiere 30 studieplasser innen ingeniørfag for å utvikle studietilbud innen havteknologi videre i samarbeid med Høgskolen på Vestlandet, samt planleggingsmidler for å utvikle prosjektet Campus Kristiansund videre, med hovedvekt på å utvikle vekstmiljøet for næringslivet og mobilisere til forskningssamarbeid med næringslivet.

Høgskolesenteret i Kongsvinger

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, mener at høyere utdanning er en viktig faktor i omstillingsprosesser, og at kompetanse bør bygges i hele landet. Flertallet viser til situasjonen i Kongsvingerregionen, som har lav sysselsetting og befolkningsnedgang, men også et høyskolesenter med utviklingspotensial. Flertallet mener Kunnskapsdepartementet bør vurdere hvordan tilbud om høyere utdanning i Kongsvinger, for eksempel innen bærekraftsøkonomi, kan utvikles i samarbeid med eksisterende høyskoler eller universitet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er opptatt av å utvikle gode regionale utdanningstilbud over hele landet. Disse medlemmer viser til at Høgskolesenteret i Kongsvinger har som formål å utvikle og legge til rette for utdanningstilbud på høyskolenivå, med nedslagsfelt både i Kongsvinger-regionen og Øvre Romerike. Disse medlemmer mener dette vil bidra til å heve utdanningsnivået og til å dekke kompetansebehovet i regionen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet har videre merket seg at Høgskolesenteret, sammen

med Høgskolen Innlandet, SSB og Telenor, har planer om å igangsette et unikt studium i digital ledelse og business analytics som dekker både regionale og nasjonale behov.

Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det foreslås å bevilge midler til opprettelse av et nytt masterprogram innen bærekraftsøkonomi med 40 studieplasser ved Høgskolesenteret i Kongsvinger, samt prosjektmidler til utvikling av næringsrettede studier – til sammen 10 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag.

Komiteens medlem fra Venstre er positiv til planene om et nytt masterprogram innen bærekraftsøkonomi ved Høgskolesenteret i Kongsvinger, og mener regjeringen bør vurdere mulighetene for realisering av dette.

9. Forskning

9.1 Kap. 284 De nasjonale forskningsetiske komiteene

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 18 586 000 under dette kapitlet.

Komiteen vil understreke komiteenes rolle i å bidra til god implementering og oppfølging av forskningsetikklova som trådte i kraft 1. mai 2017.

9.2 Kap. 285 Norges forskningsråd

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 4 698 326 000 under dette kapitlet.

Komiteen mener Norges forskningsråd har en viktig rolle i arbeidet med å sikre høy kvalitet og relevans i norsk forskning. Rådet har flere funksjoner. Det administrerer konkurranse om forskningsmidlene, er en viktig rådgiver for regjeringen og promoterer forskning innenlands og utenlands. Oppgavene er både av strategisk og operativ art og gjør Forskningsrådet til en helt sentral aktør i norsk forskning.

Komiteen viser til brev fra kunnskapsministeren av 1. desember 2017 (vedlagt). På bakgrunn av kunnskapsministerens anbefaling foreslår komiteen at det flyttes 9,3 mill. kroner fra kap. 285 post 53 Strategiske satsinger til kap. 285 post 55 Virksomhetskostnader.

Komiteen ser at digital kompetanse blir stadig viktigere i arbeidslivet og i samfunnet ellers. Derfor trengs et massivt teknologiløft fra grunnskolen og gjennom hele yrkeslivet.

Komiteen ser på forskning som en forutsetning for digitalisering i privat og offentlig sektor og mener det er nødvendig med økt innsats for å sikre rekruttering og IKT-forskning. Ikke minst er det nødvendig med bedre kunnskap om datasikkerhet. Komiteen fram-

hever også betydningen av forskning for å styrke fagmiljøene som utdanner og utvikler samfunnet og velferdsstaten. I tillegg trengs det mer forskning på samfunnsikkerhet og beredskap.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforlik av 22. november 2017 mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, hvor det ble enighet om å styrke satsingen på muliggjørende teknologier gjennom forskningsprogram knyttet til nanoteknologi, bioteknologi, IKT og avanserte produksjonsprosesser med 50 mill. kroner. Flertallet viser til at muliggjørende teknologier er teknologier som viser seg å bli så gjennomgripende at de fører til store endringer i samfunnet, og at dette er områder der Norge har sterke fagmiljøer, og hvor det er et enormt vekst- og mulighetspotensial.

Flertallet er opptatt av å styrke forskningen i Norge og mener det er positivt at regjeringen i forslaget til statsbudsjett følger opp langtidspanen for forskning og høyere utdanning. Flertallet vil understreke viktigheten av målrettet innovasjonsarbeid og konkret verdiskaping og viser til at Norges forskningsråd har en viktig rolle når det gjelder fremtidig vekst og verdiskaping for Norges borgere. Flertallet viser til budsjettforliket 22. november 2017, hvor det var enighet om å styrke bevilgningen til forskning på muliggjørende teknologier med ytterligere 50 mill. kroner. For å redusere overføringene av ubrukte midler i Forskningsrådet reduseres samtidig bevilgningen med 100 mill. kroner for budsjettåret 2018, hvorav post 52 reduseres med 30 mill. kroner og post 53 reduseres med 70 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti peker på at forskning er nødvendig for vekst, for kunnskapsbasert samfunnsutvikling og for å møte de store utfordringene samfunnet står overfor, og mener at denne delen av forskningspolitikken har vært nedprioritert under regjeringen fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er bekymret for at forskningen særlig innen disse områdene har blitt nedprioritert, og viser til partiets alternative budsjett, hvor det foreslås en bevilgning på i alt 150 mill. kroner til tre nye programmer under Forskningsrådet IKT og datasikkerhet, profesjonsforskning og samfunnsikkerhet og beredskap, hver på 50 mill. kroner.

9.3 Kap. 287 Forskningsinstitutter og andre tiltak

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 491 876 000 under dette kapitlet.

Komiteen mener forskningsinstituttene har en sentral rolle særlig i den anvendte delen av forskningsaktiviteten. Instituttene er svært forskjellige både i sakfelt og størrelse. Bidraget deres er viktig for innovasjon, fornyelse og mulighetene som ligger i å ta ny kunnskap i bruk på mange samfunnsområder og på tvers av sektorer. Instituttene er svært viktige deltakere i EUs forskningsprogram.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforlik av 22. november 2017 mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, hvor det ble enighet om å styrke bevilgningen til frie forskningsinstitutter med ytterligere 25 mill. kroner. Flertallet viser til at de frie forskningsinstituttene er en viktig del av forskningsmiljøet, og at de favner et bredt spekter av samfunnsvitenskapelige temaer og problemstillinger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at mange av instituttene enten har nullvekst eller realnedgang, og mener regjeringen bør adressere dette i revidert langtidsplan.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene utfører et viktig samfunnsoppdrag ved å levere forskning som danner grunnlag for politikutvikling, samt relevant kompetanse og forskningstjenester til næringslivet og offentlig sektor. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om å øke bevilgningen på kap. 287 post 57 med 10 mill. kroner ut over regjeringens forslag i Prop. 1 S (2017–2018).

Disse medlemmer viser til at de regionale forskningsfondene skal styrke forskning for regional innovasjon og utvikling ved å støtte opp under regionenes prioriterte innsatsområder og mobilisere til økt FoU-innsats regionalt. Erfaringene etter opprettelsen i 2010 viser at de regionale forskningsfondene har en viktig rekrutteringsoppgave og mobiliserer både til nasjonale og internasjonale forskningsprogrammer.

Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om å øke bevilgningen på kap. 287 post 60 med 15 mill. kroner ut over regjeringens forslag i Prop. 1 S (2017–2018).

9.4 Kap. 288 og kap. 3288 Internasjonale samarbeidstiltak

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 2 612 982 000 under dette kapitlet.

Komiteen mener at det er svært viktig å tilrettelegge for at norske utdannings- og forskningsmiljøer

kan delta aktivt i internasjonalt samarbeid. Bevilgningene på dette kapitlet dekker særskilte driftsutgifter knyttet til internasjonalt samarbeid innenfor Kunnskapsdepartementets ansvarsområde, blant annet norsk deltakelse i internasjonale grunnforskningsorganisasjoner, deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon (Horisont 2020) og UNESCO-kontingent samt bevilgninger til UNESCO-formål.

10. Utdanningsstøtte

10.1 Kap. 2410, kap. 5310 og kap. 5617 Statens lånekasse for utdanning

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 12 871 058 000 under dette kapitlet, eksklusiv post 90, som behandles av finanskomiteen.

Komiteen merker seg at Lånekassen har gjennomgått en vellykket effektiviseringsprosess og har nådd alle resultatmålene som var satt opp i tildelingsbrevet. Komiteen mener det er særlig viktig at en institusjon som Statens lånekasse for utdanning både er effektivt drevet og tilbyr kundene god service. Komiteen vil i den sammenheng understreke Lånekassens samfunnsoppdrag som er å gi alle mulighet til en utdanning uavhengig av kjønn, alder, geografiske forhold, funksjonsevne og sosial bakgrunn.

Komiteen merker seg videre at overgangen til 11 måneders studiestøtte til studenter som tar utdanning på heltid ved universiteter, høyskoler og fagskoler, fortsetter, og at uke to innføres i budsjettet for 2018.

Komiteen merker seg videre at departementet viderefører arbeidet med å legge bedre til rette for utenlandsstudier. Flere studenter i ikke-engelskspråklige land er et godt virkemiddel for å styrke konkurransekraften til Norge i en globalisert verden.

Komiteen mener lik rett til utdanning er en av grunnpilarene i det norske utdanningssystemet, og at det derfor er viktig å fortsette opptrappingen mot 11 måneders studiestøtte.

Komiteen viser til at regjeringen følger opp opptrappingsplanen mot elleve måneders studiestøtte og nå innfører uke to, som innebærer at man nå er halvveis i opptrappingen. Komiteen viser videre til at regjeringen foreslår å åpne for støtte fra Lånekassen til grunnskoleopplæring for elever med ungdomsrett til videregående opplæring, noe som vil kunne hjelpe elever som trenger mer grunnskoleopplæring for å kunne klare å fullføre videregående opplæring.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at bostipendet er viktig for at elever og lærlinger i utkantstrøk skal ha mulighet til å fullføre videregående opplæring og betale boutgifter

når avstanden mellom hjem og skole er lang. Flertallet viser til budsjettforliket, hvor dagens avstandsgrense for bostipend foreslås opprettholdt, og at det foreslås bevilget 21,2 mill. kroner til dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen i statsbudsjettet foreslår å øke avstandsgrensen for å kunne få bostipend. Dette kan gjøre det vanskeligere for mange elever med lang reisevei å ta den utdanningen de ønsker.

Disse medlemmer vil understreke at godt tilpassede stipendordninger for elever og lærlinger i videregående opplæring er viktig for å sikre lik rett til utdanning, uavhengig av familieøkonomi og bosted. Disse medlemmer mener det er viktig å sikre at behovsprøvde stipendordninger treffer de elevene de er ment for. Disse medlemmer vil påpeke at regjeringen har gjennomført en rekke endringer og kutt i ulike stipendordninger for elever i videregående opplæring, blant annet kutt i grunnstipendet i 2015 og i bostipend i 2016. Disse medlemmer merker seg også Kunnskapsdepartementets svar på spørsmål til statsbudsjettet for 2018 om hvorvidt utstyrsstipend dekker utgiftene til læringsressurser på ulike studieprogram, der departementet i sitt svar konkluderer: «Det foreligger ikke noe oppdatert kunnskapsgrunnlag på dette området.»

Disse medlemmer mener det er behov for en helhetlig gjennomgang av stipend- og låneordningene for elever i videregående opplæring for å få oversikt over hvordan kutt, endringer og andre forhold samlet sett slår ut, og om prinsippet om lik rett til utdanning fremdeles er ivarettatt med dagens ordninger.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av konsekvensene av endringene i stipend- og låneordninger for elever i videregående opplæring siden 2014, og en vurdering av om nivået på utstyrsstipendene ivaretar prinsippet om lik rett til utdanning.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet i finansinnstillingen derfor satte av 21,2 mill. kroner for å beholde bostipendet på dagens nivå.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen, både i de foregående budsjettbehandlingene i forrige periode og i budsjettforslaget for 2018, gradvis svekker stipendordningene for elever i videregående opplæring. Spesielt har det gått ut over elever som må bo på hybel. Disse medlemmer mener dette er nok et distriktsfiendtlig grep, og reagerer på at regjeringen

på denne måten påfører denne elevgruppen en kostnadsulempe sammenlignet med hjemmeboende elever. Disse medlemmer er bekymret for hvordan dette påvirker elevenes motivasjon og mulighet til å gjennomføre videregående opplæring.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett med forslag om å reversere forslaget om å øke avstandsgrensen for rett til å motta bostipend fra 40 km til 60 km ved å øke bevilgningen med 21,2 mill. kroner, samt oppheve kravet om behovsprøving av bostipend for lærlinger ved å bevilge 38 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag.

I tillegg inkluderer Senterpartiets alternative budsjettforslag en økning av bostipendet med 620 kroner gjennom en samlet provenyvirkning på 7,4 mill. kroner. Til sammen innebærer Senterpartiets alternative budsjettforslag en styrking av økonomien til borteboende elever og lærlinger med 66,6 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag.

Disse medlemmer mener videre det er urimelig at folkehøyskoleelever ikke omfattes av opptrappingen til 11 måneders studiestøtte. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om 12 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag, slik at også elever ved folkehøyskolene får del i utvidelsen av studiestøtten.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er kritisk til at regjeringen i sitt budsjettforslag ville øke reiseavstanden fra 40 til 60 km for at elever skulle kvalifisere til å få borteboerstipend. Dette medlem vil vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det bevilges 22 mill. kroner for å opprettholde dagens bestemmelser om en reiseavstand på 40 km for å få borteboerstipend.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det bevilges midler for at folkehøyskoleelever også blir omfattet av opptrappingen til 11 måneders studiestøtte.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det bevilges 286,6 mill. kroner for å heve studiestøtten til 1,3 G. Dette medlem vil vise til at dette er starten på en opptrapping, og at studiestøtten på sikt skal tilsvare 1,5 G.

Utstyrsstipend i videregående opplæring

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det ikke er samsvar mellom stipendsatsene for innkjøp av nødvendig utstyr til bruk i opplæringen og de reelle utgiftene som elevene har til utstyr i enkelte utdanningsprogram.

For å sikre gratisprinsippet i videregående opplæring og utjevne kostnadsforskjellen mellom ulike ut-

danninger, mener disse medlemmer det er nødvendig å justere stipendsatsene i tråd med det reelle kostnadsnivået.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det foreslås å øke bevilgningen med 20,4 mill. kroner ut over regjeringens forslag i Prop. 1 S (2017–2018) for å heve stipendsatsene.

Yrkessjåførutdanning

Komiteen er positiv til at regjeringen foreslår å åpne for støtte fra Lånekassen til voksne som ønsker å ta bussjåførutdanning ved godkjente trafikkskoler. Dette vil kunne øke rekrutteringen av bussjåførere. Det vises til et dokumentert behov på om lag 1 000 nye bussjåførere hvert år dersom en skal nå de transportpolitiske målene for hvordan det økte transportbehovet i de største byene skal løses. Forslaget innebærer at voksne sjåførelever får støtte etter de samme vilkårene som gjelder for høyere utdanning. Komiteen vil påpeke at grunnlagsdokumentene til den nasjonale transportplanen peker på en forventet vekst i mengden gods som skal fraktes på vei. Komiteen viser til at dette vil gi et stort behov for lastebilsjåførere, og at forholdene må legges til rette for å møte denne etterspørselen på en best mulig måte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til proposisjonen og regjeringens forslag om å åpne for å tildele stipend og lån for bussjåførutdanning ved godkjente trafikkskoler. Disse medlemmer støtter forslaget, men mener dette også bør gjelde personer som ønsker å ta utdanning for å kjøre vogntog. Det er et stort behov for yrkessjåførere i et arbeidsmarked med et stadig større innslag av utenlandske sjåførere. Mange voksne har behov for omskolering og er interessert i slike utdanninger, men dette er for mange en stor utgift. For å rekruttere flere til disse utdanningene mener disse medlemmer det er viktig å inkludere også førerkort for vogntog i ordningen med lån og stipend fra Statens lånekasse.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om å øke bevilgningen med 1 mill. kroner for å utvide ordningen til å gjelde vogntogutdanning.

11. Forskning under Nærings- og fiskeridepartementet

Under programkategorien 17.20 Forskning og innovasjon behandles i denne innstillingen Nærings- og fiskeridepartementets tilskudd gjennom Norges forskningsråd, herunder blant annet tilskudd til marin

forskning, samt kapitlene for Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy og NIFES.

Øvrige kapitler under programkategorien behandles av næringskomiteen i Innst. 8 S (2017–2018). Skattefunnordningen behandles av finanskomiteen i Innst. 3 S (2017–2018).

11.1 Kap. 920 Norges forskningsråd

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 2 176 300 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at regjeringen foreslår å videreføre satsingen på virkemidler for å øke kunnskapsbasert omstilling og innovasjon i næringslivet. Formålet er å legge til rette for økt verdiskaping i næringslivet og omstilling i norsk økonomi og å bidra til bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom miljøer for forskning og utvikling (FoU).

Komiteen understreker at investeringer i FoU er avgjørende for å sikre norsk næringsliv, og at evnen til å utvikle og ta i bruk ny kunnskap er blant de viktigste konkurransefaktorene for næringslivet. Komiteen understreker betydningen av å stimulere hele bredden av næringslivet til å forske mer og mener det er viktig å prioritere tiltak som gjør at forskningen kan omsettes til næringsutvikling og verdiskaping.

Komiteen mener norsk næringsliv har store muligheter for å lykkes, også i en situasjon hvor petroleumssektorens aktiviteter blir mindre. Å lykkes med forskning, utvikling og innovasjon er avgjørende. Komiteen merker seg at utviklingen i næringslivets forskningsinnsats er meget positiv. SSB evaluerte i 2016 Forskningsrådets støtteordninger for næringslivet, og evalueringen viste at støtteordningene har god effekt. Støtten virker utløsende for foretakenes innsats og kommer i tillegg til forskning foretakene ville gjennomført på egenhånd. Foreløpige beregninger viser at den sterke veksten i næringslivets forsknings- og utviklingsarbeid gjør at de totale utgiftene til forskning og utvikling som andel av bruttonasjonalprodukt i 2016 for første gang er beregnet til å være over 2 pst.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen 22. november 2017, hvor det var enighet om å styrke bevilgningen til næringsrettet forskning med ytterligere 50 mill. kroner, hvor Forny2020 prioriteres. Dette viderefører en sterk satsing på næringsrettet forskning og bygger opp under strategiene for økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv, styrket evne til omstilling i norsk økonomi og bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljøer og næringslivet. Flertallet viser til at samme post kuttes med 15 mill.

kroner for innsparing på programmer under Forskningsrådet.

Flertallet viser til at Teknologirådet ble opprettet i 1999 etter initiativ fra Stortinget. I St.meld. nr. 10 (2001–2002) slås det blant annet fast at «Teknologirådet skal ha et eget og uavhengig sekretariat», og Stortinget presiserte i behandlingen av meldingen at Teknologirådet skal være et uavhengig organ. I statsbudsjettet for 2018 er det ikke øremerket midler til Teknologirådet, men lagt opp til at Teknologirådet finansieres gjennom Nærings- og fiskeridepartementets budsjett til Norges forskningsråd, som tidligere år. Flertallet ber regjeringen sikre at Teknologirådet fortsatt skal være et uavhengig organ.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil opprette forskingssentre for havrommet etter modell av forskingssentre for miljøvennlig energi, som legger til rette for langsiktig samarbeid mellom næringsliv og forskning innen områder som autonom skipsfart, bærekraftig fôrproduksjon, oppdrett av nye arter og høsting lenger ned i næringskjeden. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor det foreslås bevilget 25 mill. kroner til dette formålet.

Disse medlemmer vil på samme måte opprette forskingssentre for bioøkonomi som legger til rette for langsiktig samarbeid mellom næringsliv og forskning. Disse medlemmer viser til partiets alternative budsjett, for det foreslås 25 mill. kroner til formålet.

Disse medlemmer foreslår en systematisk satsing på kompetanseoverføringen fra petroleumsnæringen til andre næringer, Transferit, på 35 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår flere tiltak for å styrke næringslivet. Det foreslås å bevilge 40 mill. kroner til teknologioverføringsprogrammet Transferit, som skal bidra til overføring av teknologi og kompetanse fra petroleumssektoren til andre næringer. Dette medlem mener det her er store muligheter for andre næringer til å dra fordel av kompetansen som har blitt bygget opp gjennom flere tiår med petroleumsvirksomhet i Norge. Samtidig vil det bidra til en konkret omstilling av økonomien.

Dette medlem viser til at det også foreslås å opprette 20 flere nærings-ph.d.-er. Dette medlem mener at det kan være et positivt bidrag til teknologiutvikling, kompetanseheving og innovasjon i norske bedrifter og et tiltak som kan bidra til tettere kontakt mellom næringsliv og akademia.

Dette medlem er kritisk til at regjeringen foreslår å kutte i Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA), noe

som vil svekke samarbeidet mellom Forskningsrådet og næringslivet.

Dette medlem viser til det alternative statsbudsjettet til Sosialistisk Venstreparti, hvor det foreslås å omdisponere bevilgningen til Halden-reaktoren på kap. 920 post 51 til kap. 900 post 22 for å bruke beløpet på omstilling av Institutt for energiteknikk og planlegging av dekommisjonering av Halden-reaktoren. Formålet med endringen er å sørge for å få fortgang i prosessen med en trygg håndtering av atomavfallet i Halden.

11.2 Kap. 923 Havforskningsinstituttet

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 1 139 030 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen 22. november 2017, hvor det var enighet om å styrke bevilgningen til et kunnskapsløft for havet med 20 mill. kroner. Økningen er blant annet ment å bidra til en styrking av bestandsforskning. Det er ventet en betydelig vekst innen marin sektor, og den økte bevilgningen vil bidra til å møte det økte behovet for marin kunnskap og forvaltningsrådgivning.

Flertallet viser til at bestandsforskning er viktig for å sikre en bærekraftig forvaltning og stabile kvoter, og til forliket, hvor det foreslås å øke tilskuddet til dette med 10 mill. kroner.

Flertallet viser til budsjettavtalen, hvor det ble foreslått en styrking av bestandsforskning med 10 mill. kroner på kap. 923 post 22. Flertallet foreslår å overføre midlene fra kap. 923 post 22 til kap. 923 post 1, noe som medfører en økning av kap. 923 post 1 med 10 mill. kroner og en tilsvarende reduksjon på kap. 923 post 22.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener mer bestandsforskning er nødvendig for en best mulig forvaltning av fiskeriressursene og for økt verdiskaping. Disse medlemmer viser til partiets alternative budsjett, der bevilgningen til bestandsforskning økes med 10 mill. kroner.

11.3 Kap. 926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 296 943 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

11.4 Kap. 928 Annen marin forskning og utvikling

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 161 600 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen, hvor det ble foreslått en reduksjon på 5 mill. kroner i tilskuddet til Nofima.

12. Forskning under Landbruks- og matdepartementet

Programkategori 15.20 Forskning, innovasjon og kunnskapsutvikling omfatter Landbruks- og matdepartementets bevilgninger til forskningsprogrammer, hovedsakelig via Norges forskningsråd, samt basisbevilgninger til forskningsinstitutter.

12.1 Kap. 1137 Forskning og innovasjon (LMD)

Regjeringen foreslår en bevilgning på kr 605 420 000 under dette kapitlet.

Komiteen mener bioøkonomi er en av flere viktige framtidsnæringer hvor Norge har gode forutsetninger for å lykkes. For å realisere dette potensialet trengs det mer forskning og utvikling innenfor landbruk og skogbruk.

Komiteen viser til at bevilgningen under dette kapitlet skal bidra til å nå de landbrukspolitiske hovedmålsettingene, gjennom de forskningspolitiske målsettingene på landbruks- og matområdet, i hovedsak gjennom forskningsaktivitet i regi av Norges forskningsråd, de virksomhetene som inngår i primærnæringsarenaen, og øvrige forskningsinstitutt der Landbruks- og matdepartementet har ansvar for basisbevilgning. Tematisk innebærer dette forskning innen områdene: «matsikkerhet og beredskap», «landbruk over hele landet», «økt verdiskaping» og «bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser».

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til det store potensialet i økt verdiskaping basert på jord og skog. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, der bevilgningen til forskning på dette feltet økes med 10 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at for å kunne øke matproduksjonen i takt med en voksende befolkning kreves det økt forskning og utvikling av nye teknologier. Disse medlemmer vil styrke satsingen på landbruksforskning og innovasjon og viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett,

der det ble foreslått å øke bevilgningen på denne posten med 25 mill. kroner.

Disse medlemmer mener det er avgjørende viktig både for klima og matberedskap at landbruksforskningen styrkes. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det ble foreslått å øke bevilgningen på denne posten med 25 mill. kroner.

13. Oppfølging av anmodningsvedtak

Komiteen viser til at proposisjonen gjør rede for oppfølging av i alt 78 anmodningsvedtak fra stortings sesjonen 2016–2017 under Kunnskapsdepartementets ansvarsområde.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det flere steder i budsjettproposisjon Prop. 1 S (2017–2018) er referert til Stortingets anmodningsvedtak. Disse medlemmer vil understreke at komiteens merknader til disse ikke er å anse som Stortingets kontroll av regjeringens oppfølging av vedtakene og således ikke kan erstatte den normale behandlingen gjennom den årlige stortingsmeldingen om anmodnings- og utredningsvedtak.

Disse medlemmer viser til proposisjonen og registrerer at regjeringen avviser videre oppfølging av flere av Stortingets vedtak.

Disse medlemmer mener det er uheldig at regjeringen, og spesielt en mindretallsregjering, ikke er lydhøre og imøtekommer flertallet i Stortinget ved å avise mange av de anmodningsvedtak som er referert i proposisjonen.

Disse medlemmer forventer at regjeringen framviser en grundigere redegjørelse og en større vilje til å finne tiltak, i tråd med Stortingets anmodningsvedtak, enn det som er referert i proposisjonen.

14. Forslag fra mindretall

Rammeuavhengige forslag

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utrede hva det reelle utstyrsbehovet er ved skolene for å ivareta samtlige læreplanmål og relevansen i yrkesopplæringen, med sikte på å innføre en toppfinansiering av særlig ressurskrevende utdanningsprogram.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen kartlegge behovet for økt etter- og videreutdanning på bakgrunn av den omstillingen norsk arbeidsliv står overfor, og i den forbindelse tydeliggjøre fagskolenes rolle som tilbyder av etter- og videreutdanning for å kunne imøtekomme behovet.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utarbeide en opptrappingsplan for å øke antallet studieplasser i fagskolene som er tilpasset det kompetansebehovet norsk arbeidsliv trenger i årene som kommer, på bakgrunn av behovet for omstilling og et høyt teknologinivå.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen innen høsten 2018 legge fram en sak om studiesentrenes rolle i utdanningssystemet.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen foreta en kartlegging av kompetansebehovet innen IKT-fagene, og utarbeide en nasjonal strategi for å styrke den digitale kompetansen på sentrale områder.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med mål om å øke antall studieplasser innen medisin i Norge, herunder å vurdere å øke antall studiesteder, og komme tilbake til Stortinget med en vurdering i revidert nasjonalbudsjett 2018.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen starte arbeidet med en ny og oppdatert levekårsundersøkelse blant norske studenter.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av konsekvensene av endringene i stipend- og låneordninger for elever i videregående opplæring siden 2014, og en vurdering av om nivået på utstyrsstipendene ivaretar prinsippet om lik rett til utdanning.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 9*

Stortinget ber regjeringen opprette tegnspråk som et eget fagområde i Statped og legge til rette for at det etableres et nettverk av knutepunktgrunnskoler, der Statped gis en koordinatorrolle.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre:*Forslag 10*

Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2018 fremme et lovforslag der retten til leirskoleopphold lovfestes.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 11*

Stortinget ber regjeringen heve kostnadsrammen til kr 900 000 per hybelenhet som et nødtiltak for å sikre byggingen av studentboliger i budsjettperioden, uten at dette skal forskuttere den varslede gjennomgangen av tilskuddsordningen.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett for 2018 om å øke andelen studentboligtilskudd fra dagens nivå på mellom 34,3 pst. og 37,5 pst. til 50 pst. av kostnadsrammen slik det tidligere har vært, for å unngå at studentene skal betale uforholdsmessig mye gjennom husleia.

15. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding A fremmes av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteens tilråding B I, V, VI, VII og VIII fremmes av en samlet komité.

II fremmes av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti.

III fremmes av Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

IV fremmes av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti.

IX fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig folkeparti.

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

Rammeområde 16**(Utdanning og forskning)**

I

På statsbudsjettet for 2018 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
200		Kunnskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	349 065 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	27 128 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 870 000	
220		Utdanningsdirektoratet – direktoratet for barnehage, grunnopplæring og IKT		
	1	Driftsutgifter	372 786 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	203 172 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	66 769 000	
221		Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene		
	1	Driftsutgifter	14 810 000	
222		Statlige videregående skoler og fjernundervisningstjenester		
	1	Driftsutgifter	106 517 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 559 000	
223		Sametinget		
	50	Tilskudd til Sametinget	46 599 000	
225		Tiltak i grunnopplæringen		
	1	Driftsutgifter	22 855 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	104 262 000	
	60	Tilskudd til landslinjer	222 091 000	
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres</i>	67 349 000	
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	111 351 000	
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i>	199 608 000	
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	52 863 000	
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	8 925 000	
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	287 542 000	
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger, praksisbrevkandidater og lærekanidater med spesielle behov	61 096 000	
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram og organisasjoner	6 290 000	
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	18 228 000	
	74	Tilskudd til organisasjoner	9 908 000	
	75	Grunntilskudd	78 024 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 040 466 000	
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 646 791 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	60	Tilskudd til forskning på tiltak for å øke gjennomføringen i videregående opplæring.....	43 024 000	
	63	Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats på 1.–10. trinn	1 529 048 000	
	71	Tilskudd til vitensentre	65 185 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	63	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	39 087 000	
	78	Tilskudd.....	159 616 000	
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.		
	70	Frittstående grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	2 296 734 000	
	71	Frittstående videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 646 901 000	
	72	Frittstående skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i>	160 127 000	
	73	Frittstående grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	118 213 000	
	74	Frittstående videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	18 504 000	
	75	Frittstående skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	304 412 000	
	76	Andre frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	50 522 000	
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	19 025 000	
	78	Kompletterende undervisning.....	24 611 000	
	79	Toppidrett.....	46 193 000	
	81	Elevutveksling til utlandet.....	1 998 000	
	82	Kapitaltilskudd til friskoler, kapital- og husleietilskudd	62 357 000	
229		Norges grønne fagskole – Veia		
	1	Driftsutgifter	26 154 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 211 000	
230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem		
	1	Driftsutgifter	702 768 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	46 344 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	9 281 000	
231		Barnehager		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 51</i>	443 442 000	
	50	Tilskudd til samiske barnehagetilbud.....	22 012 000	
	51	Forskning, <i>kan nyttes under post 21</i>	8 344 000	
	63	Tilskudd til tiltak for å styrke den norskspråklige utviklingen for minoritetsspråklige barn i barnehage	145 729 000	
	66	Tilskudd til økt barnehagedeltakelse for minoritetsspråklige barn	20 000 000	
	70	Tilskudd for svømming i barnehagene	66 243 000	
240		Fagskoleutdanning		
	60	Tilskudd til fagskoler.....	651 079 000	
	61	Utviklingsmidler til fagskoleutdanning	35 860 000	
241		Felles tiltak for fagskolesektoren		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	20 248 000	
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 21</i>	12 214 000	
252		EUs utdannings- og ungdomsprogram		
	70	Tilskudd.....	586 985 000	
253		Folkehøyskoler		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	70	Tilskudd til folkehøyskoler.....	848 015 000	
	71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet.....	5 088 000	
	72	Tilskudd til Nordiska folkhøgskolan	649 000	
254		Tilskudd til voksenopplæring		
	70	Tilskudd til studieforbund.....	208 478 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	13 473 000	
255		Tilskudd til freds- og menneskerettssentre		
	70	Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter	33 858 000	
	71	Falstadsenteret	19 675 000	
	72	Stiftelsen Arkivet.....	11 743 000	
	73	Nansen Fredssenter.....	6 377 000	
	74	Narviksenteret.....	7 084 000	
	75	Det europeiske Wergelandsenteret	9 218 000	
	76	Raftostiftelsen	5 265 000	
256		Kompetanse Norge		
	1	Driftsutgifter	62 841 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	12 046 000	
257		Kompetansepluss		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	5 858 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	157 167 000	
258		Tiltak for livslang læring		
	1	Driftsutgifter	5 033 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	123 391 000	
	60	Tilskudd til karriereveiledning.....	33 585 000	
260		Universiteter og høyskoler		
	50	Statlige universiteter og høyskoler.....	34 355 141 000	
	70	Private høyskoler	1 464 128 000	
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter		
	71	Tilrettelegging for internasjonal mobilitet	18 151 000	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid.....	87 044 000	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	746 424 000	
280		Felles enheter		
	1	Driftsutgifter	136 363 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 000	
	50	Senter for internasjonalisering av utdanning.....	158 931 000	
	51	Drift av nasjonale fellesoppgaver	85 091 000	
	71	Tilskudd til UNIS	132 349 000	
	72	Tilskudd til UNINETT.....	27 546 000	
	73	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	36 723 000	
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	351 664 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 364 000	
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	223 457 000	
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 1</i>	59 798 000	
	73	Tilskudd til internasjonale programmer.....	64 475 000	
	78	Tilskudd til Universitets- og høgskolerådet	12 509 000	
284		De nasjonale forskningsetiske komiteene		
	1	Driftsutgifter	18 549 000	
285		Norges forskningsråd		
	52	Langsiktig, grunnleggende forskning	1 630 883 000	
	53	Strategiske satsinger	1 459 936 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse....	748 392 000	
	55	Virksomhetskostnader	801 868 000	
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	15 407 000	
	53	NUPI	4 904 000	
	56	Holbergprisen.....	16 329 000	
	57	Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	206 659 000	
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	210 564 000	
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	47 268 000	
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris.....	15 338 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	47 068 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner.....	338 558 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	2 199 232 000	
	75	UNESCO-kontingent	24 341 000	
	76	UNESCO-formål.....	3 695 000	
920		Norges forskningsråd		
	50	Tilskudd til forskning.....	2 104 176 000	
	51	Tilskudd til atomforskning	102 500 000	
923		Havforskningsinstituttet		
	1	Driftsutgifter	613 693 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	396 273 000	
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	156 808 000	
926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy		
	1	Driftsutgifter	157 771 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	83 686 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	55 000 000	
928		Annen marin forskning og utvikling		
	50	Tilskudd til Veterinærinstituttet	57 787 000	
	72	Tilskudd til Nofima.....	98 497 000	
1137		Forskning og innovasjon		
	50	Forskningsaktivitet, Norges forskningsråd	242 306 000	
	51	Basisbevilgninger m.m., Norges forskningsråd	187 452 000	
	53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.....	3 557 000	
	54	Næringsrettet matforskning mv.....	159 700 000	
	70	Innovasjonsaktivitet mv., <i>kan overføres</i>	8 375 000	
	71	Bioøkonomiordningen, <i>kan overføres</i>	2 832 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	391 399 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	6 929 577 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 806 225 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	775 837 000	
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	1 011 612 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	610 420 000	
	74	Tap på utlån	385 550 000	
		Totale utgifter.....		79 182 431 000
		Inntekter		
3220		Utdanningsdirektoratet – direktoratet for barnehage, grunnopplæring og IKT		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	1	Inntekter ved oppdrag	5 890 000	
	2	Salgsinntekter mv.....	1 231 000	
3222		Statlige videregående skoler og fjernundervisningstjenester		
	2	Salgsinntekter mv.....	7 846 000	
3225		Tiltak i grunnopplæringen		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	55 119 000	
3229		Norges grønne fagskole – Vea		
	2	Salgsinntekter mv.....	1 786 000	
	61	Refusjon fra fylkeskommuner.....	1 196 000	
3230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem		
	1	Inntekter ved oppdrag	46 344 000	
	2	Salgsinntekter mv.....	10 248 000	
3256		Kompetanse Norge		
	1	Inntekter ved oppdrag	11 676 000	
	2	Salgsinntekter mv.....	360 000	
3280		Felles enheter		
	1	Eksterne inntekter NOKUT.....	10 000	
	2	Salgsinntekter mv.....	1 369 000	
3281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	2	Salgsinntekter mv.....	10 000	
3288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	6 026 000	
3923		Havforskningsinstituttet		
	1	Oppdragsinntekter	409 397 000	
3926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy		
	1	Oppdragsinntekter	83 836 000	
5310		Statens lånekasse for utdanning		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	23 600 000	
	29	Termingebyr	18 512 000	
	89	Purregebyrer.....	104 672 000	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning		
	80	Renter	3 880 231 000	
		Totale inntekter.....		<u>4 669 359 000</u>

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2018 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 200 post 1	kap. 3200 post 2
kap. 220 post 1	kap. 3220 post 2
kap. 222 post 1	kap. 3222 post 2
kap. 229 post 1	kap. 3229 postene 2 og 61
kap. 230 post 1	kap. 3230 post 2
kap. 256 post 1	kap. 3256 post 2
kap. 280 post 1	kap. 3280 post 2
kap. 281 post 1	kap. 3281 post 2

Merinntekter som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridel-

sen og påvirker derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på 21-postene mot tilsvarende merinntekter.
3. avhende fast eiendom, jf. Instruks om avhending av statlig eiendom mv., og bruke inntekter fra salg av eiendommer ved universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.

4. gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntektene blir ført til eiendomsfondet til Norges forskningsråd.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2018 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
220		Utdanningsdirektoratet – direktoratet for barnehage, grunnsopplæring og IKT	
	70	Tilskudd til læremidler	30 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	20 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	237 mill. kroner
231		Barnehager	
	21	Spesielle driftsutgifter	50 mill. kroner
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	472,8 mill. kroner

2. gi tilsagn om å utbetale 20 pst. av tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen over kap. 225 Tiltak i grunnsopplæringen, post 68 Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen påfølgende budsjettår, når endelig regnskap foreligger.
3. gi tilsagn om å utbetale utdanningsstøtte for første halvår 2019 (andre halvdel av undervisningsåret 2018–19) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2018 (første halvdel av undervisningsåret 2018–19), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, postene 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestøtte og 90 Økt lån og rentegjeld, samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.
4. gi tilsagn om å omgjøre lån til stipend første halvår 2019 (andre halvdel av undervisningsåret 2018–19) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2018 (første halvdel av undervisningsåret 2018–19), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend.

IV

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale et gebyr per

prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 1 084 kroner dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og 2 170 kroner ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale 925 kroner per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 1 853 kroner ved senere forsøk.

2. Kunnskapsdepartementet i 2018 kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å:
 - a. opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten
 - b. bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller ved deltagelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten
 - c. bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd
 - d. bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.

3. maksimalgrensen for foreldrebetaling for et hel-dags ordinært barnehagetilbud blir fastsatt til 2 910 kroner per måned og 32 010 kroner per år fra 1. januar 2018, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 1.
4. det fra 1. august 2018 blir gitt fritak i foreldrebetalingen i barnehage for 20 timer per uke til alle tre-, fire- og femåringer i husholdninger med skattepliktig kapital- og personinntekt på under 533 500 kroner per år, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 3.
5. Kunnskapsdepartementet kan gi Universitet i Agder fullmakt til å bruke inntil 29,9 pst. av aksjer de eier i Mechatronics Innovation Lab AS, som tingsinnskudd ved en konsolidering av dette selskapet og Uni Research AS, Christian Michelsen Research AS, International Research Institute of Stavanger AS, Agderforskning AS og Teknova AS.

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 923 post 21	kap. 3923 post 1
kap. 926 post 21	kap. 3926 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2.

overskride bevilgningen under kap. 923 post 22, slik at summen av overskridelser under kap. 917 post 22, kap. 919 post 76 og kap. 923 post 22 tilsvarer merinntekter under kap. 5574 post 74.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920		Norges forskningsråd	
	51	Tilskudd til atomforskning	105 mill. kroner

VII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2018 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1137 post 54	kap. 5576 post 70

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

VIII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2018 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1137		Forskning og innovasjon	
	71	Bioøkonomiordningen	5,8 mill. kroner

B.

Rammeuavhengige vedtak

I

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en vurdering av hvordan behovet for videreutdanning av yrkesfaglærere og instruktører i arbeidslivet best kan dekkes.

II

Stortinget ber regjeringen om å inkludere en vurdering av etablering av et senter for etter- og videreutdanning av yrkesfaglærere og instruktører ved Universitetet i Agder, i samarbeid med Høgskolen i Oslo og Akershus, i vurderingen av hvordan behovet for yrkesfaglærere og instruktører i arbeidslivet best kan dekkes.

III

Stortinget ber regjeringen utrede grundig hvordan kostnader til bygg kan innlemmes i tilskuddsgrunnlaget for friskolene, basert på kostnader tilsvarende det skoler og studieretninger i det offentlige har av kapitalutgifter, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

IV

Stortinget ber regjeringen gå i dialog med Norges grønne fagskole – Veia og drøfte mulige løsninger som sikrer skolen videre drift og gode, forutsigbare rammevilkår.

V

Stortinget ber regjeringen igangsette en forskningsbasert evaluering av de strukturrendringene som gjennomføres i universitets- og høyskolesektoren.

VI

Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for en masterutdanning innen luftfart ved neste prioritering av studieplasser innen universitets- og høyskolesektoren.

VII

Stortinget ber regjeringen innlemme bygg og infrastruktur i revideringen av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.

VIII

Stortinget ber regjeringen evaluere konsekvensene av utfasingen av kvoteordningen for utenlandsstuderende og komme tilbake til Stortinget på egnet måte i løpet av 2018.

IX

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2018 med en vurdering av om kostnadsrammene og tilskuddssatsene er hensiktsmessige for å realisere et tilstrekkelig antall nye studentboliger.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 12. desember 2017

Roy Steffensen

leder og ordf. for kap. 200, 220 og 3220

Marit Arnstad

ordf. for kap. 229, 1137 og 3229

Mona Lill Fagerås

ordf. for kap. 222, 230, 255, 284,
3222 og 3230

Hans Fredrik Grøvan

ordf. for kap. 221 og 228

Kent Gudmundsen

ordf. for kap. 223, 225, 227, 257 og
3225

Martin Henriksen

ordf. for kap. 270

Turid Kristensen

ordf. for kap. 280, 281, 288, 920, 3280,
3281 og 3288

Ingelinn Lossius-Skeie

ordf. for kap. 258, 2410 og 5310

Nina Sandberg

ordf. for kap. 260, 285, 287, 923,
926, 928, 3923 og 3926

Leif Audun Sande

ordf. for kap. 254, 256 og 3256

Aleksander Stokkebø

ordf. for kap. 240, 241 og 252

Marit Knutsdatter Strand

ordf. for kap. 226 og 253

Mathilde Tybring-Gjedde

ordf. for kap. 231

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Utdannings- og forskningskomiteen i Stortinget
Stortinget
Komitetjenesten
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

17/1625

25. oktober 2017

Rettelse av feil i Prop. 1 S (2017-2018) for Kunnskapsdepartementet

Kunnskapsdepartementet gjør herved Stortinget oppmerksom på at det er en feil i tekstomtalen på s. 123 i Prop. 1 S (2017-2018). Det gjelder omtalen av anmodningsvedtak nr. 1008, 7. juni 2016, som i foreliggende tekst på s. 123 ser slik ut:

I samband med behandlinga av Meld. St. 19 (2015–2016) *Tid for lek og læring. Bedre innhold i barnehagen* fatta Stortinget oppmodingsvedtak nr. 1008, 7. juni 2016, jf. Innst. 348 S (2015–2016):

«Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre bestemmelser i barnehageloven om at barn har rett til å tilhøre en barnegruppe og om barnegruppens størrelse.»

"Regjeringa har i juni 2017 sendt ut til høyring forslag både om lovfesting av eit minimumskrav til grunnbemanninga (ei bemanningsnorm) og om skjerpa pedagognorm. Dersom Stortinget vedtar forslaget om bemanningsnorm vil endringane sikre minimum éin tilsett per barn under tre år og minimum éin tilsett per seks barn over tre år, noko som langt på veg vil sørge for at det ikkje skal vere for mange barn per vaksen. Dersom Stortinget vedtar ei skjerpa pedagognorm vil det sikre at det minimum skal vere éin pedagogisk leiar per sju barn under tre år og per 14 barn over tre år. Dette vil gi barna gode moglegheiter til å bli sett av barnehagelæraren sin og dermed få god oppfølging. På bakgrunn av kva som skjer med forslaga om bemanningsnorm og skjerpa pedagognorm vil departementet gjere ei vurdering av den vidare oppfølginga av vedtaket."

Vi ønsker å gjøre Stortinget oppmerksom på at ordet «tre» ved en inkurie har falt ut i andre setning i avsnittet, og at riktig setning skal lyde slik (det manglende ordet er satt inn med fet skrift):

«Dersom Stortinget vedtar forslaget om bemanningsnorm vil endringane sikre minimum éin tilsett per **tre** barn under tre år og minimum éin tilsett per seks barn over tre år, noko som langt på veg vil sørge for at det ikkje skal vere for mange barn per vaksen.»

Med hilsen,

Henrik Asheim

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortingets presidentskap
Ekspedisjonskontoret
Karl Johansgt. 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

17/5649-

4. desember 2017

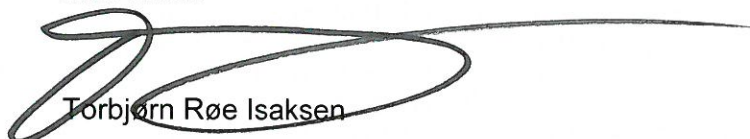
Statsbudsjettet 2018 – Norges forskningsråd - rettebrev

Regjeringen følger i statsbudsjettet for 2018 opp anbefalingene fra områdegjennomgangen av Norges forskningsråd. Regjeringen har bl.a. i statsbudsjettet for 2018 foreslått at alle bevilgninger fra departementene til drift av virksomheten i Forskningsrådet blir samlet på kap. 285 post 55 på Kunnskapsdepartementets budsjett. Virksomhetskostnadene over denne posten skal dekke alle kostnader til drift av Forskningsrådet som ikke er FoU-midler som skal fordeles videre. Det er i denne forbindelse foretatt et stort antall rammeoverføringer fra departementene til Kunnskapsdepartementet og flyttinger internt på Kunnskapsdepartementets budsjett til denne posten.

KForskningsrådet har orientert Kunnskapsdepartementet om at ikke alle virksomhetskostnader knyttet til stimuleringstiltak for god norsk deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon har blitt flyttet til kap. 285 post 55. 9,3 mill. kroner som ikke er FoU-midler ligger fortsatt som en del av forskningsmidlene på kap. 285 post 53. Jeg vil derfor gjøre utdannings- og forskningskomiteen oppmerksom på at 9,3 mill. kroner bør flyttes fra kap. 285 post 53 til kap. 285 post 55 i statsbudsjettet for 2018.

Det har vært krevende å skille ut virksomhetskostnader på alle poster og forutse alle nødvendige flyttinger og rammeoverføringer. Kunnskapsdepartementet vil derfor arbeide for å avdekke behov for eventuelle ytterligere flyttinger og justeringer i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2018.

Med hilsen

Torbjørn Røe Isaksen